

Generationskifte

Med fokus på de skattefrie muligheder

Forfattere:

Christina Hove – studienummer 20091884

Niclas Lyhne – studienummer 20126374

Vejleder: Henrik Vestergaard Andersen

Kandidatspeciale, cand.merc.aud. ved Aalborg Universitet

November 2017

Forord

Denne afhandling er skrevet i forbindelse med vores afsluttende semester på cand.merc.aud. studiet ved Aalborg Universitet.

Vi har i forbindelse med vores daglige arbejde som revisorer i Thy, gentagne gange stødt på udfordringer i forbindelse med rådgivning omkring generationsskifte. Derfor har vi valgt, at denne afhandling skal omhandle dette emne, med fokus på de skattefrie modeller der er på området.

Formålet med afhandlingen er, sammen med læseren, at opnå yderligere viden på området bl.a. til brug i vores daglige arbejde.

Vi har udarbejdet specialet i perioden 26. september – 30. november 2017.

Thisted, den 30. november 2017

Christina Smærup Hove

Niclas Kruse Lyhne

1	Summary	7
2	Indledning	9
2.1	Indledning.....	9
2.2	Problemstilling	10
2.3	Afgrænsning	10
2.4	Metode og struktur.....	11
2.4.1	Metode.....	11
2.4.2	Struktur	12
2.5	Anvendte love og lovforkortelser	13
3	Mulige omstruktureringer	14
3.1	Generelt om omstruktureringer	14
3.1.1	Omstrukturering af den personlige virksomhed.....	14
3.1.2	Omstrukturering af et selskab	14
3.2	Succession	17
3.2.1	Succession i den personlige virksomhed	17
3.2.2	Succession i selskaber	25
3.3	Skattefri virksomhedsomdannelse VSO	31
3.3.1	Krav til ejerformen.....	32
3.3.2	Krav til indhold af den virksomhed der ønskes omdannet.....	33
3.3.3	Hvilke aktiver og passiver indgår i virksomhedsomdannelsen	34
3.3.4	Indskudskontoen	37
3.3.5	Krav til det nye selskab	38
3.3.6	Omdannelsesdatoen.....	38
3.3.7	Stiftelse med tilbagevirkende kraft.....	39
3.3.8	Vederlag for virksomheden	40
3.3.9	Opgørelse af anskaffelsessum på aktierne i selskabet.....	40
3.3.10	Flere virksomheder.....	42
3.3.11	Skattemæssige konsekvenser for indehaveren	43
3.3.12	Skattemæssige konsekvenser for selskabet	44
3.4	Aktieombytning.....	45
3.4.1	Definition på aktieombytning.....	45

3.4.2	Skattefri aktieombytning	46
3.4.3	Lovgrundlag for aktieombytning	46
3.4.4	Krav ved skattefri aktieombytning	47
3.4.5	Aktieombytning med tilladelse	49
3.4.6	Aktieombytning uden tilladelse	52
3.4.7	Effekt af skattefri aktieombytning	53
3.5	Fusion	54
3.5.1	Definition.....	54
3.5.2	Skattepligtig fusion	54
3.5.3	Skattefri fusion.....	55
3.6	Tilførsel af aktiver	56
3.6.1	Selskaber der er omfattet	56
3.6.2	Virksomheds- og grenbegrebet.....	57
3.6.3	Hvilke aktiver og passiver skal indgå	58
3.6.4	Vederlag i forbindelse med skattefri tilførsel af aktiver	59
3.6.5	Tilførselsdato og anmeldelse	60
3.6.6	Skattefri tilførsel af aktiver med tilladelse	60
3.6.7	Skattefri tilførsel af aktiver uden tilladelse	60
3.6.8	Skattemæssige konsekvenser for det indskydende selskab	60
3.6.9	Skattemæssige konsekvenser for det modtagende selskab	61
3.7	Spaltning	61
3.7.1	Definition.....	62
3.7.2	Skattefri kontra skattepligtig spaltning	62
3.7.3	Lovgrundlag for skattefri spaltning.....	62
3.7.4	Krav til en skattefri spaltning	62
3.7.5	Ophørs- kontra grenspaltning.....	64
3.7.6	Skattefri spaltning med tilladelse	66
3.7.7	Skattefri spaltning uden tilladelse	66
3.7.8	Effekt af en spaltning	67
3.8	Kapitalnedsættelse og kapitalforhøjelse	68
3.8.1	Kapitalnedsættelse.....	68

3.8.2	Kapitalforhøjelse.....	68
3.8.3	A/B aktier.....	69
4	Væsentlige forhold ved omstruktureringer.....	72
4.1	Værdiansættelse.....	72
4.1.1	TSS 1982.....	72
4.1.2	TSS 2000-10.....	73
4.1.3	TSS 2000-09.....	77
4.1.4	DCF.....	78
4.2	Passivpost.....	81
4.3	Gaveafgift.....	83
4.4	Holdingskrav.....	83
4.5	Rettidig omhu.....	84
5	Skattemæssige og finansieringsmæssige overvejelser.....	86
5.1	Skattemæssigt.....	86
5.1.1	Skattemæssige overvejelser i forbindelse med et generationsskifte.....	86
5.1.2	Ejerform og koncernstruktur.....	86
5.1.3	Skal generationsskiftet ske med succession.....	87
5.1.4	Gaveafgift og nedsættelse af denne.....	89
5.2	Finansieringsmæssigt.....	89
5.2.1	Søskende.....	89
5.2.2	Livet som pensionist.....	90
5.2.3	Sikre likviditet til drift.....	91
5.2.4	Sælgerfinansiering via gældsbrief.....	92
5.2.5	Sælgerfinansiering via gave.....	93
5.2.6	Kontant vederlæggelse via bankfinansiering.....	94
5.2.7	Driftsfinansiering via A/B-modellen.....	95
5.2.8	Selvfinansiering.....	95
6	Case.....	98
6.1	Præsentation af case.....	98
6.2	Case 1.....	100
6.3	Case 2.....	104

6.4	Case 3	110
6.5	Case 4	115
7	Konklusion.....	121
8	Litteratur.....	125
8.1	Bøger	125
8.2	Artikler	125
8.3	Domme, bindende svar, styresignaler mv.....	126
8.4	Love, vejledninger og cirkulærer	126
8.5	Internetsider	126
8.6	Figurliste.....	127
9	Bilag	128
9.1	Bilag 1 – årsrapport for NC AAU Entreprenør 2015	128
9.2	Bilag 2 – årsrapport for NC AAU Entreprenør 2016	143
9.3	Bilag 3 – TSS 2010-10 til case 1	159
9.4	Bilag 4 – TSS 2010-10 til case 2+3+4	160

1 Summary

The purpose of this thesis is to show and explain the opportunities the Danish self-employed have to restructure their business structure tax-free in order to prepare for a generational change.

During our writing process, we have found that the self-employed in Denmark have quite extensive opportunities for preparing and completing a generational change tax-free, whether their corporations are run as a personal company or in corporate form. However, the area has also proved incredibly complexity and there are several different options that should be considered before the final choice is taken of how the generational change should be completed. As for the cooperation that are run as a personal company it must be said, that the possibilities for restructuring the business as a preparation for the generational change are not as wide as the possibilities are for the corporations in corporate form. The solution for this would be to convert the personal company to a corporate company, which is tax-free, already in the planning stages by using the rules in the Danish legislation. By doing so, the personal corporations will be given the same opportunities for tax-free restructuring as the other companies in Denmark.

These restructuring possibilities include the tax-free share exchange, tax-free spinoff, tax-free merger and tax-free asset injection. It is important to emphasize that the above-mentioned possibilities are not exhaustive and the corporate company opens many other opportunities in contrast to the personal company.

in the Danish legislation there is a possibility of completing a generational change with tax successive where the transferee of the business enters in the tax position of the transferor, which means that no immediate tax has to be paid. This possibility is usually an advantage, but the list of persons that are allowed to use the legislative measures and thereby have the opportunity to engage into the tax position of the transferor in accordance with the Danish legislation is fairly narrow and applies only to the closest family or the near employees.

The Danish government passed a bill in 2017 that lowers the taxation of a generational change within the closest family, during the period from now to 2020. After the bill, it has become cheaper to complete a tax-free generation change within the closest family in the event that certain given conditions are met. The bill, and the period in which the lowering of the taxation is implemented, gives reason to consider when a generation change should be completed.

A change of generations naturally causes the above mentioned tax issues, but it is also important to have the funding for the generational change in place. It should be remembered that the transferor who is typically a senior and often quite old cannot just give his business away to junior as a gift. Typically, the company is the largest asset the senior has, and it must be remembered that there must be room and money for the senior to have the life in retirement that he wishes. This consideration is typically the

occasion of the fact that the financing of a generational change typically takes place by a combination of a gift element and a cash element. This is our personal experience.

The Danish tax law is rationally built and provides a wide range of opportunities for the self-employed to complete a generational change without major issues. The most important thing in our belief for an advantageous generation change is careful planning. This planning ensures that the change in generations can be carried out without problems with tax nor the funding part of the generation change.

2 Indledning

2.1 Indledning

”De skaber vækst og udvikling af danske arbejdspladser. De er selve ryggraden i det danske erhvervsliv”. Sådan udtalte vores danske skatteminister Karsten Lauritzen sig omkring de familieejede virksomheder, i marts i år, samtidig med at han fremsagde sit lovforslag om sænkning af bo- og gaveafgiften fra de nuværende 15 procent til 5 procent ved overdragelse af erhvervsvirksomheder. Med en statistik i ministertasken der viser, at de familieejede virksomheder beskæftiger 6 ud af 10 personer og samtidig står for over 70 procent af den danske eksport, er der ikke tale om en overdrivelse af skatteministeren¹. Sænkningen af bo- og gaveafgiften vil ske gradvist op til 2020 idet folketinget med Venstre, Danske Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative d. 2. juli 2017 vedtog lovforslaget L183.

Lovændringen er, hvis man skal tro udtalelserne fra skatteministeren, blot første skridt i retningen mod at gøre generationsskiftet i familieejede virksomheder afgiftsfri. Begrundelsen fra selvsamme er, at lovændringen og den lavere afgiftssats, skal medvirke til, at danske virksomheder bliver på danske hænder. Samtidig skal reglerne sikre, at kapitalgrundlaget under de familieejede virksomheder ikke forsvinder.

Med baggrund som revisorer i Thy, har vi erfaret at, den familieejede virksomhed snarere er reglen frem for undtagelsen. Vores geografiske yderplacering i Vestjylland betyder, at vores kunder i overvejende grad er den familieejede virksomhed, hvor efternavnet på ejerne igennem en årrække har været uændret. Regelændringerne kan således umiddelbart ses som en af de få håndsræknings, vores område har fået igennem de seneste år. Ændringerne er således yderst interessant for et område som vores.

Med vedtagelsen af lovforslaget L183 blev der samtidig strammet på betingelserne for, at foretage et generationsskifte med skattemæssig succession. Dette blev blandt andet gjort ved en opstramning af pengetanksreglen. Samtidig benyttede de folkevalgte muligheden for, at præcisere reglerne og metoderne omkring værdiansættelse af en erhvervsvirksomhed, herunder en virksomhed drevet i selskabsform. Lovforslaget indebærer endvidere en ændring i SKAT's frist til at ændre værdiansættelser i gavesager. Tidligere løb fristen fra SKAT havde modtaget alle oplysninger de har anmodet om. Efter lovvedtagelsen løber den fra indsendelse af gaveanmeldelsen.

Vores afhandling vil omhandle problemstillingen omkring generationsskiftet i den familieejede virksomhed. Lovændringen har medført en mulighed for, at gennemføre et generationsskifte billigere qua den lavere afgiftssats, men hvad regelændringerne herudover reelt betyder for den familieejede virksomhed, kan umiddelbart være svært at gennemskue. Denne afhandling vil behandle hele overdragelsen fra senior til junior, fra start til slut samt uddybe de forskellige faser af den familieejede virksomheds generationsskifte fra de indledende overvejelser til den planlagte udførelse.

¹ <http://www.skm.dk/aktuelt/nyheder/2017/april/lavere-bo-og-gaveafgift-gavner-tusindvis-af-familieejede-virksomheder>

Omstruktureringer er en naturlig del af et generationsskifte, hvad enten udgangspunktet er en virksomhed drevet i personlig regi eller i selskabsform. Som familiens rådgiver har vi en hovedrolle i generationsskiftet. Med en lang række omstrukturingsmodeller i værktøjskassen er det vigtigt, at holde tungen lige i munden, for at yde den korrekte rådgivning til den enkelte kunde. Området i og omkring generationsskiftet er utroligt stort og komplekst, og der er altid forskellige individuelle behov som familiens rådgiver skal tilgodese og have in mente, når han rådgiver familien.

Vores intention med denne afhandling er, at belyse reglerne og de overvejelser et generationsskifte i den familieejede virksomhed nødvendigvis må give anledning til. Dette vil vi forsøge, at gøre ved en gennemgang af reglerne og de muligheder der er herved, samt en analyse af de regelændringer lovforslaget L183 har medført. I forbindelse med dette har vi valgt at inddrage cases til, at illustrere forskellige praktiske muligheder for, hvordan et generationsskifte i familien kan gennemføres.

2.2 Problemstilling

Med baggrund i ovenstående har vi formuleret følgende problemstilling:

“Redegørelse for mulighederne for omstruktureringer af familieejede virksomheder med henblik på, at gennemføre et generationsskifte skattefrit, herunder en analyse af hvilke fordele og ulemper der er herved”

Som led i besvarelsen er der følgende underpunkter.

- Hvilke muligheder er der for at gennemføre skattefrie omstruktureringer?
- Hvilke forhold skal man være opmærksom på i forbindelse med planlægningen og forberedelserne til generationsskiftet?
- Hvilke skattemæssige og finansieringsmæssige konsekvenser har det skattefrie generationsskifte?

2.3 Afgrænsning

Denne afhandling omfatter hovedsageligt generationsskiftet i familieejede virksomheder og de hertil knyttede muligheder. Dette område er forholdsvist bredt og vi har derfor foretaget nedenstående afgrænsninger. Vi forbeholder os imidlertid retten til perifert at komme ind på de afgrænsede områder, i det omfang vi anser det for relevant.

Vores hovedformål med afhandlingen er de skattefrie muligheder, der er inden for generationsskiftet. Udgangspunktet i afhandlingen vil derfor også være på de skattefrie modeller, dog med en sammenholdelse til de skattepligtige modeller, primært i kapitel 3.

Vores cases i kapitel 6 omhandler bl.a. ikke fusion, da det er sjældent anvendt i forbindelse med generationsskifte. Derfor er dette område begrænset gennemgået i kapitel 3 i forhold til de øvrige skattefrie metoder.

De familieejede virksomheder er som oftest drevet af personer og selskaber, som er fuld skattepligtige til Danmark efter KSL § 1 eller SEL § 1. Vi har derfor som en naturlig afgrænsning valgt, at se bort fra de selskaber og personer, som ikke er fuld skattepligtige til Danmark. Dette gælder også transaktioner mellem danske og udenlandske selskaber.

I denne forbindelse afgrænser vi os ligeledes fra generationsskifter der omfatter andet end ApS, A/S samt personlige virksomheder, idet vi anser disse virksomhedstyper for de mest gængse i det danske erhvervsliv. Vi afgrænser os ligeledes fra aktionærer som er næringsdrivende med handel med aktier og anparter, da der for disse gælder særlige regler. Disse er ikke relevante for alle andre aktionærer, herunder den type af aktionærer, vi oftest ser i forbindelse med generationsskifter.

Vores afhandlings formål er generationsskiftet mellem senior og junior. Derfor afgrænser vi os fra overdragelser mellem bl.a. ægtefæller, søskende mv.

I denne forbindelse har vi ligeledes valgt, at afgrænse os fra generationsskiftet i dødsboer. Vores formål er at sikre planlægningen af generationsskiftet i tide, så virksomheden ikke skal overdrages fra et dødsbo.

Området omkring generationsskifte indebærer et naturligt samspil mellem de selskabsretlige og de skatteretlige regler. Hvert område er yderst omfattende, hvorfor vi har valgt at afgrænse os fra de selskabsretlige regler. Vi behandler imidlertid de selskabsretlige regler i det omfang, vi anser dem som et naturligt og uundværligt supplement til de skatteretlige regler. Dette er for at give læser helhedsforståelsen.

Overordnet set afgrænser vi os fra de modeller der er inden for køber- og sælgerfinansiering, som vi ikke positivt benævner i afhandlingen, fx earn out, aktieoptioner, warrants ol.

Derudover afgrænser vi os ligeledes fra TSS 2000-05, da dette cirkulære omhandler værdiansættelse af fast ejendom i forbindelse med overdragelse mellem interesseforbundne parter. Derudover er størstedelen af cirkulæret er ophævet, bortset fra +/- 15%-reglen.

Afslutningsvis har vi afsluttet vores empiriindsamling den 19. november 2017. Eventuelle lovændringer efter denne dato eller nye domme der medfører ændringer til forståelsen af disse, inddrages ikke i selve afhandlingen.

2.4 Metode og struktur

2.4.1 Metode

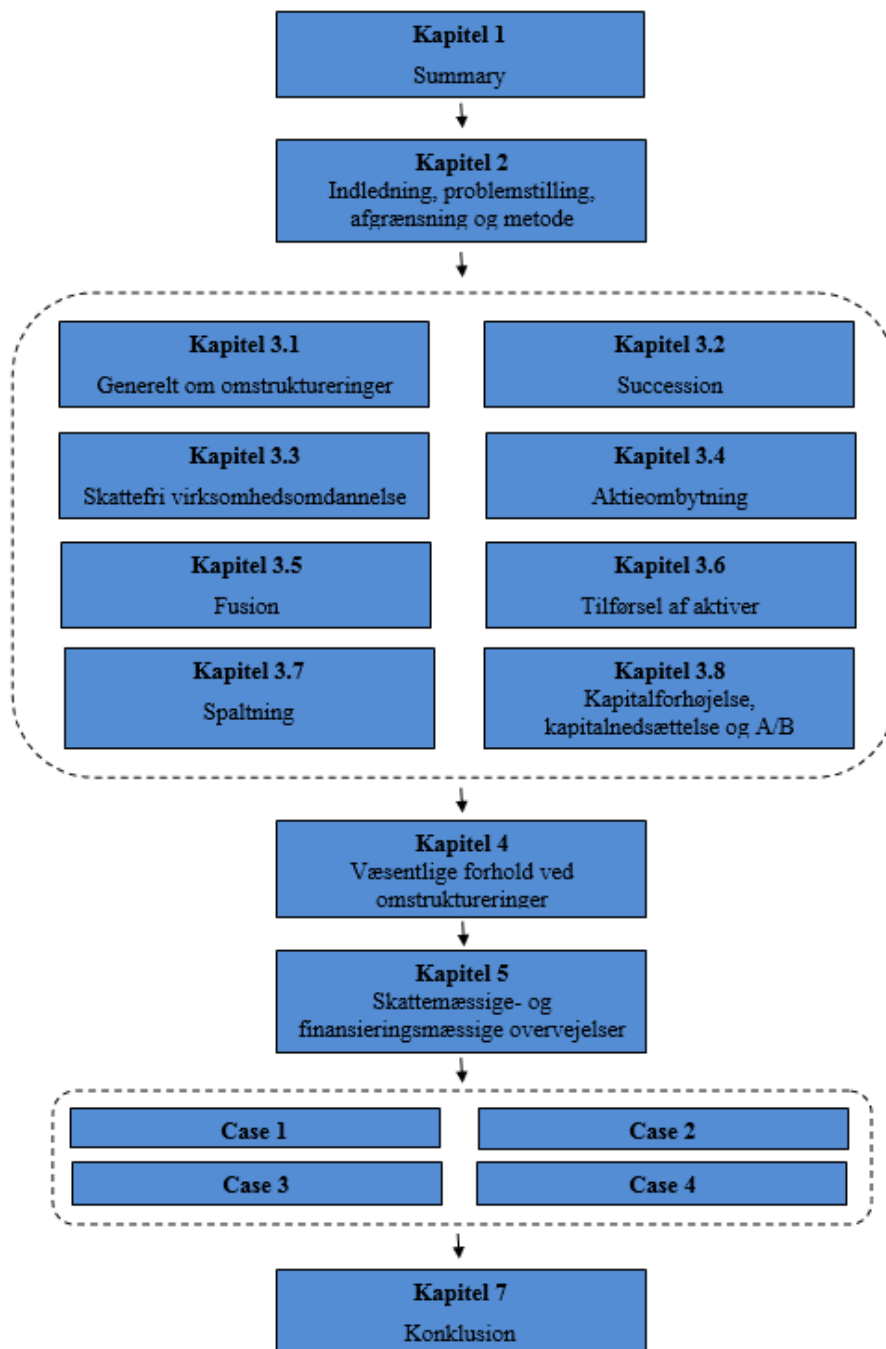
Vores afhandling er retsdogmatisk og bygger på den juridiske metode, hvorved vi beskriver, fortolker og systematisere gældende lovgivning inden for vores emne. Vi opstiller derfor ikke hypoteser mv. Dette udmøntes ved en gennemgang af de teoretiske modeller, efterfulgt af en fortolkning af de væsentlige forhold for til sidst at anvende modellerne i praktiske cases.

Anvendelse af de teoretiske modeller i praktiske cases giver mulighed for at vurdere på de konsekvenser, muligheder og tillige begrænsninger modellerne har i praksis.

Vores primære litteratur er gældende lovgivning, men omfatter også afgørelser, bekendtgørelser og cirkulærer, da vi anser disse som et uundværligt bidrag til den samlede forståelse af lovgivningen.

2.4.2 Struktur

For at give læser et overblik over opgaven har vi opstillet følgende oversigt over afhandlingsstrukturen:

2.5 Anvendte love og lovforkortelser

Igennem afhandlingen vil vi anvende forskellig lovgivning. I forbindelse med henvisning til lovgivningen anvender vi nedenstående forkortelser for de pågældende love:

- ABL – Aktieavancebeskatningsloven
- AL – Afskrivningsloven
- BAL – Boafgiftsloven
- EBL – Ejendomsavancebogen
- FUSL – Fusionskatteloven
- KGL - Kursgevinstloven
- KSL – Kildeskatteloven
- LL – Ligningsloven
- PSL – Personskatteloven
- SFL – Skatteforvaltningsloven
- SL – Selskabsloven
- SEL - Selskabsskatteloven
- VOL – Virksomhedsomdannelsesloven

3 Mulige omstruktureringer

3.1 Generelt om omstruktureringer

Som den naturlige konsekvens af, at livet ikke varer evigt, og indehavere og kapitalejere på et tidspunkt når en alder der medfører at de ikke længere kan eller ønsker at drive deres virksomhed videre, er der i lovgivningen omfattende muligheder for at positionere sig selv og sin virksomhed, således at et generationsskifte eller ejerskifte kan ske så optimalt som overhovedet muligt for såvel tidligere ejere som de fremtidige ejere. Disse tiltag indebærer ofte, hvis ikke altid, et element af en omstrukturering af ejerformen eller koncernstrukturen. Dette afsnit vil overordnet belyse de muligheder, man som ejer har for, at omstrukturere sin virksomhed som led i planlægningen af et generationsskifte, hvad enten ejerformen er i personlig regi eller i selskabsregi. Generelt er en omstrukturering ikke udelukkende tiltænkt den efterfølgende disposition at ejerskifte en virksomhed, men i vores afhandling er kernefokusset på, at der netop foretages omstruktureringer som led i et efterfølgende planlagt generationsskifte. Det er i denne forbindelse vigtig at notere sig, at selve planlægningsprocessen op til et generationsskifte er yderst vigtig.

Nå vi ser på generationsskiftet, så er man ofte meget hurtig til at se på de skattefrie muligheder. Den gode rådgivning tager dog stilling til både den skattepligtige og den skattefrie omstrukturering. Nogen gange kan det rent faktisk være en fordel at omstrukturere skattepligtigt. Dette afhænger af de konkrete forhold. Derudover er det vigtigt for kunden at kende den skat der udskydes ved at omstrukturere skattefrit.

3.1.1 Omstrukturering af den personlige virksomhed

For så vidt angår den personlige ejede virksomhed, er der ikke de samme muligheder for, at omstrukturere sin virksomhed som ved et selskab. I realiteten er der, i forhold til selskabers muligheder for omstruktureringer, ret begrænsede muligheder for den personlige virksomhed. Dette medfører derfor, at mange vælger at omdanne deres personlige ejede virksomhed til et selskab i forbindelse med planlægningen af et generationsskifte. Denne omdannelse kan ske ved hjælp af to regelsæt, henholdsvis den skattepligtige virksomhedsomdannelse eller den skattefrie virksomhedsomdannelse som er hjemlet i lov om skattefri virksomhedsomdannelse. Omdannelsen kan ske såvel for enkeltmandsvirksomheder som ved interessentskaber. Selve regelsættet og fremgangsmåden ved omdannelsen fra personlig virksomhed til selskab vil blive behandlet i efterfølgende afsnit 3.3.

3.1.2 Omstrukturering af et selskab

Modsat den personlige virksomhed er der ved selskaber omfattende muligheder for, at omstrukturere sin ejerstruktur, således at et generationsskifte kan ske fordelagtigt i forhold til de præmisser og ønsker både overdrager og erhverver måtte have. For så vidt angår mulighederne, er der for selskaber de mest gængse anvendte omstrukturingsmuligheder som; aktieombytning, fusion, spaltning, tilførsel af aktiver, salg til udstedende selskab, opdeling af aktiekapitalen i såvel A-aktier og B-aktier m.fl. Paletten af tiltag der kan foretages, er således ved et selskab væsentlig større end ved den personlige ejede

virksomhed, hvorfor det som nævnt ovenfor tillige er derfor, at mange vælger at foretage en (skattefri) virksomhedsomdannelse i opløbet til generationsskiftet.

Ovenfor nævnte omstruktureringer kan foretages skattepligtige såvel som skattefrie. I vores afhandling har vi valgt, at afgrænse os mest muligt fra de skattepligtige omstruktureringer, idet kerneønsket omkring et generationsskifte som oftest bl.a. har hovedvægt på, at afgrænse overdragelsestidspunktet fra beskatningstidspunktet og således udskyde en latent skat for overdrager. De skattepligtige omstruktureringer er derved ikke en del af tankegangen, hvorved fokus er på de skattefrie omstrukturingsmuligheder. Overordnet set udspringer reglerne for de skattefrie tiltag fra EU-direktiv 90/434/EØF (fusionsdirektivet) som er indarbejdet i national lovgivning i fusionskatteloven og aktieavancebeskatningsloven. Generelt kan skattefrie omstruktureringer foretages på baggrund af et objektive regelsæt eller alternativt et subjektive regelsæt.

3.1.2.1 Det objektive regelsæt

Ved anvendelse af det objektive regelsæt er det muligt, at gennemføre skattefrie omstruktureringer, herunder skattefri aktieombytning, skattefri spaltning og skattefri tilførsel af aktiver uden forudgående tilladelse fra SKAT, såfremt de overordnede krav til omstruktureringen i øvrigt er overholdt. De overordnede krav vil fremgå af et senere afsnit under de respektive områder. Det objektive regelsæt skal bl.a. sikre, at selskaber hurtigt kan omstille sig til ændrede brancheforhold og markedsmæssige vilkår. Ved gennemførelse af en skattefri omstrukturering efter det objektive regelsæt, er der ikke, som ved det subjektive regelsæt, krav om en forretningsmæssig begrundelse for omstruktureringen. Til gengæld medfører det objektive regelsæt at der opstår et holdingkrav på de aktier de deltagende selskaber modtager i forbindelse med den skattefrie omstrukturering. Dette holdingkrav omtales senere i afhandlingen, bl.a. i afsnit 4.4, men består i realiteten af, at aktierne eller anparterne i det erhvervede selskab ved skattefri aktieombytning, de deltagende selskaber ved skattefri spaltning og det modtagende selskab ved skattefri tilførsel, i en periode på 3 år ikke må afstås. Afstås de inden for de første 3 år, vil den pågældende skattefrie omstrukturering blive en skattepligtig omstrukturering med de deraf følgende skattemæssige konsekvenser for såvel kapitalejere og deltagende selskaber.

3.1.2.2 Det subjektive regelsæt

Ved det subjektive regelsæt anmodes der om tilladelse fra SKAT til at gennemføre den påtænkte skattefrie omstrukturering. Fordelen ved at anvende det subjektive regelsæt er, at holdingkravet ikke indsættes som værn, som tilfældet er ved anvendelse af det objektive regelsæt. Anmodningen der fremsendes til SKAT skal indeholde konkrete forretningsmæssige begrundelser for, hvorfor omstruktureringen ønskes gennemført. I forbindelse med EF Domstolens dom af 17. juli 1997 (Leur-Bloem sagen) er det herefter SKAT, der bærer bevisbyrden for, at den påtænkte skattefrie omstrukturering ikke er forretningsmæssig begrundet.² På baggrund af fusionsskattedirektivet i sin natur har til formål at give selskaber mulighed for, at gennemføre de skattefrie dispositioner uden det udløser en kapitalgevinstbeskatning, er det dog de involverede selskaber, der over for SKAT skal formå, at

² Den juridiske vejledning C.D.6.3.4

konkretisere eller i rimelig grad sandsynliggøre, at de forretningsmæssige begrundelser og hensyn er reelle. Formår man ikke at løfte denne bevisbyrde viser praksis på området, at SKAT afviser en sådan anmodning. Hertil kan nævnes SKM2005.167.ØL hvor spørger havde anmodet om tilladelse til en skattefri aktieombytning med den begrundelse at spørger ønskede at risikoafgrænse driftsrisikoen samt forberede et generationsskifte. Skatteministeriet samt Landsretten gjorde gældende, at disse begrundelser var af en sådan generel karakter og desuden "rene påstande", hvorefter afslag blev givet. Modsat blev tilladelse givet i SKM2006.345.LSR, hvor formålet med en ansøgning om tilladelse til en skattefri aktieombytning var forholdsvis mere konkretiseret med bl.a. spørgers idé og udsigt til på sigt, at overtage andre virksomhedsgrene. Landsskatteretten fandt her, at formålet og anmodningen bundede i reelle forhold uden der på tidspunktet faktisk var indgået aftaler om bl.a. nye virksomhedsgrene i spørgers selskab.

På baggrund af ovenstående må det derfor tilsiges, at være en rigtig god idé, og om end nødvendigt såfremt tilladelse skal gives, at de involverede sørger for at få konkretiseret reelle fremtidsplaner til forretningsmæssige begrundelser, for at en skattefri omstrukturering ønskes gennemført med tilladelse. Efter vores opfattelse giver praksis på området følelsen af, at det i langt størstedelen af tilfældene bør være muligt, at sammenfatte en forklaring og uddybning af det forretningsmæssige, således det er muligt at få en tilladelse til den skattefrie omstrukturering. SKAT vil herefter, som udspringer af Leur-Bloem dommen, ikke have mulighed for at give afslag, såfremt transaktionerne er foretaget eller forventes foretaget ud fra forsvarlige og økonomiske betragtninger.

Såfremt en disposition gennemføres efter det subjektive regelsæt fastsætter SKAT ofte et 3-årigt anmeldelsesvilkår, hvorefter væsentlige ændrede forhold skal anmeldes til SKAT. Væsentlige forhold skal i denne sammenhæng mindst forstås således, at det drejer sig om forhold, der hvis de var givet på anmodningstidspunktet, havde ændret SKAT's afgørelse om tilladelsen var givet. Derudover kan andre forhold også tilrådes at anmeldes til SKAT, selvom de ikke menes at ville have haft væsentlig indflydelse på SKAT's tilladelse. SKAT har i forbindelse med dette oplyst situationer som disse i den juridiske vejledning 2016-2, C.D.6.3.6.1., som kan og bør anvendes. Anmeldes væsentlige forhold ikke overfor SKAT vil det ikke nødvendigvis være ensbetydende med, at SKAT omklassificere den skattefrie omstrukturering til en skattepligtig omstrukturering, men det vil alene skabe en formodning om, at den oprindelige tilladelse skal tilbagekaldes ³.

Et væsentlig forhold der skal anmeldes til SKAT er en efterfølgende afståelse, herunder inden for det 3-årige anmeldelsesvilkår. Såfremt dette er aktuelt vil SKAT jf. praksis på området kigge på, om det er en viljebestemt disposition eller hvorvidt det er en ikke-viljebestemt situation. En ikke-viljebestemt situation vil fx være de situationer, hvor aktionæren dør eller bliver alvorlig syg. Situationerne er ikke udtømmende, men det må bero på en, også her, forretningsmæssig begrundelse, bl.a. hvis det eneste forretningsmæssige fornuftige i en given situation er, at afstå aktierne der er udstedt i forbindelse med den skattefrie omstrukturering. Se hertil SKM2002.215.LR, hvor Ligningsrådet godkendte et salg efter

³ Side 229, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

2,5 år til ledende medarbejdere, efter en skattefri aktieombytning havde været udført årene forinden. Ligningsrådet fandt i den konkrete situation, at salget var forretningsmæssig begrundet i at beholde ledende medarbejdere, og "overså" således den skatteundgåelse aktionæren har nydt godt af i den pågældende situation. I disse tilfælde, hvor der kan påvises at være en forretningsmæssig begrundelse, vil det med høj grad af sandsynlighed være muligt, at opnå godkendelse fra SKAT. Det er vigtigt, at notere sig, at omstændighederne i den pågældende sag var, at der var gået 2,5 år og den bestemmende indflydelse bestod for den hidtidige hovedaktionær.

Såfremt afståelsen sker på viljebestemte situationer vil en tilbagekaldelse af den oprindelig tilladelse fra SKAT sandsynligvis være udfaldet, hvorefter en skattefri omstrukturering omgøres til at blive skattepligtig.

Slutteligt skal det nævnes, at såfremt SKAT ikke giver tilladelse til at gennemføre en påtænkt skattefri omstrukturering på grund af, at den påtænkte disposition ikke kan begrundes forretningsmæssigt, er det fortsat muligt at gennemføre selvsamme disposition efter det objektive regelsæt.

3.2 Succession

I forbindelse med et planlagt generationsskifte omstruktureres en virksomhed, så den opfylder de ønsker overdrager og erhverver måtte have. Omstruktureringerne bliver som oftest gennemført via de skattefrie dispositioner, herunder den skattefrie aktieombytning, skattefrie spaltning, skattefrie fusion og den skattefrie tilførsel af aktiver. Et andet element der også indebærer "skattefrihed" er muligheden for at succedere skattemæssigt i såvel den personlige ejede virksomhed som selskabet. Reglerne for hvem der kan succedere, hvad der kan succederes i, og hvornår der kan succederes er netop med det vedtagne lovforsalg L183 ændret. I dette afsnit vil de nye regler omkring succession behandles.

Reglerne for succession fremgår, for så vidt angår den personlige virksomhed i KSL §§ 26 samt 33, mens reglerne for succession i selskaber fremgår af ABL §§ 34 og 35.

3.2.1 Succession i den personlige virksomhed

Dette afsnit vil behandle de tilfælde, hvor en virksomhedsejer ønsker at overdrage hele virksomheden eller en andel heraf til familiekredsen, herunder børn, søskende, ægtefæller og samleverer samt nære medarbejdere. Denne kreds er jævnfør senere afsnit de personer, der har mulighed for qua reglerne i KSL §§ 26 og 33 at succedere skattemæssigt.

Kernen i skatterettens ovenstående bestemmelser omkring succession er, at en overdragelse med succession ikke vil udløse afståelsesbeskatning for overdrageren, idet erhververen succederer i dennes skattemæssige stilling. Der er således ikke tale om skattefrihed i sagens natur idet skatten ikke spares, men blot udskydes indtil erhververen afstår de aktiver, denne i forbindelse med overdragelsen har succederet i. Der er således i stedet tale om en skatteudskydelse, med den deraf afledte likviditetsmæssige besparelse. Det er da også denne likviditetsmæssige besparelse, der danner grundlag

for lovimplementeringen af KSL bestemmelser om succession. I lovbemærkningerne fremgår det også ganske tydeligt, at hensigten med implementeringen af regelsættet omkring succession er, at virksomheden ikke vil blive belastet her og nu af den latente skatteforpligtelse, der nødvendigvis måtte opstå såfremt der ikke var mulighed for denne succession. Udskydelsen af den latente skatteforpligtelse til et senere tidspunkt skal således give virksomheden gunstige vilkår til at opretholde forretningsgrundlaget og muligheden for fremtidig vækst.

Succession indebærer dog ikke altid, at erhververen overdrages aktiverne "gratis" idet overdragelsen kan ske såvel som ved en ren gave fra overdrager til erhverver som ved vederlæggelse. Senere afsnit vil belyse de skatteretlige konsekvenser ved en overdragelse i form af en ren gave, hvor der altså ikke sker erlæggelse med vederlag kontra overdragelsen der sker i form af erlæggelse med eksempelvis kontanter.

3.2.1.1 Personkredsen

Personkredsen der kan succedere i den personlige virksomhed er udtømmende oplyst i KSL § 33 C. Det gælder heraf, at der kan overdrages med succession til; børn, børnebørn, søskende samt disses børn, nære medarbejdere samt samleverer der opfylder betingelserne i boafgiftsloven § 22, stk. 1, litra d. og derfor i mindst 2 år har haft fælles bopæl med overdrageren. Adoptivforhold eller stedbørnsforhold ligestilles i denne sammenhæng med naturlige slægtsforhold.⁴

Der kan således ikke som udgangspunkt overdrages til forældre med succession. Denne afgrænsning fandt man dog i 2008 uhensigtsmæssig i de tilfælde hvor et generationsskifte mellem forældre og børn var gået skævt eller på anden vis ikke lykkedes. Man indsatte derfor en bestemmelse i KSL § 33, stk. 13, hvoraf det efterfølgende vil være muligt, at tilbageføre en tidligere overdragelse såfremt følgende betingelser var overholdt:

- Gennemføres senest 5 år efter den første overdragelse,
- Sker til den tidligere ejer som erhvervsvirksomheden blev erhvervet fra, og
- At den første overdragelse skete med succession

Denne lovbestemmelse ses yderst relevant i de tilfælde hvor bl.a. familievirksomheden er overdraget til sønnen, men hvor sønnen ikke "mestrer" det at være indehaver. Generationsskiftet har slået fejl, og det mest hensigtsmæssige i dette tilfælde, vil derfor for både søn og skattemyndighederne (eller det offentlige) være at lade "handlen" gå tilbage, hvorpå faderen kan forsøge at genskabe eller finde en anden erhverver. Således er skatteretten (også) på dette punkt skruet forholdsvist fornuftig sammen, idet alle parter i samfundets lag ville have tabt på at "lade stå til", og ikke i loven åbne op for denne mulighed om at handlen kan gå tilbage.

3.2.1.2 Virksomhedsbegrebet

Kildeskattelovens § 33 C medfører at en erhvervsvirksomhed eller en andel heraf kan overdrages med succession. Denne formulering medfører, at enkeltstående aktiver ikke ville kunne overdrages med

⁴ Den juridiske vejledning, C.C.6.7.2

succession idet der i sådanne tilfælde aldrig vil være tale om en erhvervsvirksomhed. Selve begrebet "erhvervsvirksomhed", og hvad dette konkret betyder, fremgår ikke entydigt af kildeskattelovens § 33. Man må nødvendigvis sammenkæde formuleringen, og hvad der menes med denne, med skatterettens øvrige områder, herunder praksis på området. En nærliggende formulering vil være virksomhedsbegrebet i lov om skattefri virksomhedsomdannelse.

Heri skal man dog huske, at ifølge lov om skattefri virksomhedsomdannelse er det muligt at omdanne en fast ejendom til et selskab, i det der ifølge denne lov er tale om en hel virksomhed. Dette er ikke tilfældet for KSL § 33 C, som medfører at fast ejendom som udgangspunkt aldrig vil udgøre en erhvervsvirksomhed i sig selv.

Begrebet "erhvervsvirksomhed" ifølge kildeskattelovens § 33 C må således opfattes som et mere snævert begreb end ved vurderingen af virksomhedsbegrebet ifølge lov om skattefri virksomhedsomdannelse. Udover denne formulering og afgrænsning i forhold til fast ejendom, er det for os svært at gennemskue, at begrebet i øvrigt ikke skulle være det samme som virksomhedsbegrebet i den øvrige skatteret.

3.2.1.3 Aktiver der ikke kan succederes i

Som udgangspunkt kan der succederes i hele den "erhvervsmæssige virksomhed". Hertil gælder der, naturligvis fristes man til at sige, en række undtagelser for, hvilke aktiver man alligevel ikke kan succedere i. Aktier, anpartar o.l. finder ikke anvendelse i succession efter KSL § 33 C, idet de i stedet er omfattet af aktieavancebeskatningsloven § 34. Endvidere er fortjenester omfattet af kursgevinstlovens bestemmelser heller ikke omfattet af KSL § 33 C, medmindre disse er omfattet af kursgevinstlovens § 23⁵. Derudover vil der ikke kunne succederes i overdragerens henlæggelser til investeringsfondskonto eller etableringskonto.

Ligeledes er der også særreglerne omkring fast ejendom. Som udgangspunkt vil det ikke være muligt at succedere i den faste ejendom, medmindre overdrager er næringsdrivende med netop handel af fast ejendom⁶. Alternativt er det muligt, at succedere i den faste ejendom, såfremt den har været anvendt i den erhvervsmæssige virksomhed. Her gælder det, at såfremt over 50% af den faste ejendom har været anvendt erhvervsmæssig kan erhverver succedere i hele avancen. Derimod vil erhverver kun have mulighed for at succedere i den erhvervsmæssige avance, såfremt den faste ejendom har været anvendt under 50% erhvervsmæssig.⁷

I forbindelse med et potentielt generationsskifte i den personlige virksomhed vil senior typisk have opsparet et betydeligt overskud igennem hans karriere som selvstændig. Dette overskud er oftest opsparet i virksomheden ved anvendelse af virksomhedsordningen, og der vil således være et ganske

⁵ Side 45, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationskifte og omstrukturering"

⁶ Side 44, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationskifte og omstrukturering"

⁷ Den juridiske vejledning, C.C.6.7.2

stort opsparat overskud, der nødvendigvis måtte komme til beskatning, såfremt faderen afstår sin virksomhed til junior og ikke længere driver selvstændig virksomhed. Dette opsparat overskud kan sønnen vælge at succedere i, såfremt sønnen i øvrigt opfylder betingelserne i virksomhedsskatteoven. Denne mulighed for at succedere i det opsparede overskud kan være en nødvendig betingelse for, at overdrager har mulighed for at finansiere generationsskiftet, idet det for netop overdrager kan være særdeles svært, og tilmed potentielt umuligt, både at finansiere overdragelsen af den erhvervsmæssige virksomhed, samt afregning af den latente skat på det opsparede overskud.

Der kan herudover ikke succederes i aktiver, hvorpå handelsværdien er opgjort og medfører et tab for overdrageren. Dette følger af KSL § 33 C, stk. 3.

3.2.1.4 Konsekvenser for overdrager og erhverver

Hovedformålet med at gennemføre en overdragelse af den personlige virksomhed med succession vil som udgangspunkt være, at undgå at blive afståelsesbeskattet af goodwill, driftsmidler, ejendomsavance m.fl. En overdragelse med succession vil således for overdrager medføre, at der ikke skal betales skat i forbindelse med transaktionen.

Som konsekvens af denne "skattefrihed" for overdrager, vil erhververen indtræde i dennes skattemæssige stilling. Dette følger af KSL § 33 C, stk. 2, 2. pkt. hvorefter erhververen anses for at have erhvervet de aktiver på de tidspunkter og til de anskaffelsessummer, som overdrageren oprindeligt har anskaffet aktiverne til. Erhverver indtræder således fuldt ud i den latente skat, der hviler på aktiverne i form af avancebeskatning, hvad enten denne måtte fremkomme efter ejendomsavancebeskatningsloven, kursgevinstbeskatningsloven, afskrivningsloven m.fl.⁸

Som en lille detalje i medfør af netop erhververen der indtræder i overdragerens skattemæssige stilling skal dog henvises til bl.a. SKM2002.173.LSR, hvori Landsskatteretten fandt, at erhververen *ikke* succederede i overdragerens ejertid for så vidt angår opdelingen af vedligeholdelsesudgifter kontra forbedringsudgifter. Sagen må nødvendigvis medføre, at erhververen i præcis disse tilfælde, hvor der skal sondres mellem hvorvidt udgifter er anvendt til at vedligeholde eller til at forbedre, bliver stillet dårligere skattemæssigt end overdrageren. SKM2003.512.LR er en anden dom, der også viser, at erhververen i forbindelse med en succession i den personlige virksomhed, ikke succedere i ejertiden. Praksis og dommene på området giver ifølge os god mening, idet handelsværdierne på de aktiver der succederes i opgøres på successionstidspunktet, og derfor nødvendigvis må tage højde for den stand eksempelvis ejendommene er i på det pågældende tidspunkt.

3.2.1.5 Meddelelse til skat

Sker der succession af en personlig virksomhed skal SKAT have meddelelse om dette senest i forbindelse med indgivelse af overdragerens selvangivelse. Dette fremgår af KSL § 33 C, stk. 7. Tidligere var der ganske alvorlige konsekvenser for deltagerne i virksomhedsoverdragelsen såfremt SKAT ikke fik

⁸ Side 51, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

meddelelse, i det skattemyndighederne herefter anså overdragelsen for skattepligtig. Denne ganske indgribende konsekvens fik dog SKAT til at ændre praksis således at manglende anmeldelse fremover blot bliver et bevisbyrdemæssigt spørgsmål.⁹ Hvorvidt dette i praksis vil have nogle konsekvenser eller betydning er for os svær at forestille sig.

3.2.1.6 Gaveafgift og skattepligt

En overdragelse af den personlige virksomhed med succession indebærer, at erhververen indtræder i overdragerens skattemæssige stilling. Dette medfører dog ikke altid, at overdrageren afstår fra muligheden for at modtage vederlag for overdragelsen af den erhvervsmæssige virksomhed til erhververen. Overdragelsen kan finansieres enten ved at overdrageren yder en gave til erhverver, som herefter ikke skal betale noget for at overtage virksomheden. Alternativt kan overdragelsen finansieres mod, at overdrager erlægges med et vederlag, hvad enten dette er kontant eller via et gældsbrief. I praksis vil en stor del af bl.a. generationsskifter med succession erlægges med en kombination af gaveelementet og vederlæggelseelementet.

Ydes der i forbindelse med virksomhedsoverdragelsen en gave fra overdrager til erhverver, skal der betales gaveafgift eller potentielt afregnes indkomstskat. Gaveafgiftsstørrelsen eller skatteprocenten der skal betales er afhængig af, hvem gaven tilfalder. Ydes der modsætningsvist ikke en gave i forbindelse med overdragelsen, skal der ikke afregnes hverken gaveafgift eller indkomstskat, idet handelsværdien af den erhvervsmæssige virksomhed i så fald er betalt efter markedsvilkår og er erlagt til overdrager kontant eller via et gældsbrief.

I forbindelse med vedtagelsen d. 2. juni 2017 af lovforslaget L183 er gave- og boafgiften vedtaget, således, at afgiften gradvist nedsættes i perioden frem til 2020, hvorefter den vil være 5%. Den nuværende afgift er 15%. Dette medfører en billigere beskatning i de tilfælde, hvor der i forbindelse med en virksomhedsoverdragelse ydes en gave fra overdrager til erhverver. Det er en betingelse for gave- og boafgiftsnedsettelsen, at erhverver kan succedere i aktiverne og efter BAL § 1, stk. 2 ikke skal betale tillægsboafgift. Dette vil sige, at de personer der får gavn af de nedsatte procentsatser for gave- og boafgift er følgende personer:

- Afkom, stedbørn og deres afkom
- Samlever forudsat at denne opfylder betingelserne om mindst 2 års samliv eller fælles barn med giver¹⁰
- Søskende eller disses børn og børnebørn forudsat overdrager ikke har afkom.

Det interessante i denne sammenhæng er, at forældre ikke er en del af personkredsen, idet disse ikke er omfattet af den personkreds der kan succedere jf. bestemmelserne i KSL § 33 C.

⁹ Side 55, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationskifte og omstrukturering"

¹⁰ BAL § 22, stk. 1, litra d.

Afgiftsnedsættelsen forudsætter dog, at der tillige er andre betingelser, der er overholdt. Disse betingelser fremgår af lovforslaget således at:

- Overdrager/gavegiver i mindst 1 år umiddelbart inden gaveoverdragelsen har ejet den personlige virksomhed.
- At overdrager/gavegiver eller dennes nærtstående har deltaget i et ikke uvæsentlig omfang i driften af virksomheden i mindst 1 år. Nærtstående skal her fortolkes bredt i det nærtstående betegnes som ægtefæller, søskende og disses afkom, afkom, stedbørn, forældre samt samlever og plejebørn der opfylder betingelserne i boafgiftsloven samt bedsteforældre, stedforældre og svigerbørn. Kravet om 1 års deltagelse skal her være opfyldt selvstændigt for en af de ovenstående personer.
- Erhverver/gavemodtager beholder den erhvervsmæssige virksomhed i mindst 3 år fra modtagelsen. Såfremt erhverver afstår enten helt eller delvist vil der ske forhøjelse af afgiften til 15% for den del, der er afstået. Afgiften forhøjes desuden blot forholdsmæssig i forhold til det antal år erhverver faktisk beholdte virksomheden. I praksis må dette betyde, at såfremt erhverver afstår efter 2 år vil der blot ske forhøjelse til normalsatsen med 1/3 del af den modtagne gave. Det er her vigtigt at notere sig, at denne afgiftsforhøjelse beregnes på baggrund af de værdier der på overdragelsestidspunktet lagde til grund for gaveafgiftsberegningen. Der skal således ikke tages udgangspunkt i de værdier virksomheden måtte have på erhververens afståelsestidspunkt.

Eneste undtagelse til den 3-årige periode, hvori der ikke må ske afståelse uden afgiftsforhøjelse, er de situationer hvor der efterfølgende eksempelvis foretages en skattefri virksomhedsomdannelse af virksomheden. Der vil ligeledes ikke ske forhøjelse af afgiften i de situationer, hvor den oprindelige erhverver er nødsaget til at overdrage aktiverne videre som følge af dødsfald eller livstruende sygdom eller de situationer hvor erhverver gaveoverdrager aktiverne til en person omfattet af BAL § 22, stk. 1.

Det er vigtigt at påpege, at ovenstående afgiftsnedsættelse ikke er betinget af, at der rent faktisk succederes i den overdragne virksomhed, men blot at betingelserne for succession er opfyldt. Dertil naturligvis også enkelte undtagelser som ikke umiddelbart vurderes at have et bredt anvendelsesområde, hvorfor der blot henvises til disse i lovforslagets bemærkninger.

Afgiftsnedsættelsen omfatter altså ikke de situationer hvor erhververen er søskende med overdrager¹¹ eller er dennes nærtstående medarbejder. Der vil i disse situationer ikke kunne ske nedsættelse af afgiften, idet disse erhververe vil blive indkomstbeskattet af en eventuel gavesum jf. de almindelige bestemmelser i statskatteloven.

¹¹ Med mindre søskende i den konkrete situation ikke er omfattet af tillægsboafgift qua gavegiver ingen afkom har

Det er endvidere muligt i et indkomstår, at yde en bestemt personkreds skattefrie gave op til en hvis bundgrænse. Bundgrænsen er i 2017 kr. 62.900¹² og kan potentielt fragå den gæld der opstår fra erhverver til overdrager i forbindelse med en overdragelse.

3.2.1.7 *Passivpost*

Såfremt der anvendes successionsbestemmelserne i forbindelse med en virksomhedsoverdragelse medfører dette, som nævnt tidligere i afsnit 3.2.1.4, at erhverver indtræder i overdragerens skattemæssige stilling. Dette medfører således, at erhverver indtræder i en latent skattebyrde som derved overtages fra erhverver.¹³ Denne latente skatteforpligtelse har, modsat den erhvervsmæssige virksomhed der overdrages, en negativ værdi i form af, at det er en skatteforpligtelse som erhververen overdrages fra overdrager.

I de tilfælde hvor der i forbindelse med virksomhedsoverdragelsen derfor er givet en gave, og derfor ikke er sket fuld erlæggelse med vederlag til overdrager, vil erhverver således jf. bestemmelserne i KSL § 33 D have mulighed for, at fradrage en passivpost ved opgørelse af den værdi gaven har, og dermed reducere det grundlag, der danner baggrund for gaveafgiftens størrelse. Det er vigtigt, at påpege at det er et krav efter bestemmelserne i KSL § 33 D, at der rent faktisk ydes en gave i forbindelse med virksomhedsoverdragelsen. Man vil således ikke have mulighed for at modregne en passivpost i de situationer hvor der sker fuld erlæggelse med vederlag til overdrager. Såfremt der ved overdragelsen både sker vederlæggelse og gives en gave, vil man jf. afgørelsen af TfS 2001.174 LSR have mulighed for at beregne en passivpost på baggrund af hele beløbet, og ikke kun den del der forholdsmæssig svarer til gaveandelen af virksomhedsoverdragelsen. Passivposten beregnes efter KSL § 33 D der opgøres som 30% af den skattepligtige fortjeneste, der ville være fremkommet ved et almindeligt salg, og som ikke er aktieindkomst.¹⁴ Der er herudover særlige regler vedrørende de overdragelser, hvor erhverver succederer i overdragens virksomhedsordning og dermed succedere i konto for opsparet overskud. Alt afhængig af hvilket indkomstår der er opsparet overskud, og dermed forskellig niveauer af virksomhedsskatteprocenter, er der i KSL § 33 D, stk. 5 helt konkrete satser for, hvordan beregningen foretages.

Som alternativ til beregning af passivposten efter KSL § 33 D har erhverver også mulighed for at beregne en såkaldt latent skattebyrde ved kursfastsættelse af den udskudte skat. Se hertil SKM2008.876.LSR, hvorefter det er muligt for erhverver at beregne en kurs på den udskudte skatteforpligtelse (eventualforpligtelse), der påhviler de successionsoverdragne aktiver. Skatteforpligtelsen skal kursfastsættes således at:¹⁵

- Overdragelsessummen afspejler handelsværdien i fri handel,
- En kursfastsættelse til pari ikke vil afspejle skatteforpligtelsens handelsværdi, og

¹² For gaver mellem forældre og børn/børnebørn

¹³ Side 59, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

¹⁴ Succession i aktier og deraf tilhørende passivpost fremgår af ABL § 34 og udgør en mindre procentsats

¹⁵ Side 45, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

- Kursen må antages at ligge under kurs 100

Hvordan kursfastsættelsen af eventualforpligtelsen over for SKAT således skal beregnes, kan umiddelbart herefter være svær helt præcis at konkretisere, men fastsættelsen vil i alle tilfælde være undergivet SKAT's prøvelse. For en yderligere forklaring af, hvilke parametre SKAT her tillægger vægt kan nævnes SKM2015.131.LSR, hvor en kursfastsættelse blev fastlagt til kurs 79. Praksis viser således ikke, at der har været domme på området, der har accepteret en højere kursfastsættelse end niveauet omkring kurs 79. Rent faktisk viser praksis, og især nyere praksis, at kursfastsættelsen som oftest vil fastsættes til omkring kurs 50-60. Det må dog nødvendigvis bero på en konkret vurdering, hvor erhverver forholder sig til de konkrete omstændigheder. I et praktisk eksempel, hvor junior overtager familievirksomheden med succession, vil det være svært at tale for en høj kursfastsættelse, idet det i denne konkrete situation må tillægges retlig betydning, at det er junior selv der har valgt at overtage virksomheden (viljebestemt), ligesom det på baggrund heraf må være af betydning, at junior sandsynligvis vil have til hensigt at beholde virksomheden i mange år. I disse tilfælde, vil det på baggrund af praksis på området, efter vores opfattelse være umuligt, at beregne en fordelagtig kursfastsættelse på den latente skat efter KSL § 33 C, hvorfor man nok i disse tilfælde ville vælge, at gå med den objektivt beregnede passivpost efter KSL § 33 D. Vores opfattelse af bestemmelsen er dog, at det i konkrete situationer må være muligt, at tale for en højere kurs på den latente skat og dermed vil det være god rådgivning, at sørge for at overveje såvel §§ 33 C som 33 D. For erhverver er der valgfrihed mellem hvilken bestemmelse man ønsker at gøre brug af, hvilket vil sige, at man altid vil have mulighed for at vælge den mest fordelagtige.

En hurtig afståelse for erhverver vil medføre et u hensigtsmæssig højt "skattekurstab", hvorfor det i medfør af både §§ 33 C og 33 D må være et krav (fra et økonomisk synspunkt), at beholde virksomheden over en længere periode.

Slutteligt skal det nævnes, at de personkredse der indkomstbeskattes af en ydet gave efter statsskattelovens almindelige bestemmelser, vil kunne fradrage den opgjorte passivpost heri. Dette gælder i generationsskifteøjemed oftest de nære medarbejdere samt overdragerens søskende i de tilfælde hvor overdrager ikke selv har afkom.

3.2.1.8 Værdiansættelse

I forbindelse med overdragelsen af den personlige virksomhed, skal der opgøres en værdi af de aktiver der overdrages. SKAT vil have særlig interesse i, hvorledes denne er opgjort, idet værdiansættelsen danner grundlag for det skatte- eller afgiftsproveneru staten skal have. SKAT tillader som udgangspunkt en fri værdiansættelse i en overdragelse mellem ikke-interesse forbundne parter. I forbindelse med at en personlig virksomhed overdrages med succession, vil der dog, qua den relativt beskedne personkreds hvortil dette er muligt, oftest være tale om en værdiansættelse mellem interesse-forbundne parter. Hertil har SKAT særlige værdiansættelsesmetoder, der skal danne grundlag for værdiansættelsen af den erhvervsmæssige virksomhed. Disse værdiansættelsesmetoder og baggrunden for disse vil blive gennemgået i et senere afsnit 4.1.

3.2.2 Succession i selskaber

Dette afsnit vil behandle de tilfælde, hvor en kapitalejer ønsker at overdrage sine aktier eller anparter til familiekredsen, herunder børn, søskende, ægtefæller, samlevere samt nære medarbejdere. Denne kreds er jævnfør nedenstående afsnit 3.2.2.1, de personer der har mulighed for qua reglerne i ABL § 34 at succedere skattemæssigt. Bestemmelserne er i lighed med mulighederne for succession i den personlige virksomhed efter KSL § 33, hvorfor der herefter er ligestilling mellem regelsættet i kildeskatteloven og aktieavancebeskatningsloven.

3.2.2.1 Personkredsen

Personkredsen der kan succedere i et selskab er udtømmende oplyst i ABL § 34. Det gælder heraf, at der kan overdrages med succession til; børn, børnebørn, søskende samt disses børn, nære medarbejdere samt samlevere der opfylder betingelserne i boafgiftsloven § 22, stk. 1, litra d. og derfor i mindst 2 år har haft fælles bopæl med overdrageren. Adoptivforhold eller stedbørnsforhold ligestilles i denne sammenhæng med naturlige slægtsforhold.¹⁶ Den hurtige læser vil derfor hurtig kunne konkludere, at personkredsen er den samme ved succession i selskaber som ved den personlige virksomhed.

Der gælder tillige reglerne i aktieavancebeskatningsloven, som ved mulighederne ved den personlige virksomhed, at man har mulighed for, at reparere på et generationsskifte der har slået fejl således der er muligt at, tilbageføre en tidligere overdragelse såfremt følgende betingelser var overholdt:¹⁷

- Gennemføres seneste 5 år efter den første overdragelse,
- Sker til den tidligere ejer som aktierne eller anparterne blev erhvervet fra, og
- At den første overdragelse skete med succession

Det skal endvidere nævnes, at der i lighed med den personlige virksomhed udelukkende kan succederes såfremt erhververen er skattepligtig til Danmark efter KSL § 1. Såfremt erhververen ikke er fuld skattepligtig til Danmark efter KSL § 1, kan der kun overdrages såfremt erhververen på anden vis bliver skattepligtig til Danmark af fortjenesterne på aktierne. Denne regel skal sikre, at den latente skattebyrde der overdrages i forbindelse med successionen kommer til beskatning i Danmark.

3.2.2.2 Aktier og anparter, der kan overdrages med succession

For at muliggøre en succession i aktier er det et krav, at aktierne er omfattet af ABL § 1. Som udgangspunkt er det herefter muligt, at succedere i alle ejerandele i kapitalselskaber.¹⁸ Der kan dog ikke succederes i aktier eller investeringsforeningsbeviser udstedt af et investeringselskab omfattet af ABL § 19.¹⁹

¹⁶ Side 74, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

¹⁷ Den juridiske vejledning C.B.2.13.1

¹⁸ Side 75, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

¹⁹ ABL § 34, stk. 1 nr. 2-4.

Endvidere er der et krav til overdragelsens størrelse, at den som minimum skal udgøre 1% af den samlede nominelle aktiekapital i det selskab, hvis aktier ønskes succederet i. I praksis vil der nok her være tale om et formkrav, idet en succession i mindre ejerandele sandsynligvis aldrig i praksis har været på tale, medmindre der har været tale om giga-store virksomheder. Tidligere har loven på området dog krævet en større andel, og kravet på 1% er således af nyere tid og indsat i loven med virkning pr. 1. januar 2009. Dette blev gjort for, at ligestille mulighederne for succession i aktier med mulighederne for succession i en personlig virksomhed, hvor der ikke er et krav til den ideelle andels størrelse.

Den største begrænsning i regelsættet omkring succession i aktier er, at der skal være tale om aktier i en erhvervsmæssig virksomhed jf. ABL § 34, stk. 1, nr. 6. Denne bestemmelse er kendt som pengetanksreglen og er til for at hindre, at der succederes i selskaber hvis primære formål er passiv investering. Pengetanksreglen er ved lovforslag L183 opstrammet således, at formuleringen af den erhvervsmæssige virksomhed nu er præciseret. Formuleringen for den erhvervsmæssige virksomhed er således efter den 1. juli 2017:

“Hvis virksomhed ikke i overvejende grad består i passiv kapitalanbringelse”²⁰

Den nye formulering adskiller sig, til trods for de få ord, forholdsmæssig meget fra den tidligere formulering som var:

“Hvis virksomhed ikke i overvejende grad består i udlejning af fast ejendom eller besiddelse af kontanter, værdipapirer eller lignende”²¹

Udlejning og bortforpagtning af ejendom, der anvendes til landbrug, gartneri, planteskole, frugtplantage eller skovbrug anses i denne sammenhæng ikke som passiv kapitalanbringelse eller som udlejning af fast ejendom. Passiv kapitalanbringelse vil dog således også fremover, efter ordlyden, som udgangspunkt omfatte en forholdsmæssig stor delmængde af de nævnte aktiver i den tidligere formulering.

Formuleringen “i overvejende grad” skal forstås ganske konkret. Herefter følger det af bestemmelsen, at selskabet anses som at drive passiv kapitalanbringelse såfremt:

- Mindst 50% af selskabets indtægter, hvorved forstås den regnskabsmæssige nettoomsætning tillagt summen af øvrige regnskabsførte indtægter, opgjort som gennemsnittet af de seneste 3 regnskabsår, stammer fra sådan aktivitet, eller
- Hvis handelsværdien af selskabets passive kapitalanbragte aktiver enten på overdragelsestidspunktet eller opgjort som gennemsnittet af de seneste 3 regnskabsår udgør mindst 50% af handelsværdien af selskabets samlede aktiver. Bortforpagtning til ovenstående erhverv anses i denne forbindelse ikke som passiv kapitalanbragte aktiver.

²⁰ L183

²¹ ABL § 34, pkt. 3.

Såfremt selskabet ikke har udarbejdet årsregnskab i 3 år, vil der tages udgangspunkt i de år der faktisk foreligger et årsregnskab for.²²

Ved ejerskab på over 25% i associerede eller dattervirksomheder, vil værdien af kapitalandelen ikke medtages i vurderingen af om ovenstående krav er overholdt. Der vil i stedet skulle medregnes en forholdsmæssig andel af indtægterne og aktiverne i de associerede- eller datterselskaber.²³ Fast ejendom der udlejes intern i koncernen og som anvendes af et selskab inden for koncernen vil i dette tilfælde heller ikke medregnes som et pengeaktiv.

Endvidere skal det nævnes, at der i forhold til aktiver nødvendigvis må ses på den modpost disse har medført i selskabets bogholderi. Eksempelvis viser praksis, at likvide midler på balancedagen, som skyldes en forudbetaling, og deraf afledt forpligtelse til at levere en vare/ydelse på et senere tidspunkt, ikke som udgangspunkt skal medregnes som et pengetanksaktiv, idet der må henses til forpligtelsen, som denne er afledt af. Se herved SKM2003.458.LR samt SKM2007.106.SR, hvorefter det må sandsynliggøres at anlægge en nettobetragtning hvor den bogførte forpligtelse modregnes i de likvide midler (og derved pengetanksaktiverne). Denne dom anses af os for værende meget fair, idet den betragter det materielle i virksomheden og regnskabsposten frem for det formelle - at der lige præcis på balancedagen foreligger en driftsmæssig forudbetaling.

Det spændende ved denne nye formulering af et pengetanksselskab, herunder formuleringen "passiv kapitalanbringelse" er, at der ikke i lovbemærkningerne er et overvæld af uddybninger for hvad det reelt dækker over. Bemærkningerne nævner dog det forhold, at ubebyggede grunde og ejendomsprojekter i ovenstående formulering herefter anses for passiv kapitalanbringelse. Denne bemærkning skal nok ses i lyset af SKM2012.728.SR hvor ubebyggede grunde og ejendomsprojekter ikke blev anset for pengetanksaktiver. Det har således være lovgivernes ønske bl.a. at ændre specifikt dette forhold i den nye formulering, således ubebyggede grunde og ejendomsprojekter i fremtiden vil skulle anses for pengetanksaktiver.

Den nye formulering åbner modsat op for en mere nuanceret fortolkning af pengetanksaktiver, hvorved særlig næringsaktiver, eksempelvis fast ejendom, i fremtiden ikke nødvendigvis i successionsøjemed vil skulle anses for et pengetanksaktiv. Således vil der også ske en harmonisering af mulighederne for succession i selskabsregi som i personlig regi, idet det er muligt for erhverver at succedere i fast ejendom, såfremt overdrager har drevet næring med disse i personlig regi. Dette er i overensstemmelse med lovudviklingen på området, hvor lovgiver gennem tiden har forsøgt at harmonisere reglerne i ABL med reglerne i KSL.

²² Side 79, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

²³ Side 79, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

3.2.2.3 *Successionens konsekvenser for overdrager*

Udgangspunktet for en fysisk persons afståelse af en aktiebeholdning er afståelsesbeskatning i medfør af ABL § 30. Ved anvendelse af successionsreglerne indtræder erhverver dog i overdragerens skattemæssige stilling, hvorefter overdragelsen af aktieposten ikke vil medføre skat for overdrager.

Såfremt overdrager ikke afstår hele sin aktiepost, men blot en delmængde heraf finder de almindelige regler i ABL § 26, stk. 6 anvendelse, hvorefter der skal laves en forholdsmæssig opgørelse imellem de afståede aktier og de aktier overdrageren fortsat beholder. Altså helt almindelig aktieavancebeskatning.

3.2.2.4 *Successionens konsekvenser for erhverver*

I medfør af, at der ikke skal ske afståelsesbeskatning hos overdrager i forbindelse med successionen i aktieposten medfører dette at erhverver indtræder i overdragerens skattemæssige stilling jf. ABL § 34, stk. 2, 2. pkt. Herefter anses erhverver for at have erhvervet de overdragne aktier på de samme tidspunkter og til de samme anskaffelsessummer som overdrageren.²⁴ Dette medfører, at erhverver indtræder i den latente skat der nødvendigvis måtte påhvile aktierne.

Derudover indtræder erhververen tillige i overdragerens næringshensigt, hvilket betyder, at såfremt overdrageren har været næringsdrivende med aktier skal erhververen næringsbeskattes i forbindelse med afståelse af aktierne.

3.2.2.5 *Meddelelse til SKAT*

Sker der succession i en aktiepost skal SKAT have meddelelse om dette senest i forbindelse med indgivelse af overdragerens selvangivelse. Dette fremgår af ABL § 34, stk. 4. Tidligere var der ganske alvorlige konsekvenser for aktieoverdragelsen såfremt SKAT ikke fik meddelelse, i det skattemyndighederne herefter anså overdragelsen for skattepligtig. Denne ganske indgribende konsekvens fik dog SKAT til at ændre praksis således, at manglende anmeldelse fremover blot bliver et bevisbyrdemæssigt spørgsmål.²⁵ Den skarpe læser vil igen hurtig opfatte, at der således er ensrettede regler for meddelelse til SKAT ved succession i den personlige virksomhed som ved succession i en aktiepost.

3.2.2.6 *Gaveafgift og skattepligt*

En overdragelse af en aktiepost med succession indebærer, at erhververen indtræder i overdragerens skattemæssige stilling. Overdragelsen kan finansieres på samme vilkår som overdragelsen af den personlige virksomhed, enten ved at overdrageren yder en gave til erhverver som herefter ikke skal betale noget for at modtage aktieposten. Alternativt kan overdragelsen finansieres mod at overdrager erlægges med vederlag, hvad enten dette er kontant eller via et gældsbevis. I praksis vil en stor del af bl.a. generationsskifter med succession erlægges med en kombination af gaveelementet og

²⁴ Side 89, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

²⁵ Side 90, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

vederlæggelselementet bl.a. af hensyn til den senere beregnede passivpost, men også af hensyn til finansieringen af selve generationsskiftet.

Ydes der i forbindelse med aktiepostoverdragelsen en gave fra overdrager til erhverver skal der betales gaveafgift eller afregnes skat alt afhængig af, hvem gaven tilfalder. Ydes der modsætningsvist ikke en gave i forbindelse med overdragelsen skal der ikke afregnes hverken gaveafgift eller indkomstskat idet handelsværdien af aktieposten i så fald er betalt efter markedsvilkår og er erlagt til overdrager kontant eller via et gældsbrief.

I forbindelse med vedtagelsen d. 2. juni 2017 af lovforslaget L183 er gave- og boafgiften vedtaget nedsat i perioden frem til 2020, hvorefter den vil være 5%. Den nuværende sats er 15%. Dette medfører en billigere afgiftsbeskatning i de tilfælde hvor der i forbindelse med en aktiepostoverdragelse ydes en gave fra overdrager til erhverver. Det er en betingelse for gave- og boafgiftsnedsættelsen, at erhverver kan succedere i aktierne og efter BAL § 1, stk. 2 ikke skal betale tillægsboafgift. Dette vil sige, at de personer der får gavn af de nedsatte procentsatser for gave- og boafgift er følgende personer:

- Afkom, stedbørn og deres afkom
- Samlever forudsat at denne opfylder betingelserne om mindst 2 års samliv eller fælles barn med giver²⁶
- Søskende eller disses børn og børnebørn forudsat overdrager ikke har afkom.

Afgiftsnedsættelsen forudsætter dog, at der tillige er andre betingelser der er overholdt. Disse betingelser fremgår af lovforslaget således at:

- Overdrager/gavegiver i mindst 1 år umiddelbart inden gaveoverdragelsen har haft ejerskab til aktier i et selskab, som direkte eller indirekte, dvs. i datterselskaber eller datterdatterselskaber mv. har ejet virksomheden.
- At overdrager/gavegiver eller dennes nærtstående har deltaget i selskabets ledelse i mindst 1 år. Denne betingelse anses for opfyldt i de tilfælde hvor overdrager/gavegiver eller dennes nærtstående har i den pågældende periode har været medlem af selskabets direktion eller bestyrelse. Nærtstående skal her fortolkes ret bredt i det nærtstående beteges som ægtefæller, søskende og disses afkom, afkom, stedbørn, forældre samt samlever og plejebørn der opfylder betingelserne i boafgiftsloven samt bedsteforældre, stedforældre og svigerbørn. Kravet om 1 års deltagelse skal her være opfyldt selvstændig for en af de ovenstående personer. Kravet om deltagelse adskiller sig således i selskabsregi fra kravet i personlig regi, hvor der i den personlige virksomhed er krav om "væsentlig" deltagelse i driften. Kravet om nærtstående deltagelse i selskabsregi må således opfattes som lettere at opfylde.
- Erhverver/gavemodtager beholder aktieposten i mindst 3 år fra modtagelsen. Såfremt erhverver afstår enten helt eller delvist vil der ske forhøjelse af afgiften til 15% for den del der er afstået. Afgiften forhøjes desuden blot forholdsmæssig i forhold til det antal år erhverver faktisk beholdte aktieposten. I praksis må dette betyde, at såfremt erhverver afstår efter 2 år vil der blot ske

²⁶ BAL § 22, stk. 1, litra d.

forhøjelse til normalsatsen med 1/3 del af den modtagne gave. Det er her vigtigt at notere sig, at denne afgiftsforhøjelse beregnes på baggrund af de værdier der på overdragelsestidspunktet lagde til grund for gaveafgiftsberegningen. Der skal således ikke tages udgangspunkt i de værdier aktieposten måtte have på erhververens afståelsestidspunkt.

Eneste undtagelse til den 3-årige periode, hvori der ikke må ske afståelse uden afgiftsforhøjelse, er de situationer hvor erhverver efterfølgende er nødsaget til at overdrage aktieposten videre som følge af dødsfald eller livstruende sygdom eller de situationer hvor erhverver gaveoverdrager aktieposten til en person omfattet af BAL § 22, stk. 1.

Det er vigtigt at påpege, at ovenstående afgiftsnedsættelse ikke er betinget af, at der rent faktisk succederes i den overdragne aktiepost, men blot at betingelserne for succession er opfyldt. Dertil naturligvis også enkelte undtagelser som ikke umiddelbart vurderes at have et bredt anvendelsesområde, hvorfor der blot henvises til disse i lovforslagets bemærkninger.

Afgiftsnedsættelsen omfatter altså ikke de situationer hvor erhververen er søskende med overdrager²⁷ eller er dennes nærtstående medarbejder. Der vil i disse situationer ikke kunne ske nedsættelse af afgiften, idet disse erhververe vil blive indkomstbeskattet af en eventuel gavesum jf. de almindelige bestemmelser i statskatteloven. Dette er desuden i overensstemmelse med sigtet af afgiftsnedsættelsen, som ønsker at overdragelsen sker inden for den "nærmeste" familie.

3.2.2.7 *Passivpost*

Såfremt der anvendes successionsbestemmelserne i forbindelse med en aktiepostoverdragelse medfører dette, som nævnt tidligere i afsnit 3.2.1.7, at erhverver indtræder i overdragerens skattemæssige stilling. Dette medfører således at erhverver indtræder i en latent skattebyrde som derved overtages fra erhverver. Denne latente skatteforpligtelse har, modsat den aktiepost der overdrages, en negativ værdi i form af, at det er en skatteforpligtelse som erhververen overdrages fra overdrager.

I de tilfælde hvor der i forbindelse med aktiepostoverdragelsen derfor er givet en gave, og derfor ikke sket fuld erlæggelse med vederlag til overdrager, vil erhverver således jf. bestemmelserne i KSL §§ 33 C og D have mulighed for, at fradrage en passivpost ved opgørelse af den værdi, gaven har, og dermed reducere det grundlag, der danner baggrund for gaveafgiftens størrelse. Det er vigtigt at påpege, at det er et krav efter bestemmelserne, at der rent faktisk ydes en gave i forbindelse med aktiepostoverdragelsen. Man vil således ikke have mulighed for at modregne en passivpost i de situationer, hvor der sker fuld erlæggelse med vederlag til overdrager. I lighed med opgørelsen af passivposten i den personlige virksomhed vil man have mulighed for at beregne en passivpost på baggrund af hele beløbet og ikke kun den del, der forholdsmæssig svarer til gaveandelen af aktiepostoverdragelsen. Passivposten beregnes efter KSL § 33 D der opgøres som 22% af den skattepligtige fortjeneste.

²⁷ Med mindre søskende i den konkrete situation ikke er omfattet af tillægsboafgift qua gavegiver ingen afkom har

Som alternativ til beregning af passivposten efter KSL § 33 D har erhverver også mulighed for, at beregne en såkaldt latent skattebyrde ved kursfastsættelse af den udskudte skat, der påhviler aktieposten. Se hertil afsnit 3.2.1.7 om beregning af passivpost i den personlige virksomhed for vores uddybninger og tanker omkring netop denne mulighed frem for den objektive passivpost efter KSL § 33 D.

3.2.2.8 Værdiansættelse

I forbindelse med overdragelsen af en given aktiepost skal der opgøres en værdi af disse. SKAT vil have særlig interesse i, hvorledes denne er opgjort, idet værdiansættelsen danner grundlag for det skatte- eller afgiftsproveneru staten skal have. SKAT tillader som udgangspunkt en fri værdiansættelse i en overdragelse mellem ikke-interesse forbundne parter. I forbindelse med en aktiepostoverdragelse mellem interesseforbundne parter, er der udstedt særlige cirkulærer der skal danne grundlag for værdiansættelsen af aktierne. Hidtil har det været formueskattekursens punkt 17 og 18 der har dannet grundlag for værdiansættelsen af unoterede aktier og anparter, men denne er i 2015 ophævet. Herefter det er TSS-cirkulæerne, der som udgangspunkt danner grundlag for værdiansættelsen i en overdragelse mellem interesseforbundne parter.

I forbindelse med L183 blev vedtaget, er der sket præcisering af anvendelse af disse regler, og hvem der bærer bevisbyrden for, at en værdi opgjort efter TSS-cirkulæerne ikke er korrekt. Disse værdiansættelsesprincipper og konsekvenserne heraf vil blive gennemgået i et særskilt afsnit 4.1.

3.3 Skattefri virksomhedsomdannelse VSO

At vælge at starte op som selvstændig erhvervsdrivende er for de fleste et stort valg. Det er i forbindelse med dette ikke uden betydning, hvilken virksomhedsform man vælger at starte op i. Mange vælger derfor at starte op som en personlig virksomhed, hvor de administrative krav er langt mindre og opstartsomkostningerne er langt lavere end ved opstart i selskabsform.

For den personlige virksomhed er der ikke noget kapitalkrav, hvilket er en fordel for mange af de selvstændige, der vælger at starte op. Inden indførelse af iværksætterselskabet var der et forholdsvist højt kapitalkrav for at stifte et selskab, hvor den krævede kapital i et anpartsselskab var kr. 50.000.

Derudover har den selvstændige, der vælger at anvende den personlige virksomhedsform, ligeledes muligheden for, at sidestille beskatningen tilnærmelsesvis med selskabsbeskatningsreglerne ved at anvende reglerne i virksomhedsskatteordningen. Endvidere er det ikke helt ligegyldigt, at der i personlig regi er mulighed for, at fradrage et eventuelt underskud i opstartsfasen i den personlige indkomst eller ægtefællens indkomst.²⁸ Denne mulighed vil den selvstændige ikke have, såfremt han valgte at drive sin virksomhed i selskabsform.

²⁸ PSL § 13 stk. 2 og 4

Ovennævnte medfører, at mange derfor starter ud i den personlige virksomhedsform. Herefter er der mange som senere vælger, at omdanne denne personlige virksomhed til et selskab. Ved at anvende mulighederne i lov om skattefri virksomhedsomdannelse, kan man uden beskatning omdanne den personlige virksomhed til et selskab, og derved påbegynde et potentielt ejerskifte/generationsskifte. De personlige virksomheder der kan omdannes, omfatter den helt almindelige enkeltmandsvirksomhed, interessentskabet og i nogle situationer kommanditselskaber samt partnerselskaber.

Ved at omdanne sin personlige virksomhed til et selskab sker der det, at man ved apportindskud indskyder sin virksomhed i selskabet, hvorved selskabslovens §§ 35-38 skal iagttages. En omdannelse fra den personlige virksomhed til et selskab kan ske såvel skattepligtig som skattefri. Vi vil i de efterfølgende afsnit behandle området for skattefri virksomhedsomdannelse, idet vi i vores dagligdag som revisorer har erfaret, at denne metode er den oftest anvendte. Dermed ikke sagt, at den skattepligtige omdannelse aldrig bruges. Rent faktisk kan den skattepligtige virksomhedsomdannelse i nogle situationer være det bedste valg. Det er således nødvendigt at forholde sig til den konkrete omdannelsessituation når man skal vælge, hvorvidt den skattefrie eller skattepligtige omdannelsesmetode skal anvendes.

Betingelserne for at anvende virksomhedsomdannelsesloven følger af VOL §§ 1 og 2.

3.3.1 Krav til ejerformen

For at anvende reglerne i virksomhedsomdannelsesloven er det et krav, at der er tale om en virksomhed drevet i personlig regi jf. VOL § 1, stk. 1, 1. pkt. Dette vil sige, at det ikke er muligt at anvende reglerne på virksomheder drevet i kapitalselskaber. Tillige er det en forhindring for omdannelsen, såfremt et interessentskab er ejet delvist af et kapitalselskab. Det er således i medfør af VOL § 2, stk. 2 et krav, at samtlige ejere er fysiske personer, i et sådan interessentskab, der ønskes omdannet. For så vidt angår kommanditselskabet og partnerselskabet, vil det også her være af afgørende betydning, for at kunne anvende mulighederne i VOL, at samtlige ejere er fysiske personer. Se hertil TfS 1998.161 LR. I den konkrete sag var der tale om et kommanditselskab der ejes af 2 kommanditister, men hvor komplementaren var et anpartsselskab. Alligevel fandt Landsretten, at der her var tale om en personlig virksomhed, idet samtlige ejerandele var i kommanditisternes besiddelse. Tillige er det en forhindring, at omdanne efter VOL såfremt virksomheden er omfattet af skattebetingede anpartsprojekter, omfattet af personskattelovens § 4, stk. 1, nr. 9. Dette medfører at følgende virksomheder ikke kan omdannes²⁹:

- Selvstændig erhvervsvirksomhed, når antallet af ejere er større end 10, og den skattepligtige ikke deltager i virksomhedens drift i væsentlig omfang. I væsentlig omfang skal forstås en arbejdstid over 50 timer månedlig.
- Selvstændig erhvervsvirksomhed med plantning af juletræer, frugttræer og frugtbuske o.l. jf. ligningslovens § 8 K, når antallet af personlige ejere er større end to, og den skattepligtige ikke deltager i virksomheden i væsentligt omfang.

²⁹ Side 130, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

- Udlejning af afskrivningsberettigede driftsmidler og skibe uanset antal ejere, når den skattepligtige ikke deltager i virksomhedens drift i væsentligt omfang.

Det er et krav, at indehaveren af den personlige virksomhed er fuld skattepligtig til Danmark i medfør af KSL § 1, medmindre de særlige lovændringer indsat i 2011 skal anvendes, og der omdannes til et udenlandsk selskab.³⁰ Det må antages, at disse bestemmelser ikke i praksis har det helt store omfang. Endvidere har vi indledningsvis valgt at afgrænse os fra disse særlige situationer.

3.3.2 Krav til indhold af den virksomhed der ønskes omdannet

I medfør af VOL § 1, stk. 1, 1. pkt. kan en personlig ejet virksomhed omdannes. Det er vigtigt, at der er tale om en erhvervsmæssig virksomhed og ikke blot enkeltaktiver. Udtrykket erhvervsmæssig virksomhed er et ofte anvendt udtryk i skatteretten, hvad enten der er tale om kildeskatteloven, selskabsskatteloven eller fusionsskatteloven. Til trods for enkelte forskelle i nogle af bestemmelserne er essensen dog den samme. Der skal være tale om en samlet virksomhed. Henset til TfS 1997.511 LSR er det tillige en betingelse, at den erhvervsmæssige virksomhed ikke er af begrænset karakter, i det Landsskatteretten i det konkrete eksempel anså den påtænkte virksomhedsomdannelse for under "minimumskravene". I det konkrete eksempel ønskede en advokat at indskyde en EDB-server med et tilsvarende krav på en mindre leasingydelse.³¹ Er der tale om omdannelse af en udlejningsejendom er det vores opfattelse, at et sådan "minimumskrav" ikke vil være aktuelt henset til SKM2014.732.LSR. SKAT mente i den pågældende sag, at garageudlejning var af en sådan underordnet økonomisk omfang, at den ikke kunne omfattes af *virksomhedsordningen*. I den pågældende sag ændrede Landsskatteretten SKAT's afgørelse, hvorefter en garageudlejning herefter ansås som erhvervsmæssig virksomhed.

TfS 2000.958 LSR er en anden kendelse, hvor en skatteyder ønskede at indskyde en entreprisekontrakt i et selskab ved hjælp af VOL. Landsskatteretten fandt ikke, at VOL's betingelser om at der var tale om en "virksomhed" var opfyldt, idet skatteyderen alene overdrog entreprisekontrakten på 5 mio. kr., og de dertilhørende rettigheder og forpligtelser, og det omhandlede byggeri ikke var i gang eller igangsat.³²

I den konkrete afgørelse er vores opfattelse, at aktivet som sådan, ikke har nogen værdi i det byggeriet ikke er igangsat. De 5 mio. i entreprisekontrakt må således (i hvert fald regnskabsmæssigt) nødvendigvis medføre en forpligtelse på tilsvarende beløb, hvor forskelsværdien på de 5 mio. og de faktiske omkostninger først kan indtægtsføres sideløbende med entreprisekontraktens udførelse.

Afgørelsen i TfS 2000.958 LSR vil således ikke medføre, at der i fremtiden ikke kan foretages virksomhedsomdannelse med ikke-fysiske aktiver, som eksempelvis udviklingsprojekter, knowhow mv. Det må bero på en konkret vurdering, herunder hvorvidt aktivet rent faktisk har en værdi. Eksempelvis

³⁰ Side 129-130, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

³¹ Side 132, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

³² Side 133, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

de situationer hvor et udviklingsprojekt med tiden forventes at genere positiv indtjening og skabe omsætning. Efter vores opfattelse må man skele lidt til bestemmelserne for indregning af bl.a. udviklingsomkostninger i Årsregnskabsloven, hvortil disse kun kan indregnes såfremt det er sandsynligt, at de i fremtiden vil medføre økonomiske fordele.

Ved en virksomhedsomdannelse er det vigtigt at samtlige aktiver og passiver der relaterer sig til den virksomhed der ønskes omdannet omfattes jf. VOL § 2, stk. 1, nr. 2. Der er rigtig meget praksis på dette område. Læser kan eventuelt henvises til TfS 1985.371 LR hvor Ligningsrådet udtalte, at loven ikke finder anvendelse i de situationer, hvor der blot foretages en delvis omdannelse af den erhvervsmæssige virksomhed. Ved vurderingen af, hvilke aktiver og passiver der relaterer sig til virksomheden, skal der tages udgangspunkt i de udarbejdede regnskaber, herunder årsrapporter og indkomst- og formueopgørelser i perioden. Såfremt indehaveren i året forud for omdannelsen har anvendt virksomhedsskatteordningen, må det forudsættes som udgangspunkt, at det er aktiver og passiver omfattet af denne beskatningsordning der inddrages i omdannelsen.³³ Se mere om, hvilke aktiver og passiver der henholdsvis indgår og ikke indgår i det efterfølgende afsnit 3.3.3.

Det er endvidere et krav, at virksomheden ikke er afstået på omdannelsestidspunktet, idet det faktiske stiftelsestidspunkt ikke er sammenfaldende med det regnskabsmæssige stiftelsestidspunkt. Såfremt stiftelsestidspunktet er d. 5. maj 2017 og den erhvervsmæssige virksomhed er afhændet 15. april 2017 kan en skattefri virksomhedsomdannelse ikke finde sted.³⁴

3.3.3 Hvilke aktiver og passiver indgår i virksomhedsomdannelsen

I praksis kan det give anledning til besvær at afgrænse virksomhedens aktiver og passiver, og vurdere hvilke der skal indgå i virksomhedsomdannelsen. En "blind" udvælgelse af aktiver og passiver der har hørt under indehaverens virksomhedsordning, er ikke tilrådeligt, idet dette sandsynligvis vil medføre en forkert omdannelse med dertilhørende konsekvenser. Ofte vil vanskelighederne i afgrænsning mellem aktiver og passiver der skal indgå og hvilke der skal udeholdes, medføre en anmodning om bindende svar fra SKAT. Dette må anses som en god ide, henset til det ikke er specielt dyrt at anmode om et bindende svar. Konsekvenserne af ikke at indhente et bindende svar kan være særdeles omfattende. Der er dog enkelte aktiver og passiver der kræver nærmere omtale jf. nedenfor.

3.3.3.1 Aktier

Aktier indgår som udgangspunkt ikke i en virksomhedsomdannelse. Dette forklares med, at aktier som udgangspunkt ikke vil have en relation til den erhvervsmæssige virksomhed der ønskes omdannet.³⁵ Dette er dog hovedreglen og således ingen hovedregel uden undtagelser. I de tilfælde, hvor aktierne har den fornødne tilknytning til den erhvervsmæssige virksomhed, skal disse indgå i omdannelsen.

³³ Side 138, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

³⁴ Side 135, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

³⁵ Side 139, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

Vurderingen af, hvornår en aktie har en sådan tilknytning, må nødvendigvis bero på en konkret vurdering, men disse aktier vil typisk omfatte aktier i indkomst- og brancheselskaber, hvor besiddelser i disse, er nødvendige for at kunne anvende bl.a. kædelogo og andre kædefordele, der har relation til den erhvervsmæssige virksomhed. Såfremt aktierne har en sådan tilknytning, skal disse indgå i omdannelsen. Se hertil SKM2002.83.LSR, hvor en sådan aktiepost ikke indgik i virksomhedsomdannelsen.³⁶ Som konsekvens af, at alle aktiver og passiver ikke var omfattet i omdannelsen, blev omdannelsen ikke anset for skattefri. Der er herefter mulighed for, at bruge reglerne om omgørelse i Skatteforvaltningsloven, såfremt reglerne for dette kan opfyldes.

3.3.3.2 *Blandet benyttede aktiver*

I de situationer hvor ejeren af den personlige virksomhed der ønskes omdannet har blandet benyttede aktiver, vil disse som udgangspunkt jf. VOL § 2, stk. 1, nr. 2, skulle indgå i omdannelsen, idet disse nødvendigvis må anses som en delmængde af virksomhedens aktiver. I de situationer, hvor indehaveren i årene forud har anvendt virksomhedsordningen, vil disse blandet benyttede aktiver som udgangspunkt ikke være inddraget under virksomhedsordningen. I disse situationer vil de blandet benyttede aktiver som udgangspunkt kun skulle inddrages i omdannelsen, såfremt det efter en konkret vurdering kan anses, at disse aktiver er en del af den erhvervsmæssige virksomhed.³⁷ For en uddybning af "den konkrete vurdering" kan henvises til praksis på området, herunder SKM2003.547.LR, hvor SKAT efter en "konkret vurdering" vurderede, at en blandet benyttet bil skulle indgå i en omdannelse før reglerne i VOL kunne anses for opfyldt.

For blandet benyttede aktiver, der ikke har været inddraget i indehaverens virksomhedsordning, vil disse endvidere kunne anvendes til at reducere en negativ indskudskonto med værdien af den private andel af det blandede benyttede aktiv, der inddrages i omdannelsen – også selvom dette aktiv ikke ville kunne indgå i indehaverens virksomhedsordning inden omdannelsen.

3.3.3.3 *Fast ejendom*

Fast ejendom kan enten vælges udeholdt af omdannelsen eller omfattet. I VOL § 2 stk. 1, nr. 2 er det således lovfæstet, at indehaveren af en personlig virksomhed frit kan vælge, hvorvidt ejendommen skal indgå. I denne forbindelse er det vigtigt at påpege, at det i denne henseende er ligegyldigt, hvorvidt ejendommen anvendes blandet mellem privat og erhverv eller udelukkende erhvervsmæssigt.³⁸ Bestemmelsen er således, som udgangspunkt, en fravigelse af det krav, at der skal være tale om en samlet virksomhedsomdannelse af alle virksomhedens aktiver og passiver. Denne mulighed benytter mange indehavere sig af i praksis, idet mange vælger at bibeholde den faste ejendom privat og blot indskyde "resten" af virksomheden i et selskab. I forbindelse med at man udeholder en ejendom, er der

³⁶ Side 139, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

³⁷ Side 140-141, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

³⁸ Side 143, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

dog bestemmelser i VOL § 2, stk. 1, nr. 5 man skal iagttage om aktiernes anskaffelsessum. Mere om denne bestemmelse i et senere afsnit 3.3.10.

3.3.3.4 Midler fra lån

Som følge af "kreative metoder" anvendt i perioden op til 1999, hvor indehaverne kort tid inden de omdannede deres personlige virksomhed optog store lån, hvorefter passivet (gælden til banken) blev omfattet af omdannelsen, mens aktivet (likviderne på bankbogen) blev valgt udeholdt af omdannelsen. Efter omdannelsen ville indehaver herefter udlåne likviderne til selskabet, til at indfri gælden til banken, hvorefter indehaveren ville opnå et skattefrit tilgodehavende hos selskabet der frit kunne hæves af.³⁹ Denne "kreative metode" har medført bestemmelserne i VOL § 2, stk. 1, nr. 5. Se eksempelvis SKM2010.481.BR, hvor byretten fandt at provenu og gældsforpligtelse ikke i forbindelse med omdannelsen kunne adskilles, hvorefter både aktivet (likviderne) samt passivet (den tilhørende gældsforpligtelse) skulle omfattes om omdannelsen. Det må efter vores opfattelse tillige være et problem, at "skjule" denne metode såfremt indehaveren anvender virksomhedsskatteordningen, idet en sådan adskillelse vil medføre at aktiverne (provenuet af bankgæld) omfattet af virksomhedsordningen året forud for omdannelsen, ikke vil indgå i omdannelsen. Såfremt indehaver forsøger at flytte aktivet ud til ham selv privat, og fortsat lade gælden blive i virksomhedsordningen, vil det tillige blive en hævning forud for omdannelsesåret, hvilket i de fleste tilfælde vil medføre realisation af opsparet overskud. Det må således kræve en del planlægning, at få passiver til at indgå i omdannelsen og aktiver til lovligt at udeholdes af en omdannelse efter VOL.

3.3.3.5 Udskudt skat

Virksomhedsomdannelsesloven § 2, stk. 1, nr. 7 medfører, at den skat der i forbindelse med omdannelsen udskydes som følge af skattefriheden, hensættes i den udarbejdede åbningsbalance for selskabet. Dette medfører, at de forskelle der måtte være i de skattemæssige og regnskabsmæssige værdier hensættes som udskudt skat, således at åbningsbalancen og de efterfølgende årsregnskaber giver et mere retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling.⁴⁰ Dette er i overensstemmelse med årsregnskabslovens bestemmelser, som et selskab automatisk vil falde ind under ved omdannelsen.

3.3.3.6 Hensat til senere hævning og mellemregningskonto

Hensættelser til senere hævning samt mellemregningskontoen er en undtagelse til førnævnte bestemmelsen om, at samtlige aktiver og passiver for den erhvervsmæssige virksomhed skal indgå i omdannelsen.⁴¹ Det følger af VOL § 2, stk. 1, nr. 2, 3. pkt., at indehaveren af en personlig virksomhed der er beskattet efter reglerne i virksomhedsskatteordningen, frit kan vælge, hvorvidt beløb der er hensat til senere hævning eller bogført på mellemregningskontoen skal indgå i omdannelsen.

³⁹ Side 145, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

⁴⁰ Den juridiske vejledning, C.C.7.2.2.

⁴¹ Side 146, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

Formålet med bestemmelsen er, at indehaveren selv skal have mulighed for at bestemme, hvorvidt de beskattede midler skal indgå i det nye selskabs egenkapital eller udbetales skattefrit til indehaveren inden omdannelsestidspunktet. Heri selvfølgelig vægt på ordet beskattede midler, idet hensat til senere hævnning i forvejen er beskattet personligt hos virksomhedsindehaveren og mellemregningskontoen typisk vil være erhvervsmæssige udgifter, der er udlagt af indehaveren på vegne af den erhvervsmæssige virksomhed.

Såfremt indehaveren vælger at lade hensat til senere hævnning samt mellemregningskontoen udeholde af omdannelsen, vil et beløb svarende hertil skulle bogføres som passiv i selskabets åbningsbalance.⁴² Beløbet skal herefter inden omdannelsen finder sted, udbetales til indehaveren. I det modsatte tilfælde, hvor indehaveren vælger at lade kontiene indgå i omdannelsen, vil beløbende indgå i selskabets åbningsbalance som yderligere egenkapital. Det kan således virke ganske ulogisk at lade kontiene indgå i omdannelsen, og i de fleste tilfælde er det heller ikke tilfældet i praksis, men ved at lade beløbene indgå vil den skattemæssige anskaffelsessum på de modtagne aktier/anparter tilsvarende blive højere og dermed medføre en lavere avancebeskatning, på det tidspunkt hvor ejer afstår aktierne eller anparterne.

3.3.4 Indskudskontoen

Såfremt man som personlig erhvervsdrivende lader sig beskatte efter reglerne i virksomhedsskatteordningen skal der opgøres en indskudskonto. Indskudskontoen opgøres i det forhold, der er indskudt af aktiver og gæld i virksomheden.⁴³ Såfremt der er indskudt flere værdier (aktiver) end der er indskudt forpligtelser (passiver) i en virksomhed ved start af virksomhedsordningen, vil indskudskontoen blive positiv. Hvis det modsatte er tilfældet vil indskudskontoen blive negativ. Særlige regler for opgørelse af indskudskontoen ved opstart i virksomhedsordning tillader dog, at indskudskontoen kan sættes til 0, såfremt det kan godtgøres, at alle de forpligtelser der er indskudt, er erhvervsmæssige.

Herefter reguleres indskudskontoen i de situationer indehaveren har indskudt aktiver i virksomheden på indskudskontoen eller hvis indehaveren har hævet mere ud til privatsfæren end virksomheden har genereret af skattepligtig overskud.

I VOL § 2, stk. 1, nr. 5 er det et krav, at indskudskontoen er udlignet inden omdannelsen finder sted. Dette kan gøres efter indkomstårets udløb indtil omdannelsestidspunktet, og kan jævnfør tidligere omtale være i form af den private andel af et blandet benyttet aktiv.

Bestemmelsen i VOL § 2, stk. 1, nr. 5 sikrer, at privat gæld er udlignet inden omdannelses og dermed ikke kan indskydes i selskabet.

⁴² Side 146, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

⁴³ Den juridiske vejledning, C.C.5.2.5.

3.3.5 Krav til det nye selskab

I forbindelse med omdannelsen af den personlige ejede virksomhed til selskabsform vælger mange, at gøre dette via reglerne i selskabslovens §§ 36 – 37 hvorved forstås, at der sker apportindskud af en bestående erhvervmæssig virksomhed i et nystiftet selskab.

Alternativt til reglerne i selskabslovens §§ 36-37, er det tillige en mulighed i forbindelse med omdannelsen, at anvende et skuffeselskab. Et "skuffeselskab" defineres som et selskab, der siden stiftelsen ikke har drevet erhvervmæssig virksomhed, og hvor selskabets egenkapital har stået på en kontantkonto i et pengeinstitut siden stiftelsen.⁴⁴ Selskabets indkomst fra perioden forud for omdannelsesdatoen, kan altså alene bestå i renteindtægter fra foranstående indlånskonto. Såfremt skuffeselskabet anvendes stilles der i VOL § 1, stk. 2 særlige betingelser for dette. I forbindelse med disse betingelser er det et krav, at skuffeselskabet er stiftet senest på tidspunktet for omdannelsesdatoen.⁴⁵ Som hovedregel til de omdannelser der laves, vil dette i praksis betyde, at skuffeselskabet skal være stiftet senest d. 1. januar i omdannelsesåret. Det er tillige et krav til skuffeselskabet, at egenkapitalen har henstået som et ubehæftet tilgodehavende i et pengeinstitut og således ikke har været udsat for risici. Se hertil TfS 1998.701 LSR, som gav anledning til, at ændre formuleringen af regelsættet tilbage i 1999.⁴⁶ Enkelte disponeringer på kontoen (ud over rentetilskrivninger) må herefter efter en objektiv opfattelse forstås således, at skuffeselskabet ikke kan anvendes ved omdannelsen. Endvidere er det et krav til skuffeselskabet, at dette ejes forholdsmæssig korrekt i forhold til den indskudte personlige virksomhed jævnfor reglerne i VOL § 1, stk. 2. Dette vil sige, at såfremt et skuffeselskab anvendes ved omdannelse af en enkeltmandsvirksomhed, er det et krav at indehaveren ejer 100% af selskabskapitalen i skuffeselskabet. Ved omdannelse af et I/S ejet 50/50 af to brødre, vil det være et krav at skuffeselskabet ejes med 50% af selskabskapitalen til hver bror. Denne regel skal sikre, at der i forbindelse med omdannelsen ikke sker skævvridning i formuefordelingen.

Slutteligt skal det nævnes, at der ved anvendelse af et skuffeselskab ikke er nødvendigt at udstede nye aktier. Dette er henset til, at aktierne i skuffeselskabet nødvendigvis må stige tilsvarende med handelsværdien af den erhvervmæssige virksomhed som indskydes.⁴⁷

3.3.6 Omdannelsesdatoen

I forbindelse med, at en hidtidig personlig virksomhed omdannes til et selskab, skal der udarbejdes en åbningsbalance i henhold til selskabslovens regler omkring dette, som tidligere er nævnt i afsnit 3.3.3.5. Åbningsbalancen anses skatteretligt for omdannelsesdatoen jf. VOL § 3. Omdannelsesdatoen er den dag,

⁴⁴ Den juridiske vejledning, C.D.5.2.4.2

⁴⁵ Side 137, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

⁴⁶ Side 136, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

⁴⁷ VOL § 2, stk. 1, nr. 3

der følger efter udløbet af indehaverens sidste årsregnskab i personlig regi. Typisk vil udløbsdatoen for den personlige virksomhed være 31. december, hvorefter omdannelsesdatoen ofte vil være 1. januar.

VOL § 3, stk. 2 medfører at selskabets 1. regnskabsperiode skal udgøre en 12-måneders periode. Heri er der dog muligheden jf. stk. 3 i samme paragraf, at der mod ansøgning til SKAT kan dispenseres herfor og perioden altså kan være en anden. Gode argumenter må her bero på konkrete bedømmelser og med afsæt i reelle forhold. Et godt argument kunne være sæsonpræget branche, hvorefter en regnskabsperiode der eksempelvis slutter den 30. juni ville være af praktisk betydning.

Ved anvendelse af et skuffeselskab er der mulighed for, at regnskabsperioden løber mere end 12 måneder, dog således at regnskabsperioden senest slutter 12 måneder efter omdannelsesdatoen og perioden ikke overstiger 18 måneder.

Det er et krav, at omdannelsen har fundet sted senest 6 måneder efter omdannelsesdatoen, se VOL § 2, stk. 1, nr. 6.

3.3.7 Stiftelse med tilbagevirkende kraft

En skattefri virksomhedsomdannelse kan ske med tilbagevirkende kraft indtil 6 måneder. Denne mulighed er givet i VOL § 2, stk. 1, nr. 6. Denne mulighed medfører, at indehaveren reelt set har valgfrihed for selv at bestemme, hvor indtægterne i tiden fra omdannelsesdatoen til registrering af selskabet i Erhvervsstyrelsen skal beskattes.⁴⁸

Muligheden for at stiftelsen kan ske med tilbagevirkende kraft løser en væsentlig problemstilling, idet omdannelsesdatoen jf. ovenstående afsnit og VOL § 3 oftest vil være 1. januar. Imidlertid er det praktisk umuligt at have udarbejdet de påkrævede dokumenter pr. denne dato. Revisor skal nå at udarbejde det personlige årsregnskab med tilhørende virksomhedsskatteordning, samt udarbejde de påkrævede dokumenter til advokaten der bistår i forbindelse med omdannelsen. Dette arbejde er typisk først færdig engang i april eller maj, hvorfor reglen er af praktisk betydning.

Den tilbagevirkende kraft får herefter betydning for såvel indtægter og udgifter i perioden mellem omdannelsesdatoen og stiftelsestidspunktet, men den skattemæssige tilbagevirkende kraft får også betydning for aktiver og passiver, idet disse ligeledes opgøres med tilbagevirkende kraft pr. 1. januar.

I forbindelse med ændringen af VOL i 1999 blev der indsat en betingelse om, at stiftelsesdokumenter samt en opgørelse over de skattemæssige anskaffelsessummer på aktierne skal indsendes til SKAT senest 1 måned efter stiftelsen af selskabet.⁴⁹

⁴⁸ Side 155, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

⁴⁹ Den juridiske vejledning C.C.7.2.2

Såfremt de påkrævede dokumenter ikke indsendes til SKAT inden for en måned efter stiftelsen, vil der være risiko for, at den skattefrie omdannelse bliver skattepligtig. SKAT kan efter reglerne i VOL § 2, stk. 5 dispensere fra 1-månedes fristen se hertil TfS 2006.217 VLD.

3.3.8 Vederlag for virksomheden

Mod at indskyde den erhvervsmæssige virksomhed modtager indehaver aktier i selskabet. Det er tillige et krav, at indehaveren vederlægges med aktier i selskabet jævnfør bestemmelserne i VOL § 2, stk. 1, nr. 3. Dette vil sige, at indehaveren ikke har mulighed for, at modtage kontanter eller anden slags vederlæggelse som modydelse, mod at han indskyder sin erhvervsmæssige virksomhed.

Der kan forekomme situationer, som tidligere nævnt i afsnit 3.3.4, hvor indskudskontoen er negativ og der derfor skal overføres private aktiver for at "reparere" på dette. I de tilfælde, hvor den private andel af et blandet benyttet aktiv, overstiger det beløb der kræves indskudt på indskudskontoen, for at denne bliver positiv, kan det overskydende beløb afsættes som et stiftertilgodehavende. Hertil kan der henvises til SKM2009.481.LR hvor landsretten anså det for værende muligt, at modtage et stiftertilgodehavende på den del af den indskudte private andel af en ejendom, der oversteg den negative indskudskonto. Således anså landsretten altså ikke denne "vederlæggelse", som i strid med ovenstående bestemmelser i VOL § 2, stk. 1, nr. 3. Det er tillige ikke i strid med VOL § 2, stk. 1, nr. 3 at stiftelsen sker til overkurs.

Endvidere nævner bestemmelserne i VOL § 2, stk. 1, nr. 4, at pålydende på de aktier, der ydes som vederlag for den erhvervsmæssige virksomhed, skal svare til den samlede aktiekapital, således det ikke i forbindelse med selve omdannelsen, er muligt at ændre i ejerforholdene.

3.3.9 Opgørelse af anskaffelsessum på aktierne i selskabet

Det kræver ikke specialviden for at være i stand til, at gennemskue formålet med en skattefri virksomhedsomdannelse. Formålet ligger ret præcist i ordvalget skattefri. Skattefri virksomhedsomdannelse medfører, at indehaveren ikke bliver beskattet af afståelsen af den personlige virksomhed. Dette gælder alle former for avancer, herunder avancebeskatning, beskatning af genvundne afskrivninger, opsparet overskud eller goodwill. Den skattefrie omdannelse er således en mulighed frem for den almindelige beskatning, der ville have fundet sted, såfremt indehaveren havde frasolgt sin virksomhed til fx 3. mand eller alternativt foretaget en skattepligtig virksomhedsomdannelse.

Princippet er således, at de avancer der konstateres i forbindelse med den skattefrie omdannelse udskydes til det tidspunkt, hvor indehaveren i stedet afstår det modtagne vederlag. Ovenfor har vi behandlet punktet "vederlag" og heraf fremgik det klart, at vederlaget for at indskyde den erhvervsmæssige virksomhed netop var aktier. Beskatningen af avancerne udskydes således til det tidspunkt, hvor indehaveren afstår de modtagne aktier. Dette princip fremgår af VOL § 4, stk. 1.

På baggrund af, at det ikke er statens formål med lov om skattefri virksomhedsomdannelse helt at afstå fra muligheden for at modtage et skatteprovenu, men derimod blot udskyde det tidspunkt hvor

skatteindtægten kommer i statskassen, skal der laves en opgørelse over den skat der udskydes i forbindelse med omdannelsen. Denne opgørelse sker med udgangspunkt i VOL § 4, stk. 2, således at de aktier som indehaveren modtager ved omdannelsen anses for erhvervet for et beløb svarende til den skattemæssige værdi af virksomhedens aktiver og passiver på omdannelsesdatoen. Bemærk, at den i VOL § 2, stk. 1, nr. 7 opgjorte hensættelse til udskudt skat, ikke indgår i opgørelsen. Denne skattemæssige værdi opgøres også med baggrund i VOL § 4 til de kontante beløb eller handelsværdierne med fradrag af den skattepligtige fortjeneste, der ville være konstateret til denne handelsværdi. Handelsværdien opgøres på omdannelsesdatoen, medmindre det er til dækning af en negativ indskudskonto. Såfremt denne dækning sker ved indskydelse af en privat andel af et blandet benyttet aktiv, er det datoen for underskrivelse af selskabets stiftelsesdokument der anvendes ved værdiansættelsen, jf. SKM2006.280.SR.⁵⁰

Værdiansættelsen af de i omdannelsen inddragede aktiver og passiver foretages således:⁵¹

- Goodwill:
Handelsværdien minus skattepligtig fortjeneste. Ved værdiansættelse af goodwill, se i øvrigt vores særskilte afsnit omkring netop værdiansættelse
- Driftsmidler:
Handelsværdien minus skattepligtig fortjeneste. En eventuel negativ saldo kan overføres til selskabet og indgår i omdannelsen
- Blandede driftsmidler:
Handelsværdien minus skattepligtig fortjeneste
- Varelager:
Handelsværdien minus skattepligtig fortjeneste. I praksis blot det bogførte lager i det personlige årsregnskab
- Fast ejendom:
Handelsværdien minus skattepligtig fortjeneste. Den skattepligtige fortjeneste omfatter også genvundne afskrivninger samt avance efter ejendomsavancebeskatningsloven. Som udgangspunkt kan handelsværdien ansættes til den offentlige ejendomsvurdering
- Debitorer:
Handelsværdien minus skattepligtig fortjeneste. I praksis blot den bogførte debitorsaldo i det personlige årsregnskab, medmindre der er hensættelser til tab
- Aktier:
Handelsværdien/kursværdi minus skattepligtig fortjeneste opgjort efter aktieavancebeskatningsloven
- Obligationer og pantebreve:
Handelsværdi/kursværdi minus skattepligtig fortjeneste opgjort efter kursgevinstloven

⁵⁰ Side 162, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

⁵¹ Side 162-163, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering" samt den juridiske vejledning C.C.7.2.5

- Igangværende arbejder:
Handelsværdi minus skattepligtig fortjeneste. I praksis den bogførte værdi i det personlige årsregnskab
- Passiver:
Handelsværdi / kursværdi. Hensættelser til udskudt skat indgår ikke

Den skattemæssige opgørelse sker som hovedregel aktiv for aktiv, medmindre der er konkrete omstændigheder. Se hertil bl.a. SKM2008.875.LSR.⁵²

Såfremt der ved den skattefrie virksomhedsomdannelse anvendes et skuffeselskab tillægges disses anskaffelsessum i opgørelsen over den skattemæssige anskaffelsessum jf. reglerne i VOL § 4, stk. 3.

Ved den skattemæssige opgørelse er det vigtigt, at holde sig for øje, at den skattemæssige anskaffelsessum i forbindelse med den skattefrie virksomhedsomdannelse, ikke bliver negativ. Der er særlige bestemmelser på dette område. Udgangspunktet i loven er, at der ikke kan foretages en skattefri virksomhedsomdannelse såfremt den skattemæssige anskaffelsessum på de erhvervede aktier er negativ. Mere om reglerne og mulighederne herfor i det efterfølgende afsnit 3.3.11.

De modtagne aktier anses for indehaveren at være erhvervet på stiftelsestidspunktet frem for omdannelsesdatoen.⁵³

Vi vil senere i afhandlingen illustrere gennem en case, hvordan man i praksis udarbejder en skattemæssig opgørelse over indehaverens skattemæssige anskaffelsessum.

3.3.10 Flere virksomheder

En vigtig detalje i forbindelse med en skattefri virksomhedsomdannelse er, at kende de muligheder og krav der er ved at eje flere virksomheder, for så vidt angår den skattemæssige anskaffelsessum. Som udgangspunkt, er det som tidligere nævnt i afsnit 3.3.9 ikke muligt, at foretage en skattefri virksomhedsomdannelse såfremt de modtagne aktiers skattemæssige anskaffelsessum opgøres til et negativt beløb. Der er dog en undtagelse til hovedreglen og denne vil kort blive gennemgået her.

I VOL § 2, stk. 1, nr. 5 er der opstillet de situationer, der kan være gældende i forbindelse med en skattefri virksomhedsomdannelse ⁵⁴.

- Indehaveren omdanner sin personlige virksomhed og har ikke anvendt virksomhedsskatteordningen i året forud for den skattefrie virksomhedsomdannelse

⁵² Side 163, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

⁵³ Side 164, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

⁵⁴ Side 152, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

- Indehaveren har anvendt virksomhedsskatteordningen i året forud for den skattefrie virksomhedsomdannelse. Indehaveren har blot én virksomhed, eller såfremt indehaveren har flere virksomheder omdannes samtlige virksomheder til selskaber
- Indehaveren har anvendt virksomhedsskatteordningen i året forud for den skattefrie virksomhedsomdannelse, men ejer flere virksomheder, og ikke alle omdannes til et selskab

Ad det første punkt omdanner indehaveren sin personlige virksomhed skattefrit og har ikke anvendt virksomhedsskatteordningen forud for omdannelsesåret. I denne situation sætter VOL § 2, stk. 1, nr. 5 som betingelse, at der ikke opstår en negativ skattemæssig anskaffelsessum på aktierne.

Ad det andet punkt er det ikke et problem, at foretage en skattefri virksomhedsomdannelse til trods for, at man beregner en negativ anskaffelsessum, idet der i stedet sættes som krav, at der ikke er en negativ indskudskonto. Tilfældet er altså her lidt det samme som den 1. situation, blot at indehaveren i denne situation har anvendt virksomhedsskatteordningen forud for omdannelsesåret og derfor har opgjort en indskudskonto. Her bliver indehaveren altså i stedet for mødt med krav om en positiv indskudskonto i stedet.

Ad det tredje punkt er det et krav, at der ikke opstår en negativ anskaffelsessum på aktierne. Tillige er det også her et krav om, at indskudskontoen ikke er negativ.

Den tredje situation er værd at have in mente. Det forekommer ganske ofte, at en indehaver ønsker at udeholde en ejendom fra omdannelsen. I disse situationer vil der være tale om, at indehaveren driver flere virksomheder, hvoraf ikke alle bliver omfattet. Det er således værd at bemærke, at indehaveren i disse situationer bliver omfattet af kravet om hverken negativ anskaffelsessum eller indskudskonto. Såfremt dette ikke er muligt, er indehaveren nødsaget til at foretage en omdannelse af samtlige af sine virksomheder.

Ved opgørelsen af, om ovenstående er opfyldt og den skattemæssige anskaffelsessum er negativ tager man udgangspunkt i den skattemæssige anskaffelsessum før konto for opsparet overskud. Dette medfører, at man godt alligevel kan have en netto skattemæssig anskaffelsessum, der er negativ. Det er blot et krav, at denne negative saldo følger af, at indehaverens konto for opsparet overskud er indgået i opgørelsen.⁵⁵

3.3.11 Skattemæssige konsekvenser for indehaveren

En skattefri virksomhedsomdannelse medfører en skatteudskydelse af de latente skatter der, såfremt virksomheden var solgt, ville være kommet til beskattning. Det medfører også som tidligere nævnt i afsnit 3.3.9, at den latente skat påføres de aktier indehaveren erhverver i forbindelse med den skattefrie omdannelse. I praksis vil det betyde, at indehaveren har overført en skatteforpligtelse fra sin personlige

⁵⁵ Den juridiske vejledning, C.C.7.2.2.

virksomhed til de aktier, der er erhvervet i det nye selskab. Ofte vil denne skatteforpligtelse ikke være ubetydelig. I tilfælde af, at aktierne har en negativ anskaffelsessum, og selskabet går konkurs, vil der alligevel være en aktieavance efter reglerne i aktieavancebeskatningsloven. Det er således vigtigt som rådgiver, at få forklaret dette til indehaveren, idet det ud fra et alment syn, måske ikke er det mest logiske, at skulle beskattes af noget der er gået konkurs, og dermed ingen værdi har længere.

Risikoen for konkurs (og forretningsmæssige risici i øvrigt) medfører også, at der som hovedregel i forbindelse med en omdannelse foretages en skattefri aktieombytning. Reglerne omkring skattefrie aktieombytninger bliver gennemgået i det efterfølgende afsnit 3.4.

Skulle indehaveren efterfølgende finde på "krumspring" eller andre "finurligheder" for at omgå en beskatning af den negative skattemæssige anskaffelsessum, bl.a. ved salg til udstedende selskab eller en kapitalnedsættelse forebygger reglerne i VOL § 2, stk. 4 dette. Reglerne vil ikke blive gennemgået yderligere i denne afhandling.

3.3.12 Skattemæssige konsekvenser for selskabet

I det indehaveren ved en skattefri virksomhedsomdannelse ikke bliver afståelsesbeskattet af forskellen mellem handelsværdien og de skattemæssige værdier, overtager selskabet denne skatteforpligtelse. Dette betyder, at selskabet succedere i indehaverens anskaffelsestidspunkt (ejertid), anskaffelsessummer samt de skattemæssige af- og nedskrivninger indehaveren i den personlige virksomhed har foretaget.⁵⁶

Der gælder endvidere særlige regler for overgangen fra personlig virksomhed til selskabsform. Skattereglerne for de to virksomhedsformer er ikke ens. Den klassiske forskel er, at der er realisationsbeskatning på enkelte aktivtyper i den personlige virksomhed, hvor der som udgangspunkt vil være lagerbeskatning i et selskab på selvsamme aktiv. Dette har medført VOL § 6, stk. 1. Denne bestemmelse gør gældende, at såfremt et beskatningsobjekt i den personlige virksomhed har været underlagt realisationsbeskatning, og objektet i selskabsregi vil være underlagt lagerbeskatning, er det værdien på omdannelsesdatoen der danner grundlag for den fremtidige lagerbeskatning i den videre selskabsform og modsat ved opgørelse af den skattemæssige anskaffelsessum.⁵⁷

Bestemmelserne i VOL § 6 medfører endvidere, at selskabet ligeledes succederer i indehaverens spekulations- eller næringshensigt jf. stk. 2 i selvsamme paragraf.

I medfør af VOL § 8, vil realiserede underskud i årene forud for omdannelsen ikke kunne "indskydes" i selskabet, men vil fortsat blive stående i indehaverens personlige sfære. De kan fortsat bringes til fradrag i indehaverens personlige indkomstopgørelse efter de almindelige regler i personskatteloven.

⁵⁶ Side 168, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

⁵⁷ Side 170, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

3.4 Aktieombytning

Aktieombytningen er et ofte anvendt værktøj i forbindelse med omstruktureringer. Modellen dækker over alle former for afståelse af aktier/anparter, hvor vederlaget for disse aktier/anparter er kapitalandele og evt. også kontanter. Baggrunden for hvorfor aktieombytningen er så anvendt et værktøj som det er, følger af, at man her får skabt en moder/datterstruktur, med alle de fordele der er heri. Fordelene er bl.a. sikring af kapital i holdingselskab, hvor der ikke er nogen driftsrisiko, mulighed for at modtage skattefrie udbytter og sælge datterselskabet skattefrit. Aktieombytningen skaber også muligheden for, at man kan lave den koncernstruktur man finder bedst. Efter 2007 hvor de objektive regler kom, er aktieombytning blevet meget anvendt. I praksis anvendes aktieombytning dog primært i de tilfælde, hvor aktionæren indskyder aktierne fra driftsselskabet i et nystiftet holdingselskab ved apportindskud. For indskuddet af datterselskabet modtager aktionæren aktier i holdingselskabet. Udgangspunktet for afståelse af aktier er, at der sker beskatning ved afståelse af aktier, alternativt hvis selskabet likvideres eller går konkurs. Imidlertid kan en aktieombytning gennemføres efter reglerne i ABL § 36, hvorved aktieombytningen ikke udløser skat ved ombytningen, men først ved afståelse af aktier/anparterne i holdingselskabet.⁵⁸

Hvis aktieombytningen ikke foretages skattefrit, vil det blot være tale om køb og salg af aktier, som vil udløse almindelig aktiebeskatning. Med baggrund i dette, vil vi her kun behandle den skattefrie aktieombytning.

3.4.1 Definition på aktieombytning

I henhold til ABL § 36, stk. 2, fremgår det, at en aktieombytning kan finde sted, hvor det erhvervende selskab erhverver flertal af stemmerne i det erhvervede selskab. Hvis man allerede har flertal, så erhverver yderligere andele. Vi har ligeledes i ABL § 36, stk. 2:

“Ved ombytning af aktier, ... forstås den transaktion, hvorved et selskab erhverver en andel i et andet selskabs aktiekapital.”

⁵⁸ Side 195-196, Birgitte Sølvkær Olesen, “Generationsskifte og omstrukturering”

Det vil altså sige, at aktieombytningen kun kan finde sted, såfremt der opnås stemmeflertal eller såfremt man erhverver yderligere stemmer, til det flertal man har i forvejen. En aktieombytning kan skitseres som vist nedenfor:

Figur 1: Eks. på aktieombytning⁵⁹

3.4.2 Skattefri aktieombytning

Efter ABL § 36, stk. 1, har vi, at det er juridiske personers ejerandele der kan ombyttes. Samtidig har vi her, at aktionæren efter ABL § 36 har ret til at udskyde beskattningen, altså at der ved ombytningen sker skattemæssig succession. Derudover er der i ABL § 36 regler om, hvilke typer af selskaber der er omfattet, såfremt det er inden for EU samt hvis det er i andre lande. Disse regler kommer vi ikke nærmere ind på her, idet vi henviser til vores indledningsvise afgrænsning.

3.4.3 Lovgrundlag for aktieombytning

Mulighederne for at gennemføre en aktieombytning skattefrit kommer af fusionsdirektivet fra EU. Dette direktiv er implementeret i dansk ret i ABL § 36 stk. 1-2, mens stk. 3 er en dansk bestemmelse.

I ABL § 36, stk. 6 har vi det objektive regelsæt, altså at skatteyder har krav på, at en aktieombytning kan gennemføres skattefrit, såfremt visse betingelser er opfyldt. ABL § 36, stk. 1 forudsætter derimod at de subjektive betingelser er opfyldt, altså at ombytningen er forretningsmæssigt begrundet.

Ved anvendelse af de objektive regler, er det en forudsætning efter ABL § 36, stk. 6, 2. pkt., at ombytningen sker til handelsværdier. Når man læser reglerne samt ser på de bindende svar, afgørelser mv., som der er på området, er det vigtigt at have for øje, at reglerne løbende er ændret sammen med, at det komplekse regelsæt underbygges af praksis på området, som ligeledes ændres løbende. For at gennemføre en skattefri aktieombytning uden tilladelse, er det en forudsætning, at ombytningen sker til handelsværdier. Praksis omkring værdiansættelse er ændret over tid, hvorfor det er vigtigt at huske dette ved gennemgang af praksis på området.⁶⁰

⁵⁹ Fra undervisning i omstruktureringer, 3. semester 2016, lektion 4.

⁶⁰ Side 196-198, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering" samt ABL § 36

3.4.4 Krav ved skattefri aktieombytning

Nedenstående betingelser er gældende ved en skattefri aktieombytning, uanset om denne gennemføres med eller uden tilladelse. Vi vil i de efterfølgende afsnit komme ind på kravene til henholdsvis med tilladelse og uden tilladelse.

3.4.4.1 Flertal

Som ovenfor beskrevet, er det et krav efter ABL § 36, 2. pkt., at man erhverver flertallet, altså mere end 50% af stemmerne. Hvordan spiller ejerftaler så ind på dette område? Her har vi i praksis to modsatrettede afgørelser. I den første har vi en aktionær, som ikke ejer flertallet selv, men i henhold til en indgået ejerftale med andre aktionærer, har råderet over de andres stemmerrettigheder. Her fik han i den konkrete sag ikke lov til at lave en aktieombytning, da det erhvervende selskab ikke opnår flertal i det erhvervede selskab, idet han blot har råderet over stemmerne, men ikke ejer dem.

I den anden afgørelse har vi at to aktionærer der ejer henholdsvis 52% og 48%. Her vil ejeren af de 52% af stemmerne gerne gennemføre en aktieombytning. Imidlertid har vi i aktionæroverenskomsten, groft fortalt, at de skulle være enige om alle beslutninger. Her fik han ikke lov til at lave en ombytning, da hans ejerskab over aktierne var mere formelt end reelt.⁶¹ Det er derfor vigtigt, at man iagttager de aftaler der er mellem aktionærene mv., da de kan få stor indflydelse på, hvorvidt en aktieombytning kan foretages eller ej.

Problemstillingen omkring flertal opstår ofte i de situationer, hvor et selskab ejes 50/50 af to aktionærer. Dette er fx tilfældet i TfS 1999.787 LR, hvor to brødre ejer et selskab 50/50. Den ene bror erhverver nominelt kr. 1.000 af hans bror og søger herefter om tilladelse til at gennemføre en aktieombytning.⁶² Dette afvises i første omgang, da SKAT mente, at den anden bror efter ombytningen vil erhverve et flertal for derefter at ombytte sine aktier. Samtidig er der i praksis kommet Leur-Bloem dommen. Dette medfører at der ikke kan gives afslag på grund af en mulig omgængelsesbetragtning. Derfor blev der givet tilladelse, men med et 3 års holdingkrav.⁶³

Vi har i SKM2008.182.SR, at to personer ønsker at eje 50/50 af et driftsselskab. Dette driftsselskab ejes inden 100% af den ene person. Denne person kan her aktieombytte efter det objektive regelsæt, hvorefter den anden person laver en kapitalforhøjelse i driftsselskabet så ejerskabet herefter bliver 50/50. Dette er altså ok, selvom flertallet af stemmerne i driftsselskabet kun ejes i en kort periode. Vi har altså her se, at ved en aktieombytning efter det objektive regelsæt, er det afgørende hvordan forholdet er på ombytningstidspunktet og ikke efterfølgende.⁶⁴

⁶¹ TfS 2006.720 LSR

⁶² Denne dom er fra inden reglerne om aktieombytning uden tilladelse

⁶³ TfS 1999.787 LR samt side 202-204, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

⁶⁴ SKM2008.182.SR samt side 204-205, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

Vi har derudover et bindende svar af nyere tid, der trækker i den anden retning. Her vil man først anpartsombytte, herefter ændre vedtægterne, så der herefter vil være A og B-anparter, hvorefter et andet selskab vil kapitalforhøje med B-anparter, hvor A-anparterne har forlods udbyttet. Her fandt Skatterådet, at det under de konkrete omstændigheder forelå en samlet aftale og ikke enkelt dispositioner, hvorfor der ved ombytningen ikke er iagttaget ABL § 36, stk. 2, hvor man på ombytningstidspunktet har eller opnår majoriteten i det erhvervede selskab.

Der er imidlertid ikke noget i vejen for at flere mindretalsaktionærer går sammen om at lave en aktieombytning, såfremt de sammen ejer et stemmeflertal. Her vil de så efterfølgende få fælles ejerskab i det erhvervede selskabs kapital i samme forhold, som de har indskudt aktier i, fra det erhvervede selskab. Det erhvervede selskab kan umiddelbart efter aktieombytningen spaltes i henhold til ABL § 36, stk. 2, 2. pkt., uden dette medfører, at stemmeflertallet ikke anses for opfyldt.

3.4.4.2 Øvrige forhold

Vi har en national bestemmelse i ABL § 36, stk. 3. Denne bestemmelse rummer en stor del af de samme bestemmelser som i ABL § 36, stk. 2. Den er dog især anvendelig på de selskaber, der ikke opfylder bestemmelsen for hvilke selskaber der kan aktieombytte, i henhold til ABL § 36, stk. 1. Hvis der søges tilladelse efter ABL § 36, stk. 3, så er det en betingelse, at det erhvervede selskab opnår ejerskab over hele selskabskapitalen. Vi vil ikke komme nærmere ind på ABL § 36, stk. 3.

De ejerandele der kan indgå i en aktieombytning skal være omfattet af ABL § 1. Dette omfatter bl.a. tegningsretter, men ikke køberetter.

Det er derudover muligt, at ansøge om, at ombytte ejerandele i et selskab der endnu ikke retligt er kommet til eksistens. Dette vil altså sige, at hvis man påtænker at omdanne sin personlig ejede virksomhed efter VOL og herefter aktieombytte, så er det muligt, uanset selskabet ikke er stiftet endnu. Baggrunden for dette er, at fusionsdirektivet netop har til hensigt, at man skal have mulighed for at planlægge et omstrukturingsforløb.

Derudover, så skal de aktier der ombyttes have en værdi. Alternativt kan der ikke ske en skattefri aktieombytning. Dette medfører, at man ikke kan aktieombytte aktierne i et selskab, der har en negativ egenkapital. Det følger af SKM2002.514.TSS, at det er forholdet på ansøgningstidspunktet der er gældende. Derfor kan man få lov til, at aktieombytte i et selskab der i sidste regnskab havde en negativ egenkapital, så længe man kan dokumentere, at der på ombytningstidspunktet er en positiv egenkapital.

Det er en betingelse for, at der kan ske en skattefri aktieombytning, at der vederlægges med aktier. Der må imidlertid også vederlægges med kontanter. Man skal i forbindelse med en vederlæggelse i kontanter, være opmærksom på, at kravet om flertal stadig er gældende. Baggrunden for, at der skal ske vederlæggelse med aktier er, at der ved en skattefri aktieombytning sker succession. I forbindelse med denne succession skal anskaffelsessummen på de oprindelige aktier derfor overføres til nye aktier i det erhvervede selskab. Der må i forbindelse med ombytningen ikke ske forskydning i rettigheder eller

formue mellem aktionærene. Hvis der er flere aktionærer som deltager i en aktieombytning, så vil SKAT være særlig opmærksom på, at der ikke sker en forrykning mellem disse aktionærer, samt at aktieombytningen sker til handelsværdier. Hvis der sker overdragelse mellem forældre og børn, så vil SKAT ligeledes være særlige opmærksomme på, at der er sket ombytning til handelsværdi.

Der er en tidsfrist på 6 måneder for at gennemføre en skattefri aktieombytning. Denne gælder fra det tidspunkt, hvor man erhverver den første aktie frem til man erhverver den sidste aktie, som sammenlagt overstiger 50% af stemmerne. Dette kan være en praktisk udfordring hvis der skal erhverves aktier fra flere forskellige personer/selskaber. Der er imidlertid mulighed for, at søge om dispensation. Hvis fristen overskrides og der ikke er givet dispensation, så vil aktieombytningen anses for skattepligtig. I sammenhæng hertil skal nævnes, at en aktieombytning derfor ikke kan ske med tilbagevirkende kraft.

I forhold til anmeldelse af en aktieombytning, så er det et krav i forbindelse med gennemførelsen med tilladelse. Uden tilladelse skal dette blot påføres selskabsselvangivelsen. Man skal herudover være opmærksom på de anmeldelseskrav der ellers er i SL vedrørende stiftelse af et selskab eller ved en kapitalforhøjelse.⁶⁵

3.4.5 Aktieombytning med tilladelse

Som allerede nævnt i afsnit 3.1.2 har vi i den danske lovgivning henholdsvis det objektive samt det subjektive regelsæt.

Ved en skattefri aktieombytning efter ABL § 36, stk. 1-3 kræves der en tilladelse fra SKAT.

Der vil som udgangspunkt i forbindelse med tilladelsen blive stillet krav om anmeldelse af efterfølgende ændringer. Fristen herfor er 3 måneder forud ved planlagte/kendte dispositioner og 1 måned efter ansøger har fået kendskab til en uforudsigelig disposition.

Muligheden for gennemføre en aktieombytning med tilladelse, kunne man mene mistede sin betydning i forbindelse med indførelsen af det objektive regelsæt. Der kan dog imidlertid stadig være forhold der gør, at man bør spørge SKAT. Dette kunne eksempelvis være i de tilfælde hvor der er tvivlsspørgsmål om opnåelse af flertal. Derudover kan det også være en fordel, at anvende de subjektive regler, hvis man rent faktisk har en forretningsmæssig begrundelse. Her vil man have muligheden for at få tilladelse, uden et 3 års holdingkrav. Denne mulighed vil man ikke have ved anvendelse af de objektive regler.⁶⁶

⁶⁵ Fra undervisning i omstruktureringer, 3 semester 2016, lektion 4, samt side 208-213, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

⁶⁶ Side 213-215 samt 251-252, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

3.4.5.1 *Forretningsmæssig begrundelse*

Formålet med aktieombytningen skal være forretningsmæssigt begrundet. Derfor kræves der en konkretisering af den forretningsmæssige begrundelse, som danner grundlag for den ønskede skattefrie aktieombytning. Det er altså ikke nok blot at henvise til, at man vil opnå en hensigtsmæssig koncernstruktur eller muliggøre et fremtidigt generationsskifte. Vi har i lighed med tidligere afsnit SKM2005.167.ØL, hvor man søgte om tilladelse til en aktieombytning af hensyn til minimering af driftsrisiko, forberedelse til generationsskifte, samt behov for at stifte et yderligere datterselskab i fremtiden. Dette blev anset for at være en begrundelse af generel karakter, som i princippet tilsvarende havde karakter af "rene påstande", derfor blev der givet afslag på ansøgningen.

Hvis det vurderes, at hovedformålet, eller et af hovedformålene, med aktieombytningen er skatteunddragelse, så vil der blive givet afslag. Hvis det vurderes, at der er risiko for skatteunddragelse, så kan SKAT opstille vilkår, der sikrer imod dette. Dette sker bl.a. ved at SKAT fastsætter et ejertidskrav på eksempelvis 3 år.

Det beror altså på en konkret vurdering, hvorvidt der er en forretningsmæssig begrundelse for at gennemføre en skattefri aktieombytning. Imidlertid er det udgangspunktet, at hvis en aktieombytningen gennemføres men henblik på at gennemføre et konkret og aktuelt generationsskifte, så virksomheden selvstændigt kan videreføres, er dette tilstrækkeligt forretningsmæssigt begrundet til, at man vil kunne modtage en tilladelse fra SKAT. Ofte vil denne aktieombytning blot være en del af flere omstruktureringer i forbindelse med et generationsskifte. Det er imidlertid ikke nok blot at begrunde med ønsket om at gennemføre et generationsskifte. Det skal begrundes konkret hvordan generationsskiftet forventes at forløbe, samt hvorfor den skattefrie aktieombytning er nødvendig i denne sammenhæng. Der er mange domme på dette område, fx SKM2003.118.TSS, SKM2002.428.LSR, SKM2007.807.DEP mf., men fælles er, at omstruktureringen skal forberede parternes stilling i forbindelse med et eventuelt generationsskifte sammen med, at omstruktureringen skal finde at tjene virksomhedens erhvervs-mæssige interesser.

Det må ud fra ovenstående antages, at hvis der er en skattemæssig fordel ved at gennemføre en skattefri aktieombytning, så skal man kunne konkretisere og underbygge de forretningsmæssige begrundelser der er. Alternativt anses skatteunddragseselementet som værende et af hovedformålene.

En anden forretningsmæssig begrundelse kan være hæftelsesbegrænsning. Vi har i SKM2002.644.LRS samt TfS 1997.207 LR, at der er givet tilladelse, hvor et af formålene er hæftelsesbegrænsning. Igen må tilladelsen bero på en konkret vurdering. Ofte vil hæftelsesafgrænsningen hænge sammen med andre forhold, som skal vurderes samlet.

Vi har i TfS 1997.206 LR, at hvis aktieombytningen udelukkende finder sted af hensyn til at undgå skat, så gives der afslag. I afgørelsen ønskede ansøger at aktieombytte for at undgå beskatning af en negativ anskaffelsessum i tilfælde af, at driftsselskabet gik konkurs.⁶⁷

⁶⁷ Side 215-227, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

3.4.5.2 Anmeldelse og andre vilkår

Typisk vil SKAT prøve de objektive betingelser, altså hvorvidt der bl.a. erhverves flertal af stemmerne. Derudover prøver SKAT den subjektive del for at sikre at ombytningen ikke er drevet af et ønske om skatteundgåelse eller skatteunddragelse. Her vil SKAT typisk spørge om man påtænker at sælge aktierne i det erhvervede selskab indenfor 3 år. Svarer man nej til dette vil man oftest få tilladelse til at gennemføre ombytningen. Man vil dog samtidig blive mødt med et anmeldelseskrav om at anmelde ændringer til SKAT, fx hvis man alligevel sælger aktierne indenfor 3 år. Dette krav er for at sikre, at man ikke konverterer et skattepligtigt salg fra en personlig aktionær til et skattefrit salg fra et holdingselskab. Imidlertid har vi som følge af Leur-Bloem dommen, at der ikke er et generelt ejertidsvilkår, men derimod at SKAT nu nærmest generelt fastsætter et vilkår om, at alle efterfølgende væsentlige forhold skal anmeldes.

Det er ikke i alle tilfælde SKAT kræver 3 års anmeldelsespligt. Fx har vi SKM2006.447.SKAT, at der er en kortere anmeldelsespligt, hvilket her vil gøre en aktieombytning med tilladelse mere fordelagtigt end en aktieombytning uden tilladelse.⁶⁸

Hvornår der så er tale om væsentlig ændrede forhold må bero på en konkret vurdering eller som støtteværktøj hertil, den juridiske vejledning. Denne vurdering hænger naturligvis sammen med de forhold som tilladelsen er givet under. Vi kan her nævne nogle tilfælde, der som udgangspunkt vil være væsentlig og dermed anmeldelsespligtige. Det skal nævnes, at listen ikke er udtømmende og ej heller gældende i alle situationer:⁶⁹

- Efterfølgende afståelser af ejerandele i datterselskabet
- Tilbagesalg af aktier i holdingselskabet⁷⁰
- Efterfølgende ændring i datterselskabets kapitalforhold, udstedelse af medarbejderaktier mv.
- Ændringer i forholdet mellem flere aktieklasser eller aktionærene indbyrdes
- Omstruktureringstiltag omfattet af fusionsdirektivet
- Salg af aktivitet i datterselskabet
- Andre forhold, de væsentlige ændrede forhold skal stadig være forretningsmæssigt begrundet

Som nævnt ovenfor, så skal disse forhold anmeldes til SKAT 3 måneder forud ved planlagte/kendte dispositioner og 1 måned efter ansøger har fået kendskab til en uforudsigelig disposition.

⁶⁸ Fra undervisning i omstruktureringer, 3 semester 2016, lektion 4, samt side 227-228, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

⁶⁹ Side 228-238, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

⁷⁰ Vil som udgangspunkt udløse beskatning, men omtales som væsentligt i den juridiske vejledning

3.4.6 Aktieombytning uden tilladelse

I 2009 fik man muligheden for at gennemføre en aktieombytning uden tilladelse. Dette medfører altså, at man herefter kan gennemføre en aktieombytning uden den nødvendigvis har en forretningsmæssig begrundelse. En konsekvens af dette er, at hvis man anvender reglerne i ABL § 36, stk. 6-7 om skattefri aktieombytning uden tilladelse, så er der en række objektive krav som skal være overholdt.

Vi skal huske at kravene i ABL § 36, stk. 1-3 er gældende både med og uden tilladelse. Dette gælder altså hvem der kan aktieombytte, vederlaget, flertalskravet mv.

3.4.6.1 Vederlaget

Vederlaget for de ombyttede aktier skal i henhold til ABL § 36, stk. 1 erlægges i form af aktier i det erhvervende selskaber, evt. kombineret med kontanter. Det er imidlertid i henhold til ABL § 36, stk. 6, 2. pkt., en betingelse for at gennemføre en aktieombytning uden tilladelse, at det samlede vederlag skal svare til handelsværdien af de ombyttede aktier. Det er et krav, at bytteforholdet skal passe. Det vil sige at de aktier som udstedes som vederlag for de aktier der indskydes, skal svare til handelsværdien på disse. Det er for at sikre, at man ikke anvender en skattefri aktieombytning uden tilladelse til at rykke på ejerandele/forhold, fx i forbindelse med et generationsskifte. Det er her vigtigt, såfremt der er flere selskaber der indgår i ombytningen, at alle selskaber værdiansættes korrekt for at sikre, at der ikke sker forrykning i ejerandele.

Imidlertid ses det ikke i praksis, at SKAT tilsidesætter værdiansættelsen ved en objektiv aktieombytning, hvor der kun indgår én aktionær med den begrundelse at værdierne ikke svarer til handelsværdien. Hvis man er i tvivl om hvorvidt man overholder reglerne til vederlaget, så bør man indhente et bindende svar forud for gennemførelsen af den påtænkte disposition.⁷¹

3.4.6.2 Afståelse af aktier

Såfremt der gennemføres en skattefri aktieombytning uden tilladelse, så er det et ubetinget krav, at de ombyttede aktier ikke afstås i 3 år fra ombytningstidspunktet, jf. ABL § 36, stk. 6, 2. pkt. Dette er for at sikre, at holdingselskabet ikke kort efter ombytningen frasælger aktierne i driftsselskabet uden dette udløser skat. Da det er en betingelse for at gennemføre aktieombytningen skattefrit, vil konsekvensen af ikke at overholde 3 års reglen være, at aktieombytningen bliver skattepligtig. Denne bestemmelse er objektiv. Derfor er det væsentligt at få afklaret hvilke forhold der vil betragtes som afståelse. Her har vi i ABL § 30 følgende:

- Salg
- Tilbagesalg til udstedende selskab
- Bytte
- Konkurs/tvangsopløsning
- Likvidation

⁷¹ Side 243-244, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering" samt fra undervisning i omstruktureringer, 3 semester 2016, lektion 4

- Visse vedtægtsændringer⁷²
- Kapitalnedsættelse

Vi har i SKM2010.210.SKAT, hvor spørger forespørger på hvordan en eventuel konkurs i det erhvervede selskab vil påvirke den skattefrie aktieombytning uden tilladelse. Her er svaret, at konkursen medfører at aktierne anses for afstået og derfor et brud på holdingkravet. Dette vil medføre, at den skattefrie aktieombytning bliver til en skattepligtig aktieombytning på baggrund af en konkurs.

Hvis man i det erhvervende selskab allerede inden ombytningen ejede aktier i det erhvervede selskab, så anbefales det at indhente et bindende svar hvis man ønsker at afhænde nogle af de førstnævnte aktier, for derved at sikre, at dette ikke anses som værende afståelse af de ombyttede aktier.

Såfremt aktierne afstås i forbindelse med en efterfølgende skattefri omstrukturering, så vil afståelsen imidlertid ikke betragtes som afståelse. Her vil restkravet på de 3 års ejertid blot blive videreført i forbindelse med omstruktureringen. Dette kan fx være tilfældet hvis man først aktieombytter uden tilladelse og i umiddelbar forlængelse heraf foretager en skattefri ophørsspaltning af holdingselskabet.

Hvis man afhænder aktierne inden for de 3 år, så har man pligt til at meddele dette til SKAT senest 1 måned efter afståelsen.⁷³

3.4.6.3 Andre forhold

Der har tidligere været krav om, at der udover at aktierne ikke må afstås inden for 3 år fra ombytningstidspunktet, heller ikke må udloddes mere end årets ordinære resultat i 3 år. Dette krav er ikke længere gældende.

Hvis man gennemfører en skattefri aktieombytning uden tilladelse, så skal man senest ved indgivelse af selvangivelsen for det indkomstår, hvori aktieombytningen er gennemført give besked om at man har deltaget i aktieombytningen.⁷⁴

3.4.7 Effekt af skattefri aktieombytning

Formålet med en skattefri aktieombytning er, at overdrageren ikke beskattes ved afståelse. Overdrageren beskattes senere ved afståelse af aktierne i det erhvervende selskab. Der sker succession i både anskaffelsestidspunkt, anskaffelsessum og anskaffelseshensigt. Aktionæren får samme anskaffelsessum på aktierne i det erhvervende selskab som han havde på aktierne i det erhvervede selskab. Det vil altså sige, at når/hvis han afstår aktierne i det erhvervende selskab, så vil

⁷² Kun de vedtægtsændringer der medføre en formueforskydning mellem aktionærene

⁷³ Side 244-248, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering" samt fra undervisning i omstruktureringer, 3 semester 2016, lektion 4

⁷⁴ Side 248-249, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

avanceopgørelsen her skulle tage udgangspunkt i den anskaffelsessum han oprindeligt havde på aktierne i det erhvervede selskab.⁷⁵

3.5 Fusion

Dette afsnit omkring fusion er meget begrænset i omfang og dybde i henhold til vores afgrænsning.

3.5.1 Definition

Vi har i SL § 236 definitionen på en fusion:

"Et kapitalselskab kan efter bestemmelserne i dette kapitel opløses uden likvidation ved overdragelse af kapitalselskabets aktiver og forpligtelser som helhed til et andet kapitalselskab mod vederlag til de ophørende kapitalselskabers kapitalejere, dvs. ugentlig fusion. Det samme gælder, når to eller flere kapitalselskaber sammensmeltes til et nyt kapitalselskab, dvs. egentlig fusion."

Her har vi altså, at vederlaget for de aktiver som fusioneres, ikke gives ikke til det indskydende selskab, men derimod til det indskydende selskabs aktionærer. Dette adskiller sig fra de andre omstruktureringsmodeller vi allerede har været inde på og de modeller som kommer herefter.⁷⁶

3.5.2 Skattepligtig fusion

Fusionen behandles som en afståelse. Det vil sige, at det indskydende selskab er skattepligtig frem til gennemførelsen af fusionen. Herefter vil selskabet afståelsesbeskattes af alle aktiver og passiver som er afstået. Det modtagende selskab er skattepligtig fra og med gennemførelsen af fusionen. Det modtagende selskab anskaffer de aktiver og passiver der modtages. Aktionærerne i det indskydende selskab afstår aktierne i det indskydende selskab og skal beskattes af disse. Samtidig anskaffer de aktierne i det modtagende selskab og får en anskaffelsessum på disse. Dette er imidlertid ofte et problem, især hvis aktionærerne er fysiske personer, da de beskattes af nogle aktier som er afstået, men som de ikke har fået nogle kontanter for.

Vi har i henhold til SEL § 8A, stk. 1, at fusionen får virkning fra at fusionen er vedtaget i alle de implicerede selskaber. Sker dette fx den 17/4, så er fusionen gældende fra 17/4. Det vil sige, at de indskydende selskaber er skattepligtige frem til 17/4 og det modtagende selskab er skattepligtig fra 17/4. De aktiver og passiver der fusioneres, skal medtages til værdierne den 17/4. Dette er imidlertid lidt besværligt og upraktisk. Derfor er der mulighed for at lave en skattepligtig fusion med tilbagevirkende kraft, efter SEL § 8A, stk. 2. Her flytter man skæringen for indkomster samt værdiansættelsen til

⁷⁵ Fra undervisning i omstruktureringer, 3 semester 2016, lektion 4

⁷⁶ Fra undervisning i omstruktureringer, 3 semester 2016, lektion 6

fusionsdatoen, fx 1/1 også selvom fusionen først vedtages fx 17/4. Man kan imidlertid ikke bruge SEL § 8A, stk. 2 hvis der brydes eller etableres en sambeskatning.⁷⁷

3.5.3 Skattefri fusion

Kravene for at gennemføre en skattefri fusion er lempeligere end ved de øvrige skattefrie omstrukturingsmuligheder. Dette hænger formentlig sammen med, at vi har haft reglerne om skattefri fusion inden fusionsdirektivet kom. Dette sammenkoblet med, at man her samler flere selskaber i et selskab, hvilket ikke giver de store muligheder for, at man kan afstå noget skattefrit som ellers ville have været skattepligtigt, som fx ved skattefri aktieombytning og skattefri spaltning.

Et fundamentalt krav for en skattefri fusion er, at mindst én aktionær vederlægges med mindst én aktie. Hvis dette ikke sker og alle aktionærer vederlægges med kontanter, så er det ikke en fusion men derimod en virksomhedsoverdragelse. Dette gælder dog ikke ved lodrette fusioner, hvor moder fusionerer med sin dattervirksomhed.

Derudover er det et krav, at fusionsdatoen skal være sammenfaldende med skæringsdatoen for det modtagende selskabs regnskabsår, medmindre der skiftes sambeskatningskreds. Såfremt der sker ændringer i sambeskatningskredsen, så har vi efter SEL § 31, stk. 5, at fusionen får skattemæssig virkning fra vedtagelsen.

Der er ikke noget krav om tilladelse fra SKAT. Det er heller ikke muligt, at søge om tilladelse, da der ikke er hjemmel for, at SKAT kan give tilladelse til den skattefrie fusion. Man kan dog altid søge om et bindende svar på om man overholder kravene. Der skal derimod ske indberetning til SKAT om at der er foretaget en skattefri fusion. Bemærk at det her ikke er mulighed for at vælge med tilbagevirkende kraft, da det er udgangspunktet at det sker med tilbagevirkende kraft jf. ovenstående, medmindre der sker ændring af sambeskatningskreds. Ændres der i sambeskatningskredsen så skal transaktionsdatoen anvendes.⁷⁸

Effekten af den skattefrie fusion er, at det indskydende selskab er skattepligtigt frem til fusionsdatoen samt er der ikke er nogen afståelsesbeskatning.

Det modtagende selskab er skattepligtigt fra fusionsdatoen. Det modtagende selskab succederer i det indskydende selskabs skattemæssige stilling. Er der skattemæssige underskud til fremførelse, så kan de ikke anvendes eller fremføres, medmindre det er underskud, der er opstået i sambeskatningen mellem de fusionerede selskaber. Da det indskydende selskab ophører, så vil det eventuelle underskud der er heri altså bortfalde, medmindre som nævnt ovenfor, at de er opstået i sambeskatning mellem de fusionerede selskaber, jf. FUSL § 8, stk. 6. I FUSL § 8, stk. 7 har vi en værnsregel om, at hvis der er underskud mellem fusionsdatoen og vedtagelsesdatoen, så kan underskuddet ikke bringe indkomsten længere ned

⁷⁷ Fra undervisning i omstruktureringer, 3 semester 2016, lektion 6

⁷⁸ Fra undervisning i omstruktureringer, 3 semester 2016, lektion 6

end til selskabets positive nettokapitalindtægter med tillæg af indkomst fra udlejning af afskrivningsberettigede driftsmidler og skibe. Jævnfør FUSL § 8, stk. 8, kan det modtagende selskab ikke bruge det indskydende selskabs særunderskud. Ved særunderskud menes der i dette tilfælde kildeartsbegrænsede underskud, bl.a. efter ejendomsavancebeskatningsloven m.fl.

For aktionærene sker der succession i det omfang der modtages aktier i modtagende selskab. Aktionæren bliver ikke beskattet, hvis der kun sker vederlæggelse i form af aktier i det modtagende selskab. Sker der imidlertid vederlæggelse med andet end aktier, så er udgangspunktet, at der sker afståelsesbeskatning, medmindre den enkelte aktionær efter fusionen ejer aktier i et deltagende selskab. I dette tilfælde vil der ske udbyttebeskatning i henhold til FUSL § 9.⁷⁹

3.6 Tilførsel af aktiver

Tilførsel af aktiver er en mulighed man kan anvende i planlægningsfasen i forbindelse med at omstrukturere sin koncernstruktur, bl.a. med henblik på et senere generationsskifte. Ved en tilførsel af aktiver sker der den transaktion, hvorved et (indskydende) selskab tilfører et nystiftet eller eksisterende (modtagende) selskab en samlet virksomhed eller en gren af denne. Det er muligt at foretage denne transaktion såvel skattepligtig som skattefri. I lighed med strukturen og formålet med vores opgave, vil det ikke være aktuelt at gennemgå den skattepligtige tilførsel, hvorfor de efterfølgende afsnit udelukkende vil indeholde den skattefri tilførsel af aktiver.

En skattefri tilførsel af aktiver kan ske såvel på baggrund af det subjektive regelsæt såvel som det objektive regelsæt. Selve muligheden for at foretage en skattefri tilførsel af aktiver er udsprunget af fusionsdirektivet, som er indarbejdet i fusionsloven. Selskabsretligt vil en tilførsel af aktiver være et apportindskud.

3.6.1 Selskaber der er omfattet

For at have muligheden for at anvende regelsættet i fusionsloven og foretage skattefrie tilførsler af aktiver, er det en betingelse, at både det indskydende og det modtagende selskab er omfattet af begrebet selskab i en medlemsstat. For så vidt angår internationale selskabsformer er disse opremset i et bilag til direktiv 2009/133EF. I danske sammenhænge er der bl.a. tale om aktie- og anpartsselskaber, men også øvrige kapitalselskaber er omfattet.⁸⁰

Regelsættet finder således ikke anvendelse på transparente enheder, herunder bl.a. interessentskaber og enkeltmandsvirksomheder

⁷⁹ Fra undervisning i omstruktureringer, 3 semester 2016, lektion 6

⁸⁰ Side 293, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

3.6.2 Virksomheds- og grenbegrebet

Det helt essentielle ved en skattefri tilførsel af aktiver er virksomhedsbegrebet samt grenbegrebet. Som udgangspunkt vil definitionen og vurderingen af, hvornår der forekommer en samlet virksomhed eller en gren af denne, ikke være et problem i det tilfælde hvor det indskydende selskab tilfører samtlige af sine aktiver og passiver til det modtagende selskab, og det indskydende kan anses for en selvstændig virksomhed. Lakmusprøven må derfor bestå i, at definere og vurdere hvornår der efter fusionsskatteloven er tale om en selvstændig gren af en virksomhed. Her må bl.a. henses til den omfattende praksis og domme der er på området og der kan skeles til den øvrige skattepraksis omkring "virksomhedsbegrebet" ved vurderingen af, om der foreligger en selvstændig virksomhed.

Ved fastlæggelse af, hvorvidt der foreligger en selvstændig gren af en virksomhed skeles der først og fremmest til det materielle frem for det formelle indhold. Det formelle, som eksempelvis selvstændig salgsafdeling, selvstændig administrationsbogholder og selvstændig intern regnskabsafklæggelse, er dog kraftige indikatorer på, at der netop foreligger en selvstændig gren af en virksomhed.⁸¹ Dette begrundes i, at ledelsen i selskabet som udgangspunkt udelukkende vil have interesse i at lave en sådan opdeling med selvstændig regnskab/bogholderi, såfremt der reelt set foreligger en selvstændig gren af en samlet virksomhed. Der må således, ved bedømmelsen af hvorvidt der er tale om en selvstændig gren af en virksomhed, tages højde for, hvordan selskabet organisatorisk har indrettet sin forretning, idet denne indretning må tjene et formål⁸².

Den juridiske vejledning definerer en gren af en virksomhed således:⁸³

"Ved en gren af en virksomhed forstås alle aktiver og passiver i en afdeling af et selskab, som ud fra et organisationsmæssigt synspunkt udgør en selvstændig bedrift, dvs. en samlet enhed, der kan fungere ved hjælp af egne midler."

Det er således også et krav, at denne selvstændige gren af en virksomhed kan fungere ved hjælp af egne midler, og således ikke er driftsbetinget af evt. likviditetsinddækning af det indskydende selskab. Det må nødvendigvis bero på en konkret vurdering, hvorvidt dette er tilfældet. Eksempelvis viser praksis med TfS 1997.941 LR at det indskydende selskab godt kan finansiere det modtagende selskabs drift uden der er tale om, at det modtagende selskab ikke fungerer ved hjælp af egne midler.⁸⁴ Det afgørende element heri er, hvorvidt de præmisser det indskydende selskab agerer "bankvirksomhed" for det modtagende selskab er korrekte. Altså hvorvidt der handles på markedsvilkår, og det modtagende selskab kunne få tilsvarende finansiering stillet til rådighed ved 3. mand. Skatteretten medfører således ikke i dette henseende, at helt almindelig fornuftige markedsdispositioner i koncernen, som at stille overskydende

⁸¹ Side 296, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

⁸² Side 309, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

⁸³ <https://skat.dk/SKAT.aspx?oID=1945305> – C.D.6.2.3.1

⁸⁴ Side 310-311, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

likviditet til rådighed for koncernens øvrige selskaber, vil udmønte sig i at der skatteretlig ikke kan laves skattefrie tilførsler. Det afgørende er, hvorvidt dispositionerne er foretaget på armslængdevilkår. Tilsvarende gælder også for sikkerhedsstillelser og kautioner der gives af det indskydende selskab på vegne af det modtagende selskab overfor 3. mand.

3.6.3 Hvilke aktiver og passiver skal indgå

Ved afgrænsning af, hvorvidt der foreligger en gren af en virksomhed er der tillige afgrænsningen af, hvilke aktiver og passiver der skal omfattes af den skattefrie tilførsel. Denne afgrænsning kan i praksis også forekomme svær, men skal foretages således, at de aktiver og passiver der "naturligt" hører til den gren der tilføres, omfattes af den skattefrie tilførsel af aktiver og ikke nødvendigvis blot er nødvendige for at drive virksomheden.

Tilsvarende må lakmusprøven også her være, at forsøge at definere og afgrænse de aktiver og passiver der tilhører den tilbageværende aktivitet i det indskydende selskab fra de aktiver og passiver, der skal medindskydes i det modtagende selskab sammen med den selvstændige gren af virksomheden. Ved denne bedømmelse kan man skele til den omfattende praksis der er på området, bl.a. ved bedømmelse af hvilket tilhørsforhold et selskabs debitorer har til henholdsvis det indskydende og modtagende selskab.

Ved vurdering af et aktiv der ikke i sig selv udgør en selvstændig virksomhed, men ej heller specifik hører til en aktivitet i det indskydende selskab, vil aktivet enten udgøre en naturlig del af den virksomhed der indskydes i det modtagende selskab, eller den der eventuel efterlades i det indskydende selskab⁸⁵.

I størstedelen af skatteretten har den faste ejendom et særskilt behandlingsområde, og det er ikke fraveget i reglerne omkring den skattefrie tilførsel. Også i dette regelsæt anses den faste ejendom at udgøre en selvstændig virksomhed, hvorefter der som udgangspunkt vil være fri ret til både at bibeholde placeringen af denne i det indskydende selskab eller lade ejendommen indgå i den skattefrie tilførsel til det modtagende selskab. Der kan være tale om konkrete omstændigheder der gør, at den faste ejendom i tilfældet udgør så væsentlig en naturlig del af det indskydende selskabs aktiviteter, at ejendommen nødvendigvis må placeres i overensstemmelse med denne sammenhæng.⁸⁶

Passiver skal naturligvis på tilsvarende vis som aktiverne placeres i den virksomhed de naturlig omfattes eller udspringer af. Dette gælder tilsvarende for aktualiserede medarbejderforpligtelser, at disse såfremt de er aktuelle, kan placeres i det forhold medarbejderne fordeles i opdelingen.⁸⁷

I forbindelse med en skattefri tilførsel af aktiver kan der forekomme den situationen, hvor det indskydende selskab optager et lån inden tilførslen, for herefter at placere dette lån i det modtagende

⁸⁵ Side 297, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

⁸⁶ Side 300, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

⁸⁷ Side 305, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

selskab og lade proventet af lånet blive i det indskydende selskab. Denne konstellation er som udgangspunkt ikke gangbar såfremt dispositionen omkring låneoptagelse og efterfølgende skattefri tilførsel af aktiver foretages inden for en kortere tidsperiode. Se hertil TfS 1999.297 LR hvor landsretten i den foreliggende situation ikke anså at betingelserne for en skattefri tilførsel var opfyldt, idet låneproventet og den dertilhørende gældsforpligtelse måtte siges i den konkrete situation at tilhøre den samme virksomhedsgren. Tilsvarende skal nævnes SKM2002.620.EFD, hvor EF-Domstolen (nuværende EU-Domstol) kom frem til samme resultat som landsretten i ovennævnte sag. Betingelserne er tilsvarende den skattefrie virksomhedsomdannelse og de aktiver og passiver der kræves omfattet i forbindelse med dette.

3.6.4 Vederlag i forbindelse med skattefri tilførsel af aktiver

Det er et krav i bestemmelserne FUSL § 15 c, stk. 2 at det indskydende selskab udelukkende vederlægges i aktier i det modtagende selskabs kapital. Bestemmelserne i FUSL § 15 c, stk. 2 afgrænser sig således fra den måde der kan ske vederlæggelse på i forhold til de øvrige skattefri omstruktureringer såsom spaltning, fusion og aktieombytning. Vederlaget skal således være 100% i form af aktier i det modtagende selskab og der er således hverken mulighed for gældsbreve, mellemregninger e.l. jf. bl.a. TfS 1997.661 LR.⁸⁸

Det er som udgangspunkt ikke specielt svært at vurdere om kravet om udelukkende vederlæggelse i aktier er opfyldt, men så alligevel. Der findes nemlig en krølle på ovenstående regel der gør, at der i praksis ofte vil opstå problemstillinger alligevel. Det gælder de situationer, hvor der efterfulgt af en skattefri tilførsel af aktiver foretages bl.a. udlodninger eller kapitalnedsættelser. Såfremt disse er aftalt "som en samlet transaktionsrække, startende med den skattefrie tilførsel af aktiver⁸⁹" vil disse anses som vederlæggelse i andre aktiver end aktier, hvilket vil medføre at betingelserne for at foretage en skattefri tilførsel af aktiver ikke kan anses for opfyldt. Ved afgrænsning af om efterfølgende udbytte skal reklassificeres til kontant vederlæggelse kan bl.a. henvises til EF-Domstolens C 351/05 (Kofoed dom), hvor en efterfølgende udbytteudlodning i forbindelse med en skattefri aktieombytning ikke var i strid med forbuddet. Dommen blev afsagt under de lignende betingelser der tilsvarende er indskrevet i FUSL § 15 C, stk. 2 og danner således præcedens for lignende fremtidige situationer af samme karakter.

Der må således nødvendigvis foretages en konkret vurdering på baggrund af de reelle forhold. En begrænsning i udbytteretten i al evighed er sandsynligvis heller ikke formålet med betingelsen, hvorfor det må være muligt, efter en ikke nærmere defineret årrække, at udlodde udbytte. På tilsvarende vis vil det ikke være i strid med vederlæggelsesforbuddet, at der sker udlodning af det resultat det modtagende selskab i perioden efter tilførslen har genereret.

⁸⁸ Side 313, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

⁸⁹ Den juridiske vejledning C.D.6.2.4.2

3.6.5 Tilførselsdato og anmeldelse

Tilførselsdatoen fastlægges af FUSL § 5, stk. 1-3 samt SEL § 31, stk. 3. Således er udgangspunktet at skæringsdatoen der vælges for gennemførelsen af den skattefrie tilførsel af aktiver er sammenfaldende med skæringsdatoen for det modtagende selskabs regnskabsår.⁹⁰ I forbindelse med en skattefri tilførsel af aktiver til et nystiftet selskab, sker der koncerndannelse som er omfattet af SEL § 31 c og sambeskatning, finder FUSL § 5, stk. 3 ofte anvendelse, således at tidspunktet for koncerndannelsen anvendes som skattemæssig tilførselsdato for det pågældende selskab. Det er ikke et krav at såvel det indskydende som det modtagende selskab har samme skattemæssige tilførselsdato. Muligheden i SEL § 31, stk. 3 medføre at den skattefrie tilførsel vil kunne tillægges retsvirkning fra indkomstårets start såfremt der sker tilførsel til et nystiftet selskab. En betingelse for dette er, at der ved tilførslen ikke modtages aktiver eller passiver fra selskaber, som ikke er en del af koncernen og dermed sambeskatningen.

Skattefrie tilførsler skal anmeldes til SKAT senest 1 måned efter vedtagelsen er sket i alle involverede selskaber. Dette følger af bestemmelserne i FUSL § 15 D, stk. 2 og § 6 stk. 2.

3.6.6 Skattefri tilførsel af aktiver med tilladelse

I lighed med andre skattefrie omstruktureringer kan der gennemføres en skattefri tilførsel af aktiver med tilladelse efter det subjektive regelsæt. Denne tilladelse medfører, at de modtagne aktier ikke er omfattet af holdingkravet. Tilladelsen skal være forretningsmæssig begrundet, og dermed skal ansøger som nævnt i tidligere afsnit 3.4.5 konkretisere og løfte bevisbyrden for at der ikke er tale om skatteundgåelse eller skatteunddragelse. Ansøgningen skal dermed være konkretiseret i reelle forhold, der kan løfte det forretningsmæssige element i den ønskede omstrukturering.

3.6.7 Skattefri tilførsel af aktiver uden tilladelse

Såfremt der ikke kan opnås tilladelse til at foretage en skattefri tilførsel af aktiver fra SKAT, er der intet til hinder for at der gennemføres en skattefri tilførsel af aktiver uden tilladelse efter det objektive regelsæt. Man slipper altså her for den forretningsmæssige begrundelse, men omfavnes til gengæld af holdingkravet som er obligatorisk i det objektive regelsæt. Dette medføre, at de modtagne aktier ikke kan afstås skattefrit i en periode på 3 år. Såfremt der alligevel sker afståelse vil den skattefrie tilførsel per definition blive ophævet og blive skattepligtig. Reglerne udspringer af FUSL § 15 C, stk. 1, 4. pkt. Reglerne umuliggøre dog ikke efterfølgende skattefrie omstruktureringer som eksempelvis spaltning og fusion. Holdingkravet vil dog følge med disse dispositioner og aktierne der modtages heraf.

3.6.8 Skattemæssige konsekvenser for det indskydende selskab

Såfremt der gennemføres en skattefri tilførsel af aktiver vil der ikke, modsat den skattepligtige tilførsel af aktiver, ske beskatning af det indskydende selskabs afståelse af den gren af virksomheden der indskydes

⁹⁰ Side 321, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

i det modtagende selskab. Denne regel fremgår af FUSL § 15 D, stk. 1. Begrundelsen for denne skattefrihed i det indskydende selskab er, at det modtagende selskab indtræder i den skattemæssige stilling på de aktiver og passiver der indskydes. Det er således det modtagende selskab, der ved efterfølgende afståelse af aktiver/passiver, bliver beskattet af bl.a. genvundne afskrivninger, avancer e.l. Væsentlig er det her at bemærke, at såfremt der i det indskydende selskab er opstået underskud, som kan fremføres ubegrænset, fortabes dette underskud ikke i forbindelse med den skattefrie tilførsel.⁹¹ Underskuddet vil derfor fortsat kunne modregnes i det indskydende selskabs fremtidige skattepligtige resultat. Anderledes er reglerne i denne sammenhæng for det modtagende selskab jf. næste afsnit.

Den skattefrie tilførsel har ingen indvirkning på aktionærerne i det indskydende selskabs skattemæssige stilling, idet der ikke, modsat fusion og spaltning, sker afståelse af deres aktier.

Det indskydende selskab vil som udgangspunkt efterfølgende kunne sælge aktierne, der er modtaget som vederlag i det modtagende selskab skattefrit, såfremt ovenstående regler i det subjektive og objektive regelsæt er opfyldt.

3.6.9 Skattemæssige konsekvenser for det modtagende selskab

Som konsekvens af, at der ikke sker afståelsesbeskatning i det indskydende selskab af avancer mv. indtræder det modtagende selskab i dennes skattemæssige stilling jf. FUSL § 15 D, stk. 2. Dette medfører at det modtagende selskab indtræder i det indskydende selskabs skattemæssige anskaffelsessum, anskaffelsestid og næringsintention. Senere afståelser af de modtagne aktiver vil således medføre fuld beskatning i det modtagende selskab. Såfremt der inden den skattefrie tilførsel af aktiver har været et skattemæssigt underskud til fremførsel i det modtagende selskab vil dette underskud fortabes. Det er således en god idé at overveje, hvorvidt den skattefrie tilførsel skal bruges kontra den skattepligtige i de tilfælde, hvor der er et forholdsmæssigt stort underskud i det modtagende selskab. Bemærk her, at såfremt det indskydende og modtagende selskab er sambeskattet vil der som udgangspunkt ikke ske begrænsning i anvendelsen af det modtagende selskabs skattemæssige underskud fra tidligere år.

3.7 Spaltning

En spaltning anvendes til at dele et selskabs aktiviteter i en eller flere dele. Aktionærerne i det oprindelige selskab kan vederlægges med aktier i det modtagende selskab eller kontanter.

Spaltning er en relevant omstrukturingsmulighed og anvendes ofte i praksis, også i forbindelse med generationsskifte. Der er omfattende praksis på området, som vi tidligere har været inde på. I praksis anvendes spaltning ofte i kombination med andre omstrukturingsmodeller. Måden hvorpå dette gøres i praksis, vises i en senere case, hvor spaltning indgår som et kombinationsværktøj i forbindelse med et generationsskifte. Det fremgår direkte af de objektive regler i FUSL § 15 A, stk. 1, 5. pkt., at der er tilladt at gennemføre en skattefri spaltning sammen med andre omstruktureringer.

⁹¹ Side 328, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

3.7.1 Definition

I fusionsskatteloven § 15 A, stk. 2 har vi definitionen på en spaltning:

"Ved spaltning forstås den transaktion, hvorved et selskab overfører en del af eller samtlige sine aktiver og passiver til et eller flere eksisterende eller nye selskaber ved i samme forhold som hidtil at tildele sine selskabsdeltagere aktier eller anparter og eventuelt en kontant udligningssum."

Det vil altså sige, at man bruger en spaltning til at dele et selskab i to eller flere dele, ved at man tager noget ud af et selskab og putter det ind i et eller flere modtagende selskaber.

3.7.2 Skattefri kontra skattepligtig spaltning

I lighed med den skattepligtige fusion, vil en skattepligtig spaltning tilsvarende være en afståelse. Både for aktionæren og for det indskydende selskab. Det er imidlertid ikke som ved en fusion muligt at gennemføre en skattepligtig spaltning med tilbagevirkende kraft.

Som vi kommer ind på nedenfor, er en skattepligtig spaltning mulig at lave som enten en ophørsspaltning eller en grenspaltning.⁹²

Ønsker man ikke at gennemføre en skattepligtig spaltning, formentlig på grund af beskattningen af aktionærene i det indskydende selskab, har man mulighed for at gennemføre en skattefri spaltning. Vi kommer i dette afsnit kort ind på den skattepligtige spaltning, men udgangspunktet må være, at det bl.a. i forbindelse med et generationsskifte i en familieejet virksomhed, vil være den skattefrie spaltning der anvendes. Det er imidlertid vigtigt, at rådgiver er opmærksom på muligheden for at gennemføre spaltningen skattepligtig, da det kan være relevant og tilmed en fordel i visse tilfælde.

3.7.3 Lovgrundlag for skattefri spaltning

Lovgrundlaget til at gennemføre en skattefri spaltning har vi i FUSL §§ 15 A og B. Det er begrænset hvor mange cirkulærer og vejledninger der er på området, men som nævnt ovenfor, så er der omfattende praksis på området, som kan bidrage til fortolkningen af lovgrundlaget.⁹³

3.7.4 Krav til en skattefri spaltning

Det er de selskaber som er omfattet af fusionsskattedirektivet, som kan indgå i en skattefri spaltning. Derudover er der oplistet en række specifikke selskaber i FUSL § 15 A, stk. 5-6, disse kommer vi ikke

⁹² Fra undervisning i omstruktureringer, 3 semester 2016, lektion 6

⁹³ Side 338, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

næremere ind på her. Som ved en skattefri aktieombytning kan tegningsretter også her indgå i en skattefri spaltning, jf. SKM2012.321.SKAT.⁹⁴

Vi har i FUSL § 15 A, stk. 2, at aktionærerne skal vederlægges i forhold til deres ejerandele i det indskydende selskab, samt at værdiansættelsen skal ske til handelsværdier. Dette er for at sikre at der ikke rykkes på værdierne, fx i forbindelse med et generationsskifte. Der er derimod ikke noget i vejen for, at eksempelvis to aktionærer der ejer et selskab med henholdsvis 60% og 40%, at de så spalter selskabet op i tre selskaber, hvor den ene får de to og den anden får det tredje selskab. Det er hertil blot et krav, at værdierne fortsat er fordelt med 60/40. Dette kan være vanskeligt i praksis. Derfor bør man ved tvivl altid søge et bindende svar ved SKAT.

Vedrørende handelsværdier er det væsentligt hvordan disse er opgjort, da det er et krav, at aktionærerne vederlægges i forhold til deres aktiebesiddelse. Er vi inden for interesseforbundne parter kan vi anvende cirkulærer TSS 2000-09 og TSS 2000-10 som er omtalt nedenfor i afsnit 4.1 til værdiansættelsen af aktierne.

Det er derudover også et krav, at vederlæggelsen sker i aktier med tillæg af et eventuelt kontantvederlag. Der skal imidlertid vederlægges delvist med aktier, da baggrunden for den skattefri spaltning er, at der skal være aktier hvorpå successionen sker. Alternativt er det ikke en skattefri spaltning. Er der flere aktionærer i det indskydende selskab, så er kravet opfyldt hvis blot én aktionær modtager én aktie.

Derudover har vi i henhold til FUSL § 15 A, stk. 2, 3. pkt., et krav, der tilsiger at forholdet mellem aktiver og passiver der overføres til det modtagende selskab skal svare til forholdet mellem aktiver og passiver i det indskydende selskab. Dette krav er kun gældende hvis spaltningen gennemføres uden tilladelse.

Skæringsdatoen for spaltningen følger af FUSL § 5, og skal være sammenfaldende med skæringsdatoen for det modtagende selskabs regnskabsår. Hvis der i forbindelse med spaltningen sker afbrydelse eller etablering af en koncernforbindelse og dermed altså sambeskatning, så er det tidspunktet herfor som er den skattemæssige spaltningsdato. Herudover er der nogle særregler, såfremt der i spaltningen indgår nystiftede selskaber mv. Disse vil vi ikke komme nærmere ind på her, men blot gøre opmærksom på, at det kan være et forhold, man skal være opmærksom på. Man skal altså være særlig opmærksom på de situationer, hvor der etableres eller afbrydes koncernforhold, da det har stor betydning for den skattemæssige skæringsdato og dermed om spaltningen kan ske med tilbagevirkende kraft eller ej. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at der er flere bindende svar på dette område, som man kan sammenligne med, såfremt man i en given situation er i tvivl om den skattemæssige spaltningsdato.

Derudover vil vi nævne anmeldelseskravet til SKAT. SKAT skal i forbindelse med en skattefri spaltning, have besked herom senest 1 måned efter spaltningen er vedtaget i alle de modtagne selskaber. Der er i

⁹⁴ Side 339-341, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

bekendtgørelse nr. 1003 af 6. september 2014 § 1 oplistet de oplysninger man er forpligtet til at give SKAT. Indsendelse af disse oplysninger er en gyldighedsbetingelse, hvorfor man kun kan anvende reglerne om en skattefri spaltning, forudsat man indsender oplysningerne til SKAT rettidigt.⁹⁵

3.7.5 Ophørs- kontra grenspaltning

En spaltning kan gennemføres på to måder. Enten som ophørsspaltning, også kaldet egentlig spaltning, eller som grenspaltning, også kaldet uegentlig spaltning.

Det er i forbindelse med gennemførelsen af en skattefri spaltning vigtigt at huske, at der ikke må opstå nye aktiver og passiver. Dermed er det altså ikke muligt at lave en mellemregning mellem de deltagende selskaber. Dette krav gælder både ved ophørsspaltning og ved grenspaltning.

3.7.5.1 Ophørsspaltning

Ved en ophørsspaltning, opløses det indskydende selskab og alle aktiver og passiver overdrages til to eller flere modtagende selskaber.

Der er imidlertid her ikke noget krav om, som ved grenspaltning, at der skal være tale om en gren af virksomheden. Man kan her fordele aktiver og passiver ud fra de ønsker man har. Det er dog et krav, at aktionærerne vederlægges i forhold til deres aktier i det ophørende selskab, samt at aktiver og passiver fordeles forholdsmæssigt som i det ophørende selskab.

3.7.5.1.1 Skattepligtig ophørsspaltning

Ved en ophørsspaltning, vil det indskydende selskab være skattepligtig frem til gennemførelsen og vil skulle afståelsesbeskattes af alle aktiver og passiver. Det modtagende selskab vil være skattepligtig fra gennemførelsen. Såfremt det modtagende selskab er et eksisterende selskab, fortsætter deres skattepligt, men selskabet bliver altså skattepligtig af de nye aktiver og passiver fra og med gennemførelsen. De aktiver og passiver der modtages vil man få en anskaffelsessum på. Aktionæren afstår som udgangspunkt de aktier man havde i det indskydende selskab med aktier i det modtagende selskab, og vil derfor som udgangspunkt skulle avancebeskattes heraf. Dog bør man imidlertid være opmærksom på værnreglen om, at denne avance kan konverteres til udbyttebeskatning, som nævnt under fusion i afsnit 3.5.2. Anskaffelsessummen for aktierne i det modtagne selskab er den værdi, man er blevet beskattet af.⁹⁶

⁹⁵ Fra undervisning i omstruktureringer, 3 semester 2016, lektion 6, samt side 342-348, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

⁹⁶ Fra undervisning i omstruktureringer, 3 semester 2016, lektion 6, samt side 341-342, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

3.7.5.1.2 Skattefri ophørsspaltning

Ved en skattefri ophørsspaltning udført efter FUSL § 15 A, udløses der ingen skat, hverken for aktionærene eller selskaberne. Dette er forudsat at der ikke modtages kontantvederlag. Der sker her skattemæssig succession.⁹⁷

3.7.5.2 Grenspaltning

Ved en grenspaltning bibeholdes det indskydende selskab. Her spaltes en eller flere aktiviteter ud af det indskydende selskab og overdrages til et eller flere modtagende selskaber. Her skal den aktivitet der spaltes ud være en samlet virksomhedsgren. Altså skal de aktiver og passiver der overføres til det modtagende selskab udgøre en selvstændig gren af en virksomhed, som skal kunne fungere ved egne midler. Det er her de samme regler der er gældende som ved tilførsel af aktiver. Der er omfattende praksis på området vedr. grenkravet, både i forbindelse med skattefri grenspaltning, samt ved skattefri tilførsel af aktiver som man kan skele til.

I FUSL § 15 A, stk. 3 har vi, at der ved en grenspaltning skal være tale om en gren af en virksomhed. Grenkravet er her det sammen som ved en skattefri tilførsel, som vi har været inde på tidligere i afsnit 3.6.2.

3.7.5.2.1 Skattepligtig grenspaltning

Ved grenspaltning, vil det indskydende selskabs skattepligt fortsætte, da selskabet ikke ophører. Derudover vil selskabet skulle afståelsesbeskattes af de aktiver og passiver der udspaltes. Ved det modtagende selskab, er der ikke forskel på om der er tale om ophørsspaltning eller grenspaltning, hvorfor der som nævnt overfor, er selskabet skattepligtig fra gennemførelsen, og der opnås en anskaffelsessum på de aktiver og passiver der modtages. Aktionæren har her ikke afstået noget, da man stadig ejer aktierne i det indskydende selskab, men man vil skulle udbyttebeskattes af den del, der er spaltet ud, altså af værdien af den gren, der er i det modtagne selskab. Herefter vil man have en anskaffelsessum på aktierne i det modtagende selskab, svarende til den værdi man er blevet udbyttebeskattet af.⁹⁸

3.7.5.2.2 Skattefri grenspaltning

Som ved en skattefri ophørsspaltning, så er det her ligeledes gældende, at såfremt en grenspaltning foretages skattefrit uden kontant vederlag, så udløses der ingen skat. Dette er både gældende for aktionærene og for selskaberne. Der sker i denne situation ligeledes skattemæssig succession.

Som nævnt i fusionsafsnittet ovenfor i afsnit 3.5, skal spaltningens dato være sammenfaldende med skæringsdatoen for de modtagende selskabers regnskabsår, såfremt der ikke ændres i sambeskatningskredsen.⁹⁹

⁹⁷ Side 370, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

⁹⁸ Fra undervisning i omstruktureringer, 3 semester 2016, lektion 6

⁹⁹ Fra undervisning i omstruktureringer, 3 semester 2016, lektion 6, samt side 342 og 370, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

3.7.6 Skattefri spaltning med tilladelse

Som vi tidligere har været omkring, bl.a. ved skattefri aktieombytning og tilførsel af aktiver, så kan en skattefri spaltning gennemføres både med og uden tilladelse fra SKAT. Vi har i FUSL § 15, stk. 1, 1.-2. pkt., SKAT's hjemmel til at give tilladelse til at gennemføre en skattefri spaltning.

Som vi har været inde på under skattefri aktieombytning med tilladelse, så skal der også ved en skattefri spaltning være en forretningsmæssig begrundelse. Denne begrundelse vil SKAT også her efterprøve. Som vi ligeledes tidligere har været inde på, så kan SKAT indsætte et vilkår i forbindelse med tilladelse. Dette vil være tilfældet, såfremt SKAT antager, at spaltningen sker med et motiv om skatteundgåelse. Her vil SKAT oftest fastsætte et ejertidskrav. Der er på området en række afgørelser, hvor der i forbindelse med generationsskifte gives tilladelse og andre hvor der ikke gives tilladelse. Det overordnede der her kan antages er, at såfremt spaltningen anvendes til at gøre en ellers skattepligtig afståelse til en skattefri spaltning, så gives der ikke tilladelse. Der er også i forbindelse med den skattefrie spaltning omfattende praksis omkring den forretningsmæssige begrundelse, men grundlæggende er konklusionen den samme som ved aktieombytning.

Som vi tidligere har været inde på, så kan en forretningsmæssig begrundelse være et konkret og aktuelt generationsskifte. En anden forretningsmæssige begrundelse kan imidlertid også være uenighed mellem aktionærene, efterfølgende salg af aktier/aktiviteter, skilsmisse/separation, opdeling af pengetanksselskab i forbindelse med opstart af nye aktiviteter mv. Det er imidlertid sådan, at der inden for alle områderne er en række afgørelser, hvor der både gives tilladelse og hvor anmodningen afvises. Derfor vil hver enkelt tilfælde bero på en helt konkret vurdering.¹⁰⁰

3.7.7 Skattefri spaltning uden tilladelse

I 2007 kom der en lovændring som muliggjorde, at gennemføre en skattefri spaltning uden tilladelse. Dette regelsæt har vi i FUSL § 15, stk. 1, 5. pkt., at der opstår et holdingkrav. Holdingkravet medfører, at selskaber der efter spaltningen ejer mindst 10% eller har skattefrie porteføljeaktier i et af de deltagende selskaber ikke må afstå disse aktier i 3 år fra spaltningen er gennemført. Dette gælder kun for selskaber. Er det en fysisk person der ejer aktier er det ikke noget holdingkrav, da dette altid vil medføre skattepligt ved et salg. Det er imidlertid ikke noget i vejen for, at man efterfølgende laver andre skattefrie omstruktureringer, så længe der ikke i denne forbindelse modtages kontant vederlag.

Som vi tidligere har været ind på, så er det her ligeledes gældende, at hvis der efterfølgende sker en skattefri omstrukturering, så videreføres holdingkravet i den efterfølgende omstrukturering.

Ud over holdingkravet, har vi i FUSL § 15 A, stk. 2, 2. pkt., at vederlagsaktierne skal svare til værdien af de indskudte aktiver og passiver. Derudover har vi i FUSL § 15 A, stk. 2, 3. pkt., at der skal være samme

¹⁰⁰ Side 348-365, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

forhold mellem aktiver og gæld i alle de deltagende selskaber. Ved en ophørsspaltning er der ikke noget grenkrav, men ønsker man at gøre det uden tilladelse opstår der et krav om, at der skal være samme forhold mellem aktiver og gæld i de deltagende selskaber. Dette kan være vanskeligt i praksis, såfremt man både skal imødekomme grenkravet, samt sidstnævnte krav om samme forhold mellem aktiver og gæld. Derfor kan en skattefri grenspaltning uden tilladelse være vanskelig at gennemføre. Alternativt kan man gennemføre den med tilladelse og derved undgå kravet i FUSL § 15 A, stk. 2, 3. pkt.

Der er i FUSL § 15 A, stk. 1, 8. pkt. indsat en værnsregel, som gælder hvis der er flere selskabsdeltager, som har ejet aktierne i under 3 år og inden spaltningen ikke har råderet over flertallet af stemmerne, men efter spaltningen opnår et flertal af stemmerne. Denne værnsregel er indsat for at sikre, at man ikke eksempelvis laver en kapitalforhøjelse efterfulgt af en spaltning som alternativ til et skattepligtigt salg.¹⁰¹

3.7.8 Effekt af en spaltning

Effekten af en skattefri spaltning er, at det indskydende selskab ikke bliver afståelsesbeskattet. Ved en ophørsspaltning gælder dette for alle aktiver og passiver, mens det ved en grenspaltning gælder for de aktiver og passiver, der spaltes ud. Det modtagende selskab succederer i de modtagne aktiver og passiver. Dermed kommer det modtagende selskab til at betale den skat, som det indskydende selskab på et eller andet tidspunkt skulle have betalt. Man skal være opmærksom på, at skattemæssige underskud fra det indskydende selskab ikke kan anvendes i indkomstopgørelsen i det modtagende selskab. Aktionæren skal fordele sin oprindelige anskaffelsessum ud fra værdierne i fordelingen i forbindelse med spaltningen. Hvis det er en ophørsspaltning og aktionæren modtager et kontantvederlag, vil aktionæren skulle afståelsesbeskattes. Som nævnt under den skattepligtige spaltning og fusion i bl.a. afsnit 3.7.5, kan dette under nærmere omstændigheder blive udbyttebeskattet. Modtages der kontantvederlag ved en grenspaltning, vil dette skulle udbyttebeskattes for aktionæren.

Vedr. skattemæssigt underskud i forbindelse med en spaltning, så følger dette FUSL § 8, stk. 6-8 som allerede behandlet under afsnittet om fusion. Der har tidligere været tvivl om, hvorvidt et skattemæssigt underskud var et aktiv som skulle fordeles ved en skattefri spaltning. Dette er imidlertid afklaret i både SKM2016.412.SKAT og SKM2016.413.SR, hvor det er slået fast, at et underskud er noget det er opstået i et selskab og i dette selskab bliver det. Ved eksempelvis en grenspaltning bliver hele underskuddet dermed i det indskydende selskab. Hvis underskuddet er opstået i en sambeskatning og der i forbindelse med spaltningen ikke ændres i sambeskatningskredsen, bevares underskuddet upåvirket af spaltningen.¹⁰²

¹⁰¹ Fra undervisning i omstruktureringer, 3 semester 2016, lektion 6, samt side 365-370, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

¹⁰² Fra undervisning i omstruktureringer, 3 semester 2016, lektion 7, samt side 370-375, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

3.8 Kapitalnedsættelse og kapitalforhøjelse

3.8.1 Kapitalnedsættelse

En kapitalnedsættelse er ofte anvendt i forbindelse med generationsskifte. Både i de tilfælde, hvor der generationsskiftes med et familiemedlem, en medarbejder eller en tredjemand. Det foregår ved et tilbagesalg af aktier til det udstedende selskab. Dette behandles selskabsretligt som en kapitalnedsættelse, hvor aktionæren får en udbetaling efter SL § 188, stk. 1, nr. 2. I SL § 188 har vi de tre tilfælde, hvor der kan ske kapitalnedsættelse. Det er henholdsvis til dækning af underskud, til henlæggelse til en særlig reserve og til udbetaling til aktionærene. Det er udbetaling til aktionærene, vi beskæftiger os med her. Ren formelt skal kapitalnedsættelsen vedtages på generalforsamlingen med dobbelt 2/3-del majoritet efter SL § 106. Idet der sker udbetaling til aktionærene, så skal det offentliggøres i Erhvervsstyrelsen og selskabets kreditorer har 4 uger til at anmelde deres krav mod selskabet, inden kapitalnedsættelsen endelig gennemføres og registreres hos Erhvervsstyrelsen, tidligere kendt som proklama. Aktionæren er først udtrådt når kapitalnedsættelsen er endelig gennemført og registreret. I forbindelse med en kapitalnedsættelse kan det blive nødvendigt samtidig at gennemføre en kapitalforhøjelse. Dette er tilfældet hvis kapitalen kommer under de lovmæssige krav i forbindelse med kapitalnedsættelsen. Vi kommer efterfølgende nærmere ind på kapitalforhøjelse.

En kapitalnedsættelse til udbetaling kan godt ske til under kurs 100. Her vil det resterende beløb overføres til selskabets frie reserver. Hvis der udloddes andet end kontanter, skal der udarbejdes en vurderingsberetning af en godkendt revisor. Der er enkelte undtagelser, hvor ledelsen kan indsende en erklæring i stedet. Disse undtagelser vil vi ikke komme nærmere ind på her.

Fordelen ved denne model er, at en del af vederlaget til den udtrædende aktionær vil blive finansieret af lavt beskattede midler fra selskabet. Det er vigtigt at have med i overvejelserne, at denne model i modsætning til de andre ovenfor ikke kan gennemføres med succession. Tilbagesalget vil derfor udløse beskatning efter ABL.¹⁰³

3.8.2 Kapitalforhøjelse

Kapitalforhøjelser er ligeledes ofte anvendt i forbindelse med generationsskifte. Fordelen ved en kapitalforhøjelse frem for køb af allerede eksisterende aktier er, at tidligere aktionærer ikke anses for at afstå deres aktier i forbindelse med en kapitalforhøjelse. Dette er tilfældet såfremt de sælger de eksisterende aktier til de nye aktionærer. I forbindelse med A/B-modellen, som gennemgås i afsnit 3.8.3, er det ligeledes en kapitalforhøjelse som anvendes til at nytægne B-aktierne.

En kapitalforhøjelse er betinget af en række betingelser, som er oplyst i selskabslovens kapitel 10, herunder bl.a. at det er generalforsamlingen, der har beslutningskompetencen, men også hvilke grundlæggende krav der er til en kapitalforhøjelse. Som vi har ovenfor ved kapitalnedsættelse, så

¹⁰³ Side 188-189, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering" samt side 225, Werlauff, "Selskabsret" samt Erhvervsstyrelsen vejledning om kapitalnedsættelse udgivet nov. 2011

vedtages dette med samme majoritet som ved vedtægtsændring i henhold til SL § 154, stk. 2. Det vil altså sige, med dobbelt 2/3-del majoritet. Der er imidlertid også her en undtagelse, hvor generalforsamlingen kan bemyndige det centrale ledelsesorgan til at træffe beslutning om kapitalforhøjelsen. Dette fremgår af SL § 155. De mere specifikke krav til procedure, indkaldelse, beslutningens indhold mv. fremgår af SL §§ 156-159. I forbindelse med en kapitalforhøjelse som sker ved indbetaling af andet end kontanter, så skal der foreligge en vurderingsberetning i henhold til SL § 160. Derudover vil vi også nævne, at ved enhver kapitalforhøjelse har eksisterende kapitalejere ret til forholdsmæssigt at tegne samme antal nye aktier, for derved at sikre at deres kapitalandele ikke udvandes. Dette er en bestemmelse, der skal tilsikre, at der ikke sker majoritetsmisbrug.¹⁰⁴

Idet ovenstående regler er selskabsretlige og dermed ikke skatteretlige, vil vi i henhold til vores afgrænsning ikke komme nærmere ind på dem her, idet vores hovedvægt ligger på det skatteretlige aspekt.

3.8.3 A/B aktier

Denne model er ikke direkte lovfæstet, men er en kombination af de selskabsretlige og de skatteretlige regler. Det der sker her er, at den nuværende aktiekapital konverteres til A-aktier, som er en særlig aktieklasser som typisk har forlods udbyttet, indtil der er modtaget et udbytte svarende til selskabets nuværende værdi tillagt en forrentning og risikotillæg. Fordelen ved denne model er, at man her får mulighed for at lade selskabet finansiere generationsskiftet. I tilfælde af at der er flere ejere, så gør alle ejerne dette, hvorved der ikke sker nogen formueforskydning, og dermed ikke nogen afståelse for de oprindelige aktionærer. Herefter tegner den nye aktionær B-aktier til kurs pari. Disse aktier skal respektere A-aktiernes forlods udbyttet. Dette sker helt praktisk ved, at selskabet laver en kapitalforhøjelse med B-aktierne, som ikke er udbyttegivende. Dermed vil de nye ejere ikke få udbytte før de oprindelige ejere har fået det som svarer til selskabets nuværende værdi tillagt den årlige forrentning. Hermed får man flyttet den fremtidige formueforøgelse til de nye ejere uden at de nye ejere, skal have finansieret nogen væsentlig likviditet. Det som er vanskeligt ved denne model er værdiansættelsen, men også at der skal være en form for forrentning af købesummen. Altså skal der ske en tilbagediskontering af de fremtidige pengestrømme. Dette kan være vanskeligt, da det er svært at forudsige hvornår pengestrømmene kommer. Derudover kan der være en problemstilling omkring hvor meget kontrol, man ønsker at overgive til de nye ejere. Man er fortsat afhængig af at få pengestrømme ud af selskabet, men samtidig skal de nye ejere også have en motivation til at skabe merværdi i selskabet, selvom de ikke får udbytte. Dette kan være vanskeligt hvis de heller ikke får nogen reel kontrol over selskabet. Imidlertid er det en model, hvor man kan få flyttet en del af de fremtidige værdistigninger over til nye ejere, uden de skal finde finansiering for selskabets værdi. Aktionærene som har A-aktierne er naturligvis skattepligtige af de udbytter de modtager forlods.¹⁰⁵

¹⁰⁴ Side 246-247, Werlauff, "Selskabsret"

¹⁰⁵ Fra undervisning i omstruktureringer, 3 semester 2016, lektion 7, side 16, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering"

Se evt. SKM2015.195.SR for hvordan en A/B-model kan strikkes sammen. Det interessante her er bl.a. at værdiansættelsen er indtjeningen x8, mens vi i SKM2015.141.LSR får at indtjeningen bliver x20. forklaringen på forskellen her er ikke umiddelbart til at se ud fra de to afgørelser. Svaret på spørgsmål 1 i dette bindende svar er, at der ud fra værdiansættelsen kan tegnes nye B-aktier til kurs 100, uden at det får skattemæssige konsekvenser for hverken aktionærene eller selskabet. Denne struktur afskærer de oprindelige ejere fra efterfølgende at overdrage deres aktier i holdingselskabet, da de kun ejer 10% og derfor vil blive omfattet af pengetanksreglen. Dette er vigtigt at have for øje inden man laver disse omstruktureringer, så man ikke får afskåret sig fra efterfølgende at lave de omstruktureringer, man ønsker.

I henhold til TfS 2003.943, så kan man efter A-aktierne har udnyttet deres forlods udbytteret ophæve de forskellige klasser, uden det vil få skattemæssig betydning for aktionærene, da der i denne forbindelse ikke sker nogen formueforskydning.

Grunden til at man kan kursfastsætte B-aktierne til kurs 100 er, at kursen på disse aktier er væsentlig lavere end på A-aktierne, da A-aktierne har forlods udbytteret. Dette underbygges bl.a. i SKM2005.549.LR.

Vi har i SKM2010.2.SR et bindende svar, hvor SKAT bekræfter, at det ikke har nogen skattemæssige konsekvenser for aktionærene, hverken ved oprettelsen af forlods udbytteretten eller ved ophævelse af den efter udløb. Derudover bekræfter SKAT også, at såfremt selskabet realiserer et underskud, så vil det ikke påvirke forlods udbytteretten, bortset fra rentetilskrivning og risikotillæg.

3.8.3.1 Værdiansættelse af forlods udbytteret og kursen på B-aktierne

Det kan være vanskeligt at fastsætte kursen på B-aktierne samt hvor meget forlods udbytteret A-aktierne skal have. Vi kan imidlertid få lidt hjælp til fastsættelsen heraf i SKM2004.416.LR, hvor Ligningsrådet udtaler at de nye aktionærer skal give afkald på en del af deres udbytte, svarende til deres uberettigede andel. Ligningsrådet opstiller følgende formel:

$$\text{Ejerandel af (selskabets værdi + tegningsbeløb) - tegningsbeløb}$$

I det bindende svar har vi, at de to nye aktionærer nytegner nom. kr. 100.000 C-anparter¹⁰⁶, herefter vil selskabet have en kapital på 400.000. De nye C-anparter påtænkes at tegnes til kurs 130. SKAT beregner værdien af goodwill til 3.197.982 efter TSS-2000-10, C-anparterne vil efter nytegningen besidde 50% af anparterne. Rådgiver for selskabet foreslår en forrentning på 6% for den udskudte betaling. Denne tilslutter SKAT sig. I dette konkrete tilfælde vurderer rådgiver, at der ikke er noget risikotillæg. Dette tilslutter SKAT sig også.

¹⁰⁶ Hvorvidt det er B eller C gør ikke nogen forskel, det er rettighederne til aktierne der er væsentlige at se på.

Ud fra ovenstående ligning får vi derfor:

$$50\% \text{ af } (3.419.482 \text{ kr.} + 260.000 \text{ kr.}) - 260.000 \text{ kr.} = 1.579.741 \text{ kr.}$$

Den hidtidige anpartshaver skal derfor forlods have udbytte på $1.579.741 \text{ kr.} / 50 \% = 3.159.482 \text{ kr.}$ forrentet med 6 % p.a.

Dette bindende svar kan give en indikation af, hvordan man kan fastsætte forlods udbytteretten, men det er fortsat beregningen af selskabets værdi, som er den svære faktor i dette. Det vil altid være en god ide at søge bindende svar i sådanne tilfælde, hvis der er tvivl om værdiansættelsen eller kursen på de nytegnede aktier. Ved at søge et bindende svar sikrer man, at omstruktureringen får de tilsigtede skattemæssige konsekvenser.

3.8.3.2 Andre overvejelser ved A/B-modellen

Man kan i denne forbindelse stille sig det spørgsmål: Er man færdig med generationsskiftet? I denne forbindelse vil senior formentlig stadig have en stor formue i sit holdingselskab. Idet der kun er sket generationsskifte i en andel af driftsselskabet medfører dette, at der ikke er sket generationsskifte i holdingselskabet formue. Såfremt senior kan nå at forbruge sin formue kan dette være en god løsning, men hvis der er store formuer i seniors holdingselskab, så skal man overveje hvordan man ønsker at gribe dette an. Ved A/B-modellen fordeles en søskende i en søskendeflok heller ikke, da det hele sker til markedsværdi. Man skal ligeledes være opmærksom på, at det er senior der bærer risikoen, såfremt selskabet ikke opnår de budgetterede resultater. Et andet væsentligt forhold i denne forbindelse er, at junior skal være loyal overfor senior i forhold til udlodninger. Såfremt der i en årrække ikke udloddes, eksempelvis på grund af junior stemmer imod udbytte, så kan seniors forlods udbytteret udløbe inden den indfries.

Rådgivningen på dette område afhænger i stor grad af den enkelte virksomhed samt den pågældende familie og deres ønsker for fremtiden.

4 Væsentlige forhold ved omstruktureringer

4.1 Værdiansættelse

I forbindelse med overdragelser mellem interesseforbundne parter, er der særlig fokus på parternes værdiansættelse af aktiverne. Udgangspunktet er, at værdiansættelsen skal være til handelsværdi. Denne værdi er imidlertid ofte vanskelig at fastlægge. Handelsværdien skal svare til aktivets værdi i handel og vandel, samt handel på samme vilkår som mellem ikke interesseforbundne parter. Derfor ses det i praksis ofte, at SKAT korrigerer værdiansættelser foretaget af interesseforbundne parter, idet ansættelsen efter SKAT's vurdering ikke svarer til handelsværdien.

Det kan være meget vanskeligt at finde handelsværdien på en personlig virksomhed samt på unoterede aktier og anparter, da der ofte ikke er sammenlignelige handler mellem ikke-interesseforbundne parter. For at afhjælpe dette, har SKAT flere gange udarbejdet nogle vurderingsprincipper i vejledninger og cirkulærer, samt naturligvis den praksis SKAT har haft på området i en årrække. Det er her væsentligt at have in mente, at selvom SKAT korrigerer en værdiansættelse, så er det i sidste ende domstolene der skal tage stilling til værdiansættelsen, såfremt der er uenighed mellem SKAT og overdrager/erhverver.¹⁰⁷

I denne forbindelse kan man ligeledes se på forskellen mellem værdiansættelse efter TSS cirkulæerne og fx TP-vejledningen. Vi vil i de nedenstående afsnit 4.1.1-4.1.4 komme ind på både TSS cirkulæerne og DCF modellen. TSS cirkulæerne anvendes, så længe vi er inden for familie. Her er det SKAT der bære bevisbyrden for at disse ikke kan anvendes, mens DCF er en del af TP-vejledningen.

4.1.1 TSS 1982

TSS 1982, eller nærmere cirkulære nr. 185 af 17. november 1982, omhandler værdiansættelse af aktiver og passiver i dødsboer samt ved gaveafgiftsberegning. Indtil ophævelsen kunne man anvende denne beregning til værdiansættelse af aktier og anparter i forbindelse med overdragelse som gave eller i forbindelse med dødsboer, omfattet af boafgiftslovens § 22, altså fx, mellem forældre og børn, men ikke mellem søskende.¹⁰⁸

I forbindelse med SKAT udstedte cirkulæerne i 2000 samt ophævede pkt. 17 og 18, er anvendelsesområdet for TSS 1982 væsentlig begrænset. Man skal derfor anvende reglerne i TSS 2000-05, TSS 2000-09 samt TSS 2000-10 til værdiansættelse af ejendom, aktier/anparter, goodwill samt i forbindelse med overdragelser med gave. Se nedenstående afsnit for nærmere om TSS 2000-09 samt TSS 2000-10. TSS 2000-05 vil vi ikke behandle nærmere jf. vores afgrænsning. I forbindelse med at TSS 2000-05 er ophævet, finder TSS 1982 anvendelse i forbindelse med overdragelse af fast ejendom mellem forældre, børn/børnebørn, samt mellem samleverer som har boet sammen i mere end 2 år, forudsat der

¹⁰⁷ Side 18-19, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationskifte og omstrukturering"

¹⁰⁸ <http://www.skat.dk/SKAT.aspx?oId=2170704> samt side 18-19, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationskifte og omstrukturering"

helt eller delvist ydes en gave i forbindelse med overdragelsen. I cirkulærets pkt. 6 fremgår det, at såfremt parterne har en værdiansættelse, der er +/- 15% af ejendomsvurderingen, så skal denne værdiansættelse lægges til grund for beregningen af gave/boafgiften. Hermed kan SKAT altså ikke som hovedregel korrigere, såfremt værdien på fast ejendom ligger indenfor +/- 15% af den offentlige ejendomsvurdering, forudsat vi er inden for boafgiftslovens § 22 samt der ydes en gave i forbindelse med overdragelsen. Det er her hovedreglen, at SKAT ikke kan korrigere værdiansættelsen af fast ejendom, såfremt værdiansættelsen ligger indenfor ovenstående interval.¹⁰⁹

Vi har i SKM2015.302.VLR, at Vestre Landsret anså, at der forelå særlige omstændigheder, hvorfor SKAT havde mulighed for at korrigere værdiansættelsen til trods for, at denne lå inden for intervallet +/- 15% af ejendomsvurderingen. I den konkrete sag belåner en arving en udlagt ejendom fra et dødsbo til en væsentlig højere værdi end den i dødsboet opgjorte. Samtidig giver arvingen arveafkald på et beløb svarende til forskellen på den belånte værdi og den tidligere opgjorte værdi i dødsboet.

Værdiansættelsen af driftsmidler og andre aktiver, kan ifølge cirkulæret ikke fastsættes til den skattemæssige værdi, medmindre denne er udtryk for handelsværdien. I praksis vil disse aktiver derfor ofte kræve en ekstern vurdering af en fagperson.¹¹⁰

Da TSS 1982 ikke tog højde for goodwill, vil værdien beregnet efter TSS 2000-09 og TSS 2000-10 alt andet end lige blive højere. Dette kompenser man delvis for ved, at passivposten ved overdragelse med succession ligeledes bliver højere. Vi vil efterfølgende komme nærmere ind på passivposten.

4.1.2 TSS 2000-10

TSS-cirkulære 2000-10¹¹¹ er oprindeligt udarbejdet af SKAT til brug for værdiansættelse af virksomheder der handles mellem interesseforbundne parter, fx ved generationsskifte. Det er en standardiseret beregning af goodwill, som er merprisen for virksomhedens aktiver, som tager udgangspunkt i historiske data. Ved beregningerne skal man være opmærksom på, at værdien på aktiverne skal være bogført værdi.¹¹²

¹⁰⁹ Side 18-19 samt 63-67, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering", samt nævnte paragraffer og cirkulære

¹¹⁰ Side 70, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering" – kilden dækker hele afsnittet

¹¹¹ Fremover benævnt TSS-2000-10

¹¹² <http://www.skat.dk/SKAT.aspx?oID=82338> – kilden dækker hele afsnittet

Ved denne værdiansættelsesmetode anvendes som udgangspunkt kun realiserede tal. Udgangspunktet er, at der anvendes årets resultat før skat for de seneste tre år, forudsat regnskabet er aflagt efter Årsregnskabsloven.¹¹³ Årets resultat skal korrigeres for:

- Medarbejde ægtefælle der ikke er udgiftsført
- Finansielle indtægter
- + Finansielle udgifter
- +/- Ekstraordinære indtægter/udgifter
- + Afskrivninger på goodwill

Herefter beregnes et vægtet gennemsnit. Dette gøres ud fra, at resultatet for 3 år siden (2014) bliver ganget med 1, resultatet for 2 år siden (2015) bliver ganget med 2 og resultatet for seneste regnskabsår (2016) bliver ganget med 3, hvorefter det samlede resultat divideres med 6. Hermed er det vægtede gennemsnit fundet.

Derefter beregnes udviklingstendensen og fratrækkes eller tillægges det vægtede gennemsnit. Her tager man forskellen mellem 2014 og 2015 samt forskellen mellem 2015 og 2016. Såfremt udviklingen har været negativ i en eller begge perioder, så vil dette være en udviklingstendens som skal fratrækkes. De 2 udviklingstendenser sammenlægges og divideres derefter med 2. Resultatet heraf tillægges det vægtede gennemsnit. Har der i virksomheden været ejerlønninger skal de tillægges.

Herefter fratrækkes forrentningen af aktiverne. Denne forrentning er fastsat til kapitalafkastsatsen¹¹⁴ + 3 procentpoint. Der skal dog ikke foretages forrentning af driftsfremmede aktiver, fx obligationer og pantebreve samt tilkøbt goodwill. Denne forrentning af aktiverne fratrækkes det vægtede resultat, som allerede er korrigeret for udviklingstendensen samt driftsherreløn.

Derefter beregnes goodwill ud fra kapitaliseringsfaktoren, som udtrykker forholdet mellem det forventede årlige afkast¹¹⁵ og den forventede levetid for goodwill.

Kapitaliseringsfaktoren er defineret ved:

"Kapitaliseringsfaktoren udtrykker forholdet mellem det forventede årlige afkast i form af en forrentningsprocent og goodwillens forventede levetid som udtryk for, i hvor mange år man kan forvente et afkast på den erhvervede goodwill.

Forrentningen fastsættes til den på overdragelsestidspunktet gældende kapitalafkastsats, jf. virksomhedsskatteloven § 9, plus 8."¹¹⁶

¹¹³ Alternativt skal skattepligtig indkomst anvendes med bestemte korrektioner.

¹¹⁴ I 2017 er kapitalafkastsatsen 1%, <http://www.skat.dk/SKAT.aspx?oId=2250646>

¹¹⁵ Fastsat til kapitalafkastsatsen + 8 procentpoint

¹¹⁶ TSS 2000-10

Ved fastsættelse af levetiden for goodwill er der forskellige faktorer, der skal tages højde for, fx:

- Type og kompleksitet i produktet. Unikke produkter har en længere levetid end masseproducerede produkter.
- Produktion og forhandling af et indarbejdet og anerkendt varemærke vil formentlig forlænge goodwillens levetid.

Hvis man selv på kort tid kan oparbejde samme goodwill i en nystartet virksomhed som ved at opkøbe, må det forventes, at goodwillen er lavere. Dette ville eksempelvis være tilfældet ved mindre håndværksvirksomheder.

Ved en virksomhed som har eksisteret i mange år og har et godt ry, kan der argumenteres for, at levetiden er højere, da deres navn er slået fast og ikke inden for kortere tid kan genskabes af andre. Dette vil typisk være gældende for virksomheder som planlægger et generationsskifte, da der her ofte er tale om veletablerede virksomheder med forholdsvis store værdier.

Derudover kan der være andre elementer i virksomheden, som har betydning for værdiansættelsen og vil medføre en justering af den beregnede goodwill, fx:

- Velbegrunderet forbedret forventning til fremtiden, fx aftaler mv.
- Væsentlig ændring i udviklingen fra seneste regnskabsperiode og frem til overdragelsen
- Indehavere eller medarbejdere med afgørende indflydelse på virksomhedens indtjening, ikke følger med i en overdragelsen
- Hvis virksomhedens indtjening tidligere er væsentlig baseret på en eller få store kunder, skal der ske et nedslag som følge af den usikkerhed, der er forbundet hermed
- Hvis virksomhedens indtjening i de foregående år har været væsentlig påvirket af store engangsindtægter/udgifter, fx forskning og udvikling, stort debitortab, ekstraordinære indtægter/udgifter

Vi har nedenfor lavet et par små eksempler på beregning af værdien på en virksomhed ud fra TSS-2000-10. Det er fiktive tal, men vist for at illustrere hvordan en beregning foretages, samt hvordan beregningen påvirkes af ændringer i kapitaliseringsfaktoren:

Goodwill beregnet efter TSS-cirkulære 2000-10

	2016	2015	2014	I alt/gen- nemsnit
Driftsresultat før skat	8.500.000	7.900.000	7.500.000	
Tilbageførte finansielle poster netto	-15.000	-15.000	-15.000	
Korrigeret resultat	<u>8.485.000</u>	<u>7.885.000</u>	<u>7.485.000</u>	
Vægtning af korrigeret resultat	3	2	1	6
Vægtet resultat	25.455.000	15.770.000	7.485.000	8.118.333
Udviklingstendens	<u>600.000</u>	<u>400.000</u>		500.000
Driftsherreløn (min 250.000, max 1.000.000)				<u>-500.000</u>
Vægtet resultat korrigeret for udvikl.tendens				8.118.333
Aktiver ifl. balance 31/12 -2016				
Immaterielle anlægsaktiver	500.000			
Materielle anlægsaktiver	15.000.000			
Varelager	7.500.000			
Tilgodehavender	2.500.000			
Likvider	<u>1.500.000</u>			
Aktiver i alt	<u>27.000.000</u>			
Forrentning af aktiver med (sats i 2016)	<u>4%</u>			<u>-1.080.000</u>
Til forrentning af goodwill				<u>7.038.333</u>
Kapitaliseringsfaktor (sats for 2016)	<u>9%</u>	over 5 år	=	2,08
Beregnet goodwill				<u>14.639.733</u>
<i>Alternativ kapitaliseringsfaktor:</i>				
Kapitaliseringsfaktor (sats for 2016)	<u>9%</u>	over 9 år	=	3,00
Beregnet goodwill				<u>21.115.000</u>
Kapitaliseringsfaktor (sats for 2016)	<u>9%</u>	over 17 år	=	4,50
Beregnet goodwill				<u>31.672.500</u>

Figur 2: TSS 2000-10 egen tilvirkning

Ud fra ovenstående kan vi se, at ændringer i kapitaliseringsfaktoren ikke overordnet set medfører store ændringer i værdiansættelsen af virksomheden set i forhold til ændringerne i antallet af år.

Herved har vi fundet værdien af goodwill efter TSS 2000-10. Det er denne værdi vi skal bruge ved fastsættelsen af værdien af en personlig ejet virksomhed. Det er ligeledes denne værdi, der skal

tillægges værdien fundet efter TSS 2000-09, såfremt der er tale om værdiansættelse af aktier og anparter, se nedenstående.

4.1.3 TSS 2000-09

Dette cirkulære omhandler værdiansættelsen ved overdragelse af juridiske personer mellem interesseforbundne parter, altså overdragelse af unoterede aktier eller anparter mellem interesseforbundne parter. Dette er bortset fra dødsboer, da disse er omfattet af cirkulæret fra 1982.¹¹⁷

Det første punkt i cirkulæret omhandler børsnoterede aktier. Disse aktier skal værdiansættes til børsværdien på overdragelsestidspunktet. Er der tale om unoterede aktieklasser i børsnoterede selskaber, så er udgangspunktet, at de fastsættes efter samme principper, altså børskursen, medmindre der er væsentlige forskelle i rettigheder, fx forlods udbytterettigheder. Ved sådanne forhold foretages der en konkret vurdering af værdien af den unoterede aktieklasse.

Udgangspunktet for værdiansættelsen af unoterede aktier og anparter er handelsværdien. Kendes handelsværdien ikke kan man anvende den vejledende hjælperegulering i pkt. 2 i TSS 2000-09.

Udgangspunktet i hjælpereguleringen er, at værdien af aktierne eller anparterne beregnes ud fra summen af de enkelte aktiver fratrukket gældsposter, tillagt goodwill beregnet efter TSS 2000-10, jf. ovenstående.

Der tages altså udgangspunkt i den indre værdi ud fra selskabets seneste årsrapport. Der skal imidlertid korrigeres for følgende regnskabsmæssige poster:

- Fast ejendom:
Her anvendes den seneste offentlige ejendomsvurdering. Har der været ombygningsudgifter som ikke er med i denne ejendomsvurdering tillægges disse udgifter. Såfremt der er tale om en udenlandsk ejendom skal denne medtages til bogført værdi.
- Associerede og/eller tilknyttede selskaber:
Her er udgangspunktet at handelsværdien anvendes. Såfremt denne er ukendt, så skal man i disse selskaber ligeledes anvende hjælpereguleringen efter TSS 2000-09.
Begreberne associerede og tilknyttede virksomheder er defineret i bilag 1 til årsregnskabsloven.
- Goodwill:
Her anvendes TSS 2000-10 til værdiansættelsen af goodwill, se ovenstående afsnit.
- Udskudt skat:
Beregning af udskudt skat medtages. Her skal der ligeledes medtages udskudt skat af de korrektioner som foretages i forbindelse med værdiansættelsen. Såfremt der er negativ udskudt skat, kan denne medtages, men kun til en værdi under pari.
- Andre forhold:

¹¹⁷ <http://www.skat.dk/SKAT.aspx?oId=82336>, kilden dækker hele afsnittet

Såfremt der er egne aktier medtages den bogført værdi af disse ikke i beregningen af aktiernes værdi. Derimod reduceres den nominelle aktiekapital med den andel som egne aktier udgør.

Afslutningsvist omhandler TSS 2000-09, at man kan afvige fra hjælpereglen i sin helhed eller enkelte elementer, såfremt det anses som væsentligt og relevant når man skal finde frem til værdien af de overdragne aktiver.

Hermed har vi altså været igennem principperne i både TSS 2000-10 samt TSS 2000-09, som omhandler værdiansættelsen af henholdsvis personlig ejede virksomheder samt unoterede aktier og anparter inden for et interessefællesskab.

4.1.4 DCF

Er vi uden for cirkulærernes område kan vi se på transfer pricing vejledningen. Her kan en af metoderne til værdiansættelse være DCF.¹¹⁸

DCF-modellen er i dag en af de mest udbredte værdiansættelsesmetoder. DCF-modellen giver et indblik af et selskabs fremtidige værdi ud fra de tilbagediskonterede pengestrømme. Disse pengestrømme tilbagediskonteres ud fra nogle givne forudsætninger, der opstilles i de specifikke DCF-modeller. DCF-modellen kan simplificeres med følgende formel:

$$EV_0 = \sum_{t=1}^{\infty} \frac{FCF_t}{(1+WACC)^t}$$

EV = Estimeret værdi (både egenkapital og rentebærende gæld)
FCF = Frit cash flow til selskabet (både ejere og långivere)
WACC = Vejede gennemsnitlige kapitalomkostninger (både ejere og långivere)

Figur 3: Formel DCF-model¹¹⁹

4.1.4.1 Fastsættelse af WACC

Værdiansættelsen af virksomheden efter DCF-modellen kræver, at man beregner en såkaldt WACC. WACC (weighted average cost of capital – dansk vægtede gennemsnitlige kapitalomkostninger) beregnes således:

¹¹⁸ Vejledning om Transfer Pricing; kontrollerede transaktioner; værdiansættelse

¹¹⁹ Vejledning om Transfer Pricing; kontrollerede transaktioner; værdiansættelse, afsnit 4.1, med egen tilvirkning

$$WACC = GA \cdot k_d \cdot (1-t) + EKA \cdot k_e$$

GA = Gældsandel (netto rentebærende gæld)

EKA = Egenkapitalandel

k_d = Fremmedkapitalomkostninger (lånerente - lang varighed)

t = Den marginale selskabsskattesats

k_e = Ejerafkastkrav

Figur 4: Fastsættelse af WACC¹²⁰

4.1.4.2 Fremmedkapitalomkostninger

Fremmedkapitalomkostningerne består af den risikofrie rente tillagt et risikotillæg, der er specifikt for det pågældende selskab. Dette ganger man med (1 fratrukket skattesatsen), hvorefter man har beregnet omkostningen til fremmedkapital efter skat.

4.1.4.3 Egenkapitalomkostning

Egenkapitalomkostninger beregnes ved at betaværdien ganges med risikotillægget og dette tillægges den risikofrie rente.

4.1.4.3.1 Betaværdi

Betaværdien er udtryk for hvordan virksomhedens præstation er i forhold til andre virksomheder. Følgende udsagn kan bruges til vurdering af, hvordan betaværdien for et selskab skal fastsættes¹²¹:

Beta over 1 = større udsving end resten af markedet (høj risiko)

Beta lig 1 = standard udsving, ligesom markedet (mellem risiko)

Beta under 1 = mindre udsving, men også en mere sikker investering (lav risiko)

Beta lig 0 = ingen udsving (den risikofrie investering)

Fastlæggelsen af beta vil have meget stor påvirkning på udfaldet af værdiansættelsen. Man kan få hjælp til denne ved at se på de selskaber, der vælger at offentliggøre deres beta værdi, fx børsnoterede virksomheder. Vi har fx at Pandora A/S har brugt en betaværdi på 2,1 i efteråret 2015¹²². Dette stemmer meget godt overens med at Pandora A/S i efteråret 2015 havde svingende aktiekurser, men også forholdsvis meget faldende, hvorfor deres risiko formentlig var væsentlig højere end markedsrisikoen generelt.

¹²⁰ Vejledning om Transfer Pricing; kontrollerede transaktioner; værdiansættelse, afsnit 4.1, med egen tilvirkning

¹²¹ <https://www.invested.dk/encyclopedia/beta/>

¹²² Iflg. Reuters d. 20. oktober 2015

4.1.4.3.2 Risikotillæg

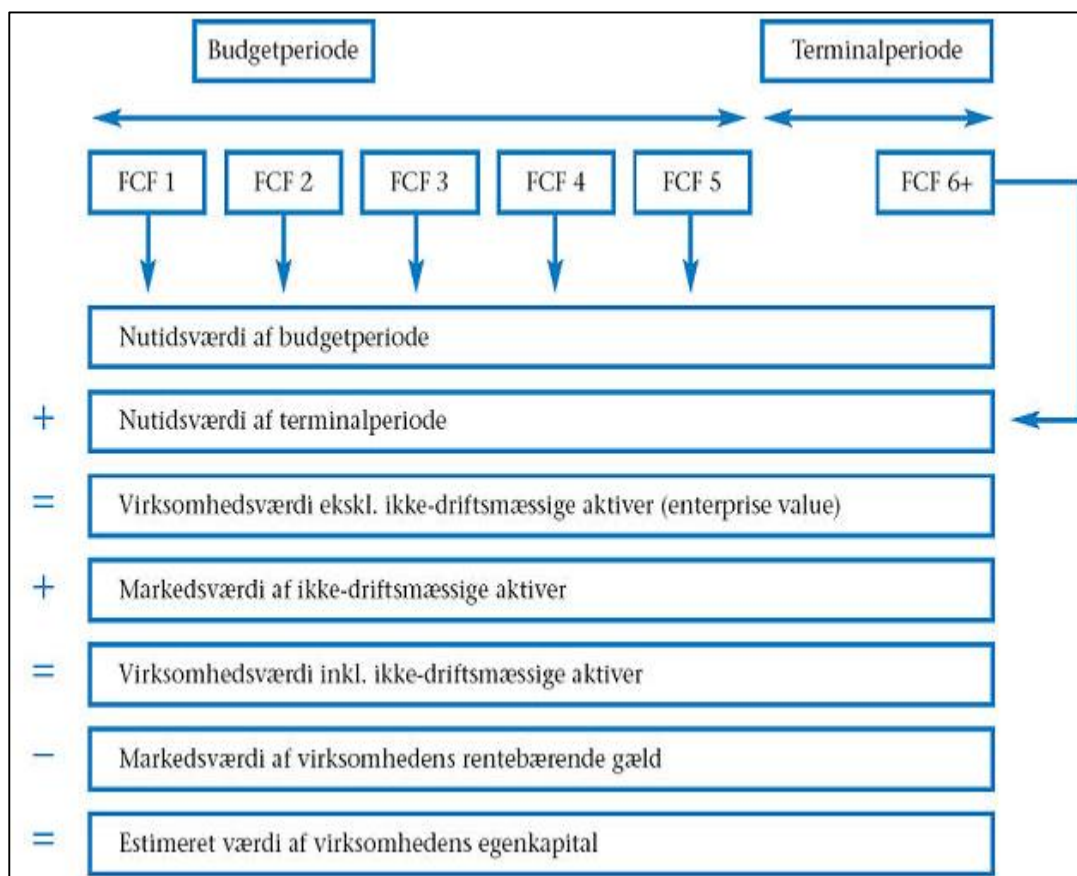
Risikotillægget er den gevinst en investor kræver ved at investere i aktierne frem for den risikofrie 10-årige statsobligation.

4.1.4.3.3 Den risikofrie rente

Den risikofrie rente er den rente investorerne kan få andetsteds uden risiko. Typisk vil man sige, at den 10-årige statsobligation er et udtryk for den risikofrie rente. Denne obligation har en rente på 0,23% september 2017.¹²³

4.1.4.4 DCF-model

Vi kan illustrere DCF-modellen på følgende måde:

Figur 5: Illustration af DCF-model¹²⁴

¹²³ <https://www.statbank.dk/statbank5a/SelectVarVal/saveselections.asp>

¹²⁴ Vejledning om Transfer Pricing; kontrollerede transaktioner; værdiansættelse, afsnit 4.1, med egen tilvirkning

4.2 Passivpost

Når en virksomhed overdrages med succession, så er der mulighed for, at man ved beregningen af gaveafgift, tager højde for en såkaldt passivpost.

Der har tidligere været praksis for, at beregningen af en passivpost kun ville være mulig at medtage, såfremt der i overdragelsen blev inddraget et gaveelement. Baggrunden herfor er, at hvis en virksomhed overdrages med succession efter KSL § 33 C og der samtidig ydes en gave, så er der mulighed for at beregne en passivpost efter KSL § 33 D. Denne fragår ved beregningen af den gaveafgiftspligtige værdi. Hermed får erhverver altså en slags kompensation for den latente skattebyrde der overtages i forbindelse med successionen med et fradrag i gaveafgiften. En betingelse for anvendelse af KSL § 33 D er, at der helt eller delvist ydes en gave i forbindelse med overdragelsen. I denne forbindelse har det altså tidligere været praksis, at såfremt overdrager vederlægges fuldt ud med eksempelvis et gældsbrief eller kontanter, så kunne der ikke beregnes en passivpost. Dette gjorde SKM2008.876.LRS imidlertid op med, hvor man i stedet for passivposten efter KSL § 33 D, fik mulighed for et nedslag i handelsprisen for den latente skat der blev indtrådt i.

Kort fortalt, så omhandler denne afgørelse tre brødre der sammen ejede en virksomhed. Denne skulle afhændes på grund af sygdom. Man ønskede her at afhænde til højeste bud og modtog flere bud fra interesserede køber. Imidlertid bød den ene brors søn ind på at købe virksomheden. Der er enighed om at han ikke skal have nogen fordel i forhold til andre købere. Man forespurgte her skatterådet, om handelsværdien på aktiverne skulle fastsættes under hensyntagen til den latente skattebyrde erhverver overtog ved en overdragelse af virksomheden ved succession, men hvor overdragelsen ville finde sted mod fuldt vederlag. Skatterådet fandt, at der ikke kunne beregnes en individuel markedsværdi under hensyntagen til en latent skatteforpligtelse. Afgørelsen blev indbragt for Landsskatteretten, som fandt, at forpligtelsen skulle fragå ved opgørelsen af handelsværdien for aktiverne og udtalte eksplicit, at de ikke havde taget stilling til, hvorvidt der var givet en gave eller ej. Ud fra denne afgørelse har vi altså, at selvom der ikke gives nogen gave, så kan den latente skattebyrde fragå i opgørelsen af handelsværdien. Såfremt der ikke kunne ske fradrag for den latente skattebyrde, ville de tre brødres nettopprovenu være større, end hvis der var solgt til samme pris til tredje mand uden succession. Denne afgørelse blev fuldt op af et styresignal, hvor skatteministeren præciserede, at der ikke kan gives dobbeltnedslag for den latente skattebyrde.¹²⁵

Inden denne afgørelse var der ligeledes tvivl om, at såfremt vederlaget delvist var kontant og delvis gave, hvorvidt den latente skat så kunne passiveres fuldt ud ved gaveberegningen. Dette blev imidlertid afklaret i SKM2001.174.LSR. Her fik en fader og søn medhold i, at den latente skat der hviler på de aktier sønnen succederede i, kan fratrækkes fuldt ud ved beregningen af gaveafgiften, selvom vederlaget var et gældsbrief på 500 t.kr. og en gave på 700 t.kr.¹²⁶

¹²⁵ Side 32-33 samt 59-60, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering" samt SKM2008.876.LSR og SKM2011.406.SKAT

¹²⁶ SKM2001.174.LSR

I KSL § 33 D, stk. 2 finder vi, at passivposten skal beregnes af den lavest mulige skattepligtige fortjeneste, som ellers ville være kommet til beskætning, såfremt gavegiveren havde solgt aktivet på tidspunktet for dets overdragelse. Denne bestemmelse er eksempelvis relevant i de situationer, hvor der succederes i en ejendom som er anskaffet før 19. maj 1993. I KSL § 33 D, stk. 2, har vi ligeledes, at såfremt der ved succession i en ejendom kun indtrædes i fx ejendomsavancen, men ikke i genvundne afskrivninger, så skal passivposten kun beregnes på baggrund af det, som der rent faktisk succederes i.

Efter KSL § 33 D, stk. 3 har vi, at passivposten skal udgøre 30% af det grundlag som er beregnet efter stk. 2, jf. ovenstående. Såfremt den beregnede fortjeneste ikke ville have været aktieindkomst. Såfremt fortjenesten ville have været aktieindkomst, så skal passivposten udgøre 22% af det ovenstående beregnede grundlag. Hvis der succederes i opsparet overskud, så har vi efter KSL § 33 D, stk. 4, hvilken procentsats passivposten skal udgøre alt afhængig af hvornår det opsparede overskud er opsparet. Skal der succederes i konjunkturudligningskonto efter kapitalafkastordningen, så har vi i KSL § 33 D, stk. 5 hvilken procentsats passivposten skal udgøre. Her er passivposten og procentsatsen afhængig af hvilke indkomstår overskuddet er opsparet i.

I KSL § 33 D, stk. 7 har vi, at hvis SKAT korrigerer beregningen af passivposten efter stk. 2-5, så er korrektionen bindende for både overdrager og erhverver, medmindre afgørelsen påklages efter reglerne i skatteforvaltningsloven.

Vi har efter dommen i SKM2008.876.LSR, at man kan få nedslag i købesummen for den latente skat som der succederes i efter KSL § 33 C. Samtidig følger det af KSL § 33 D, at man kan nedbringe gaveafgiften med den latente skat. Dette medfører altså, at man med fordel selv kan vurdere hvilken metode der er mest fordelagtig i den pågældende situation. Som nævnt ovenfor fremsendte SKAT et styresignal efter Landskatterettens dom. Dette styresignal SKM2011.406.SKAT fastslår, at skatteyder har krav på at få det største nedslag beregnet efter henholdsvis KSL § 33 C eller KSL § 33 D.¹²⁷

Overdrages der en aktiepost med succession efter ABL § 34 og ydes der i denne forbindelse en gave, kan der beregnes en passivpost efter KSL § 33 D. Såfremt der vederlægges med både kontanter og gave, så har vi i SKM2001.174.LSR, at der ikke er hjemmel til at nedsætte passivposten forholdsvist mellem vederlaget i kontanter/gældsbevægelse og gave. Imidlertid har vi, at det er en betingelse for at anvende KSL § 33 D, at der ydes en gave i forbindelse med overdragelsen. Såfremt der udelukkende erlæggendes med kontanter eller gældsbevægelse for aktierne, kan der ikke beregnes en passivpost. Som nævnt ovenfor, skal passivposten ved aktier ligeledes beregnes på det laveste mulige grundlag, såfremt der er flere valgfrie opgørelsesmetoder for beregningen. Passivposten skal beregnes med 22% og her er beregningen

¹²⁷ Side 62-63, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering", samt nævnte paragraffer og styresignal

ligeledes underlagt SKAT's prøvelse. Såfremt SKAT korrigerer opgørelsen, så er denne bindende for både overdrager og erhverver medmindre afgørelsen påklages.¹²⁸

4.3 Gaveafgift

Gaveafgift er et væsentligt forhold, som skal være med i overvejelserne i forbindelse med et generationsskifte. Dette er ikke blevet mindre i forbindelse med vedtagelsen af ændringer i BAL, hvor bo- og gaveafgiften ved generationsskifte af erhvervsvirksomheder nedsættes. Vi har tidligere behandlet gaveafgiften samt lovændringerne, og vil komme nærmere ind på det igen under de skattemæssige overvejelser. Derfor vil vi ikke komme nærmere ind på det her, men blot henlede læsers opmærksomhed på, at det er et væsentligt forhold i forbindelse med planlægningen af et generationsskifte.

4.4 Holdingkrav

Holdingkravet er indført som en værnsregel for at sikre, at et skattepligtigt salg af kapitalandele ikke konverteres til en skattefri gevinst. Når vi omtaler holdingkravet, så er dette gældende på samme vilkår for både spaltning, aktieombytning og tilførsel af aktiver. Holdingkravet er gældende, når vi har at gøre med en skattefri spaltning/aktieombytning eller tilførsel af aktiver uden tilladelse. Det er altså en konsekvens for skattefriheden, at såfremt man efter omstruktureringen ejer mindst 10% af kapitalen, eller er omfattet af skattefrie porteføljeaktier, så må disse aktier ikke afstås i en periode på 3 år efter omstruktureringen.¹²⁹ Såfremt man foretager omstruktureringen med tilladelse, så er der ikke noget holdingkrav, men vi ser imidlertid ofte i praksis, at SKAT som betingelse for tilladelsen vilkårsfastsætter, at aktierne eller anparterne ikke afstås i en periode på 3 år. Såfremt man ikke overholder dette krav, så vil omstruktureringen blive skattepligtig, både for selskabet og kapitalejerne. Her skal det tillige nævnes, at det gælder alle kapitalejerne, og ikke kun den ejer der ikke overholder kravet.

Spørgsmålet er herefter, hvornår der så er tale om afståelse af kapitalandele. Hvis et selskab som følge af uforudsete begivenheder får et underskud, som fx skal dækkes af selskabskapitalen¹³⁰, vil dette da anses som værende en afståelse i skattemæssige henseende? Dette er behandlet af Skatterådet i et bindende svar, SKM2010.210.SR. Her spørges SKAT om følgende:

1. *"Kan SKAT bekræfte, at en afståelse af anparter i det erhvervede selskab (A ApS) i tilfælde af en eventuel konkurs inden for en periode på 3 år efter ombytningstidspunktet, ikke vil anses for en "afståelse" med den virkning, at den påtænkte aktieombytning bliver skattepligtig?"*

¹²⁸ Side 92-94, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering", samt nævnte paragraffer og styresignal

¹²⁹ ABL § 36, stk. 6

¹³⁰ Forudsat denne er af en størrelse med medføre at selskabslovens regler fortsat opretholdes efter en eventuel kapitalnedsættelse.

2. *"Kan SKAT bekræfte, at en kapitalnedsættelse til dækning af underskud inden for en periode på 3 år efter ombytningstidspunktet ikke anses for en "afståelse" med den virkning, at den påtænkte aktieombytning bliver skattepligtig?"*

Til begge spørgsmål svarede Skatterådet nej. Hermed er det altså fastslået, at en kapitalnedsættelse som følge af underskud vil anses som afståelse, modsat er det tilfældet, hvis selskabet går konkurs inden for den 3-årige periode.

I forhold til den almindelige fortolkning af afståelsesbegrebet, vil følgende situationer medføre afståelse efter ABL § 30:

- Decideret salg
- Tilbagesalg til udstedende selskab
- Bytte
- Konkurs/tvangsopløsning
- Likvidation
- Visse vedtægtsændringer (her kun de vedtægtsændringer som medfører en formueforskydning mellem aktionærerne)
- Kapitalnedsættelse

Her har vi altså, at i ovenstående situationer, inden for en periode på 3 år efter den skattefrie omstrukturering, så vil holdingkravet ikke anses for overholdt og dermed vil omstruktureringen blive skattepligtig. Såfremt man efter en skattefri omstrukturering foretager endnu en skattefri omstrukturering, så vil "restkravet" af holdingkravet blive videreført i den efterfølgende skattefrie omstrukturering. Det skal her bemærkes, at såfremt kapitalandelen afhændes indenfor de 3 år, så har man pligt til at meddele dette til SKAT, senest 1 måned efter afståelsen.¹³¹

4.5 Rettidig omhu

I forbindelse med planlægningen af et generationsskifte er det vigtigt at have en tidsplan. Nogle omstruktureringer tager tid at gennemføre og nogle indeholder fx et holdingkrav på 3 år. Det kan være væsentlig, ud fra en økonomisk betragtning, at man ikke er bundet af et holdingkrav, såfremt man eksempelvis pludselig modtager et godt bud på sit driftsselskab. Det samme er gældende, hvis man omdanner ved hjælp af Lov om skattefri virksomhedsomdannelse og i forbindelse hermed får en negativ anskaffelsessum. I tilfælde af, at selskabet efterfølgende går konkurs vil man blive tvangsbeskattet af den negative anskaffelsessum. Her er det vigtigt, at man får foretaget den skattefrie aktieombytning og efterfølgende er ude over holdingkravet inden konkursen indtræffer. Samtidig med denne sikring får man tillige ved en holdingkonstruktion sikret, at der ikke er nogen driftsrisiko på det udbytte man udlodder til holdingselskabet fra driftsselskabet. Alt dette kræver tid og planlægning, for at man ikke bliver ramt af

¹³¹ Side 242-249, Birgitte Sølvkær Olesen, "Generationsskifte og omstrukturering", samt nævnte paragraffer og bindende svar

holdingkrav mv. Derudover tager mange andre generationsskiftemodeller også lang tids planlægning. Ser vi på eksempelvis A/B modellen som er gennemgået ovenfor, så tager det også en del år her inden forlods udbytteretten udløber eller er indfriet. I denne periode kan B-aktierne ikke få udbytte, hvilket kan være af væsentlig betydning for personen, der skal indtræde i virksomheden. Modsat dette har vi så gaveafgiften som nu gradvist nedsættes. Hvor længe tør og vil man vente med at gennemføre generationsskiftet? Des længere tid man venter, des lavere afgift. Derimod kender man prisen nu, og ved ikke hvordan udviklingen bliver i værdiansættelsen af virksomheden i fremtiden, ligesom man ikke kender de fremtidige lovændringer. Konjunkturerne har en stor indflydelse på værdiansættelsen. I nedgangstider vil værdien alt andet end lige være lavere og i højkonjunkturer højere. Ønsker man at generationsskifte sin virksomhed til eksempelvis sin søn, er det en fordel at få foretaget værdiansættelsen på et tidspunkt hvor der er lavkonjunktur, således sønnen kan komme så billigt ind i virksomheden som overhovedet muligt. Er det modsatte tilfældet, at man sælger sin virksomhed til eksempelvis en kapitalfond, er der størst idé i at sælge den i de tider, hvor der er højkonjunkturer, og prisen for virksomheden derfor er højest.

Det er i forbindelse med planlægningen også vigtigt at notere sig, at man altid bør have en exitplan klar. Det er vigtigt, at man får lavet sine omstruktureringer inden noget uforudset sker. På denne måde er man hurtigt klar til at omstille sig, og man kan begrænse sine risici mv. Det kan imidlertid være vanskeligt altid at forudse hvad der kommer til at ske. Vores anbefaling er altid, at man som minimum har drift og holding for dels af risikoafgrænse, have mulighed for at sælge skattefri, men tillige for at sikre ens eventuelle negative anskaffelsessum på aktierne ikke kommer til beskatning i tilfælde af, at man er uheldig og driftsselskabet går konkurs.

Som A. P. Møller's motto:

"Intet tab skal os ramme, som ved rettidig omhu kunne afværges"

En ganske klog mand. Hans råd er en god ting at have med sig - også i forbindelse med planlægningen af et generationsskifte.

5 Skattemæssige og finansieringsmæssige overvejelser

5.1 Skattemæssigt

5.1.1 Skattemæssige overvejelser i forbindelse med et generationsskifte

Generationsskiftet er heldigvis noget, man som udgangspunkt kun er ude for én gang i sit liv. Derfor skal der også være tid og ressourcer til at få det gennemført ordentligt. Det nytter således ikke noget, at man i bedste folkeskolestil forsøger at redde et generationsskifte søndag nat, når afleveringen skal være færdig mandag morgen. Generationsskiftet tager tid og kræver, at der laves en handlingsplan fra start til slut.

Mange frygter at blive flået af statskassen i forbindelse med et generationsskifte. Denne frygt kan ved hjælp af rettidig omhu, planlægning og ikke mindst anvendelse af de skattefrie modeller, vi i afhandlingens tidligere kapitel 3 har gennemgået, elimineres således, at der kun er meget begrænsede skatter og afgifter, der skal aktualiseres her og nu. Mange af de omstrukturingsmuligheder kræver dog, at generationsskiftet planlægges således, at der kan tages højde for de tidsmæssige konsekvenser mange af modellerne indebærer. I dette afsnit vil vi forsøge at give vores besyv på, hvilke skattemæssige overvejelser et generationsskifte nødvendigvis må foranledige, herunder hvilke faktorer man skal være opmærksomme på i forbindelse med valget af, hvordan et generationsskifte skal strikkes sammen.

5.1.2 Ejerform og koncernstruktur

Et væsentlig element i forbindelse med et generationsskifte er overvejelserne vedrørende hvilken ejerform, den virksomhed der skal generationsskiftes skal have. Mens der ikke umiddelbart er nogen logisk eller skattefri grund til at gå fra et selskab til en personlig virksomhed i generationsskifteøjemed. Det er ikke muligt at foretage en omvendt virksomhedsomdannelse skattefrit. Det vil i stedet være en skattepligtig afståelse i selskabet såfremt der ønskes en personlig ejerform. I stedet kan der være god grund til, at gå den anden vej, og skattefrit omdanne sin personlige virksomhed til et selskab ved hjælp af Lov om skattefri virksomhedsomdannelse. Selskabsstrukturen vil være at foretrække i forhold til en personlig struktur i generationsskifteøjemed. Selskabsstrukturen er i dette henseende langt mere fleksibel, og åbner muligheden for at anvende fusionsdirektivets skattefrie muligheder, herunder også den skattefrie aktieombytning, anvendelse af A/B modellen mv.

Fleksibiliteten i selskabsstrukturen skal ses således, at det her vil være muligt for overdrageren af den virksomhed, der skal generationsskiftes, at udskille de aktiviteter, der skal bibeholdes af overdrager fra den aktivitet, der skal overdrages i forbindelse med generationsskiftet. Således kan forretningen udskilles i flere forskellige selskaber ved hjælp af bl.a. reglerne omkring skattefri tilførsel eller spaltning. Denne konstruktion er praktisk anvendelig i de situationer, hvor erhververen ikke skal eller ønsker at overtage hele virksomheden, men blot en del af denne. En eventuel udskillelse af virksomheden i flere forskellige dele og grene vil tillige alt andet end lige, gøre det billigere for den person, der skal overtage virksomheden at købe sig ind, hvad enten dette sker ved hjælp af kontant vederlæggelse, gældsbeholdning eller gave.

En omstrukturering af koncernstrukturen er i øvrigt vigtig at få klarlagt en årrække inden selve generationsskiftet forventes gennemført. Her skal der især tages hensyn til, at skattefrie omstruktureringen efter det objektive regelsæt vil blive omfattet af det objektive holdingkrav, hvorefter aktier ikke kan afstås skattefrit i en periode på 3 år efter omstruktureringen. I de tilfælde, hvor der således ikke skal succederes i en virksomhed, men derimod sælges aktier/selskaber er det således ikke en helt uvæsentlig faktor, at få planlagt og gennemført de nødvendige dispositioner rettidigt, så et eventuelt generationsskifte ikke bliver forsinket på grund af det objektive holdingkrav. Det er som udgangspunkt jf. praksis på området muligt, at anmode om tilladelse efter det subjektive regelsæt til skattefrie omstruktureringer med den forretningsmæssige begrundelse, at der skal ske et generationsskifte. Det kræver dog, at man har et konkret og aktuelt generationsskifte i tankerne inden for en kortere periode.

5.1.3 Skal generationsskiftet ske med succession

Et andet væsentlig element i den skattemæssige planlægning af et påtænkt generationsskifte er at overveje, hvorvidt der skal ske succession. Det er hermed naturligvis en forudsætning, at erhverver er omfattet af de betingelser i KSL § 33 C og ABL § 34 – 35 der muliggøre, at overdragelse kan ske med succession. I vurderingen af, hvorvidt der skal succederes, er der nogle ting, der skal overvejes kraftigt og grundigt.

Fordelen ved at anvende reglerne omkring succession er, at der ikke sker afståelsesbeskatning hos overdrageren. Ulempen her er, at erhververen indtræder i overdragerens skattemæssige stilling. Dette medføre, at den latente skat der undgås af overdrageren blot overgår til erhververen, som først senere vil blive beskattet. For succession i den personlige virksomhed medfører dette, at afskrivningsgrundlaget for bl.a. driftsmidler og ejendomme ofte er lavere end den handelsværdi, der ligger til grund for overdragelsen. Således vil erhververen ikke have samme mulighed for at fradrage skattemæssige afskrivninger i virksomhedens overskud.

Reglerne omkring succession er ganske anvendelige og ofte anvendt i praksis såfremt der er mulighed herfor. Man skal dog huske, at den latente skat man indtræder i på et tidspunkt kommer til beskatning med enten 42% for aktier og omkring 56% for den personlige virksomhed, såfremt der betales topskat. I den forbindelse er det vigtigt, at holde sig for øje, at den skattebyrde man som erhverver overtager fra overdrager kun godskrives med 22% efter den objektive passivpost i KSL § 33 D, såfremt der er tale om en aktieoverdragelse og 30% såfremt det er en personlig virksomhed man succederer i. Det vil altså sige, at såfremt der sker afståelse af de aktiver/aktier erhverver har succederet i inden for en kortere årrække, vil man blive beskattet langt hårde end den skat man i forbindelse med successionen blev "godskrevet". Dermed ikke sagt at succession er vejen til en hårdere beskatning, men man skal tænke sig godt om, idet et generationsskifte kræver, såfremt det skal være økonomisk fordelagtigt, at erhverver beholder aktierne eller den personlige virksomhed i en lang årrække. Ved at beholde aktierne eller virksomheden i en længere årrække sikrer erhverver sig, at den forskelsskat han er indtrådt i bliver en økonomisk god

beslutning. Den teoretiske beregning vil være ret besværlig, men må nødvendigvis bero på, at foretage en nutidsberegning af det rentefrie (skattefrie) lån ydet af SKAT i forbindelse med successionen, hvor der ikke er sket afståelsesbeskatning hos overdrager. Endvidere er det her vigtigt, at vurdere hvorvidt der skal beregnes en passivpost efter KSL § 33 D eller om der skal beregnes et nedslag i den latente skat efter KSL § 33 C. Der er valgfrihed for erhverver, og såfremt det er muligt at opnå kurs 80 jf. tidligere afsnit på den latente skat, er det som alt overvejende hovedregel en fordel at anvende denne frem for den objektive passivpost. Nyere praksis på området indikerer dog, at en kursfastsættelse på omkring 55-60 er mere normalen end en kursfastsættelse på 80. Beregningen foretages ved, at man tilbagediskonterer den fremtidige betalingsrække til nutidsværdi ud fra en given rente. Ulempen ved en beregning efter KSL § 33 D er, at den er dyr at få beregnet, mens der samtidig er en risiko for, at SKAT vil efterprøve beregningen. Der må således foretages konkrete beregninger af hvilken paragraf i KSL der er mest fordelagtig, idet der efter loven for erhverver er valgfrihed mellem metoderne.

Såfremt der succederes i en personlig virksomhed og konto for opsparet overskud gælder ovenstående regel omkring nutidsberegning af det skattefrie lån tillige. Ved succession i konto for opsparet overskud ydes der en passivpost på 21% for opsparet overskud i indkomståret 2016, hvor der er betalt en virksomhedsskat på 22%. Såfremt dette opsparede overskud i årene umiddelbart efter successionen kommer til beskatning vil der skulle betales op til 56% i skat, og det vil således være et dyrt rentefrit lån erhververen har overtaget. Det vil i den anledning derfor skulle bemærkes, at succession i opsparet overskud kan være en fordel, men det kræver man som erhverver kan styre sine hævninger, og ikke hæver det opsparede overskud umiddelbart efter overdragelsen. Argumentet er ret relevant i praksis. Dette skal ses i lyset af, at det for overdrager er ekstremt dyrt at hæve sit opsparet overskud, hvorfor det i mange generationsskifteanledninger må ses som et krav, at erhverver indtræder med succession i overdragerens konto for opsparet overskud. Det vil således her ikke bare være et økonomisk krav for erhverver at han beholder virksomheden igennem en længere årrække, men tillige at erhververen kan styre sine hævninger.

I forlængelse af ovenstående diskussion omkring den skatteudskydelse der finder sted ved succession er det vigtigt for rådgiver at få forklaret erhververen der indtræder i overdragerens skattemæssige stilling, hvad der helt præcist udskydes i SKAT og hvornår og under hvilke forudsætninger denne skat kommer til betaling. Man kan forestille sig tilfælde, hvor erhverver indtræder i en aktiepost fra overdragerens skattefrie virksomhedsomdannelse, hvortil der knytter sig en negativ anskaffelsessum. Det er her vigtigt, at rådgiver får forklaret erhverver, at selvom selskabet senere går konkurs vil der være en aktieavance der kommer til beskatning. Den videre rådgivning i dette tilfælde vil derfor være, at få foretaget en skattefri aktieombytning, så erhververens negative anskaffelsessum nu er pålagt holdingselskabets aktier. Denne transaktion vil indkapsle aktieavancen så længe holdingselskabet bliver holdt i live – også selvom driftsselskabet er gået konkurs. Situationerne forekommer ganske oftest i praksis er vores erfaring.

5.1.4 Gaveafgift og nedsættelse af denne

Folketinget vedtog som bekendt d. 2. juni 2017 en nedsættelse af bo- og gaveafgiften i familieejede virksomheder, såfremt specifikke betingelser er opfyldt. Betingelserne herfor fremgår af et tidligere gennemgået afsnit. Nedsætningen sker trappevist således at afgiften udgør 13% i 2016 og 2017, 7% i 2018, 6% i 2019 og 5% i 2020. Nedtrapningen giver således anledning til at skatteplanlægge et eventuelt generationsskifte, hvor der skal erlægges via gave inden for familiekredsen.

Et generationsskifte kan blive aktuelt pludseligt, såfremt uforudsigelige hændelser forekommer. Seniors pludselige dødsfald kan medføre, at junior skal indtræde i ejerkredsen hurtigere end planlagt. Disse tilfælde vil i sagens natur ikke være nemme at planlægge. Derimod er der intet til hinder for, at man forsøger at planlægge sit generationsskifte således, at man i 2018 eller årene efter til en meget lav afgiftssats, foretager et generationsskifte til junior.

Som ved alle andre gaveoverdragelser er det ligeledes en fordel at lade gavegiver stå for betaling af gaveafgiften, således at der gives "nettogaver". Denne konstellation, hvor giver betaler gaveafgiften, medfører at der spares gaveafgiften af gaveafgiften. Besparelsen på gaveafgiften bliver gennemgået med beregning i afsnit 5.2.5.

I forlængelse af ovenstående, er det væsentligt at påpege, at gavegiver i henhold til Statsskatteloven ikke har fradrag for gaven, da det er en ren formuedisposition.

5.2 Finansieringsmæssigt

Dette afsnit omhandler nogle af de finansieringsmæssige overvejelser, som man bør gøre sig i forbindelse med et generationsskifte. Som vi tidligere har været inde på, så er der ikke noget facit til hvordan man griber et generationsskifte an. Det afhænger udelukkende af den givne situation. Vi har imidlertid opstillet de punkter, vi mener bør overvejes i forbindelse med planlægningen og gennemførelsen af et generationsskifte. Dette afsnit indeholder primært vores egne meninger og holdninger ud fra den rådgivning og kommunikation, vi til daglig har med vores egne kunder.

5.2.1 Søskende

I forbindelse med et generationsskifte, er det ofte et familiemedlem og ofte et barn der overtager virksomheden. Dette kan give anledning til overvejelser. Især hvis der er flere børn, og det kun er et barn der skal overtage virksomheden.

Hvis der er flere børn skal man være opmærksom på, hvordan det ene barn stilles i forhold til dets søskende. Hvis det ene barn i forbindelse med generationsskiftet og overdragelse af familievirksomheden modtager en gave, hvordan skal man så stille sig i forhold til de andre børn? Dette er en overvejelse der skal med hos forældrene. Hvis forældrene eksempelvis ønsker at vederlægge de andre børn med et pengebeløb, så skal man sikre en finansiering af dette, såfremt forældrene ikke har frie midler til både sig selv og de andre børn. Dette vil ofte ikke være tilfældet, hvis det barn der skal overtage samtidig

modtager en gave, så får forældrene ikke midler ud til hverken sig selv eller de andre børn. Der kan også være situationer, hvor vederlaget for virksomheden fx er på et gældsbeholdning. I de situationer vil forældrene heller ikke få likvider ud til hverken dem selv eller til andre søskende.

I det tilfælde hvor vederlaget overføres kontant til forældrenes holding, vil der skulle ske beskatning af disse midler, inden de kan gives til andre børn eller anvendes til forbrug.

Det er i de fleste familier vigtigt, at alle interesser tilgodeses. Man kan gøre det, at hvis der eksempelvis er en ejendom i tilknytning til virksomheden, så kan man lade de børn der ikke skal succedere i driften succedere i ejendommen. På denne måde vil man kunne fordele aktiverne mellem børnene, men således at selve driften overføres til det barn, som skal føre virksomheden videre. I denne situation bliver planlægning endnu vigtigere, da man skal sikre, at tingene sker i den rigtige rækkefølge. Man kunne alternativt ende i, at ejendommen spaltes ud i et selskab for sig, men at dette selskab vil blive omfattet af pengetanksreglerne, og dermed vil det ikke være muligt at succedere heri. Dette skulle man helst undgå. Præcis derfor er planlægning vigtigt og det er vigtigt at have afklaret, hvordan man ønsker strukturen til sidst.

En anden mulighed er, at den der skal overtage virksomheden, får gaven som et arveforskud. På denne måde sikrer man, at de andre søskende får det tilsvarende mere den dag boet skal gøres op. Samtidig er det kun afgiften på gaven man skal finansiere her og nu. Hvorvidt man her tilgodeser alles interesser afhænger igen af den givne situation. De andre søskende løber en risiko ved ikke at vederlægges samtidig. Risikoen skal her ses i lyset af, at det fortsat er forældrenes formue, som de nødvendigvis kan bruge og disponere over som de ønsker, uden hensyn til det afgivne arveforskud. Dermed er det ikke sikkert, at de andre søskende kan erlægges med samme beløb den dag boet gøres op. Derudover er der også en tidsmæssig betragtning i dette valg. 1 million i dag har ikke samme nutidsværdi som 1 million om fx 20 år når boet skal gøres op. I forhold til det arveforskud der er givet, vil værdien dog være den samme. Der vil ikke ske tilbagediskontering af denne. Muligheden med afgivelse af arveforskud kan være et godt redskab til en del af finansieringen af overtagelsen i nogle familier.

5.2.2 Livet som pensionist

Som vi kort har været inde på ovenfor, så skal en af overvejelserne i forbindelse med et generationsskifte også være, hvordan senior ønsker sin tilværelse som pensionist. Det er her vigtigt at man tager højde for, hvilken indkomst senior forventer i fremtiden, hvilke pensionsopsparinger der kommer til udbetaling, hvilken lønindkomst vil han eventuelt få samt hvor stor en formue er der privat og i holdingselskabet. Der er mange forhold der spiller ind, men først må man få klarlagt, hvilke ønsker senior har. Derefter må man se, om disse ønsker er realistiske og hvor stort et kontantvederlag der evt. skal erlægges for virksomheden, for at kunne realisere ønskerne. Man har som en tommelfingerregel, at hvis man har en pensionsopsparing på 6 mio. kr. når man går på pension, så har man til at få pension til topskattegrænsen resten af sine dage. Dette er naturligvis afhængig af forrentning samt levealder. Men er det nok at få ud op til topskat hvert år? Det afhænger igen af den givne situation, hvor stort forbrug

forventer senior at have? Er det passende i forhold til seniors nuværende forbrug? Ønsker man et hus i Frankrig i vintermånederne? Ønsker man at rejse meget? Har man en stor privat gæld, der skal forrentes og afdrages? Et redskab til at skabe et overblik over nogle af disse forhold kan være en indkomst- og formueopgørelse. Denne giver et fremragende overblik over de nuværende og historiske hævninger for senior. Dermed kan opgørelsen kædes sammen med seniors vurdering af ovenstående forhold. Dette er især vigtigt at få afklaret i virksomheder, hvor der ikke har været knaphed på likvider. Baggrunden herfor er, at ejerne i disse situationer ofte bare har brugt pengene uden et reelt overblik over deres forbrug. Alt dette skal sikre, at senior også får mulighed for at få den tilværelsen han ønsker. Man skal ikke give hele virksomheden i gave, hvis der så ikke er midler til at realisere ens ønsker for pensionslivet.

Derudover skal man også have med i overvejelserne, om man fortsat vil være tilknyttet virksomheden. Her kommer man ligeledes ind omkring de mere bløde værdier i et generationsskifte. Hvis senior fortsætter i virksomheden i en årrække efter gennemførelsen af generationsskiftet, så vil han både kunne få en løn, men også være med til at sikre en glidende overgang i generationsskiftet. Dette er dog altid en afvejning, idet junior også skal lære at have ansvaret.

5.2.3 Sikre likviditet til drift

Et andet forhold man også skal have med i overvejelserne i forbindelse med et generationsskifte er, at man skal sikre virksomhedens fremtidige drift. Der skal være likvider/trækningsretter nok til at virksomheden kan fortsætte på sigt.

En af de muligheder man har i forbindelse med et generationsskifte er, at man kan slanke balancen. Herved udlodder man til seniors holdingselskab inden generationsskiftet, for derved at gøre virksomheden billigere at overtage for junior. Det er forholdsvist dyrt for junior at købe sig ind i en stor egenkapital, da den kræver, at junior får dette finansieret sammen med overtagelsen af resten af virksomheden. I forbindelse med at man slanker balancen ved udlodning, så skal man være sikker på, at der er likviditet nok til at virksomheden kan fortsætte sin drift.

Når man overdrager med succession, så sikrer man likviditeten i virksomheden. Her skal der ikke betales noget skat og det hele foregår i privatsfæren. Virksomheden bliver som sådan ikke berørt af successionen. Alle aktiver og passiver bliver i virksomheden i forbindelse med successionen. Det der kan komme til at påvirke likviditetsgrundlaget i virksomheden ved succession, er de situationer, hvor senior skal tilgodese andre interesser. Dette kunne fx være andre børn, hvor udbytteudlodning efterfølgende er nødvendigt for at senior kan give en kontant gave. Det kan også være senior skal have likvider til at indskyde på en ophørspension, så kan virksomhedens likviditet ligeledes bliver påvirket heraf. Her skal man imidlertid være opmærksom på, at der ved succession ikke er nogen avance at trække ophørspensionen fra i. Det er imidlertid ikke sikkert, at det er alle avancer der succederes i. Et eksempel kan være, at der er en ejendom i virksomheden. Denne succederer junior i, men kun i avancen og ikke i de genvundne afskrivninger. Så vil senior kunne fratække sin ophørspension i de genvundne afskrivninger. Dette kan dels være ved udlodning eller som en hævning, afhængig af virksomhedstypen.

Dette er endnu et eksempel på, at generationsskiftet skal planlægges og gennemføres under hensyntagen til de givne forudsætninger, den enkelte familie har.

5.2.4 Sælgerfinansiering via gældsbrief

En anden overvejelse der skal med i forbindelse med finansieringen af et generationsskifte er et gældsbrief. I forbindelse med fx succession kan en del af erlæggelsen, eller hele erlæggelsen være et gældsbrief. Dette kaldes sælgerfinansiering, da det er sælger der her finansierer overdragelsen via et gældsbrief.

Dette vil, som vi også kommer ind på nedenfor, spare likviditet på den korte bane. Der skal ikke betales med det sammen. Derudover, så spares gaveafgiften, hvis man sammenligner med gave som en del af finansieringen.

I forhold til et gældsbrief, så er det vigtigt, at det er et anfordringsgældsbrief. Et anfordringsgældsbrief kan opsiges af både debitor og kreditor med kort varsel, maksimalt 14 dage, til gengæld for dette gives lånet på gunstige vilkår, fx rente og afdragsfrit. Det er vigtigt i forbindelse med gældsbrief som en del af overdragelsen, at dette gældsbrief reelt er et anfordringsgældsbrief. Såfremt gældsbriefet ikke reelt er et anfordringsgældsbrief, så skal gældsbriefet kursansættes og der vil ske beskatning af forskellen mellem kursværdien og kurs pari. Dette har vi fx i TfS 2000.369 LSR, hvor en far overdrager sin aktiebeholdning til sin datter, dels ved gældsbrief og dels ved gave. Gældsbriefet skulle afdrages med 10 lige store årlige afdrag i 10 år. Her fandt landsskatteretten, at forskellen mellem kursværdien og kurs pari skulle indgå i gaveafgiftsberegningen. Altså blev der her afgiftspligt af kursforskellen på gældsbriefet, da det ikke kunne anses for værende et anfordringsgældsbrief.¹³²

Vi har i en anden afgørelse fra den 23. februar 2017, journal nr. 15-1996140 fra landsskatteretten, at en mor i forbindelse med overdragelse af en ejendom til sønnen udsteder et gældsbrief på kr. 450.000. dette gældsbrief er rentefrit, men afdrags hvert år med det én enlig forældre skattefrit må forære sin søn. Her fandt SKAT, at dette gældsbrief ikke var et gældsbrief men en gave. Derfor beregnede SKAT gaveafgift af de 450.000 fratrukket det afgiftsfrie beløb i udstedelses året (her 57.800), så afgiftsgrundlaget blev 392.200, hvoraf der beregnes gaveafgift på 15%, svarende til kr. 58.830. Landsskatteretten stadfæstede SKAT's kendelse, da der her ikke er tale om et anfordringsgældsbrief. Vi ser altså her, at det ikke kan være et anfordringsgældsbrief, hvis der er aftalt et afdrag svarende til den skattefrie bundgrænse hvert år. I sådanne tilfælde vil det betragtes som en gave, hvoraf der skal ske afgiftsberegning.

Vi ser altså, at et gældsbrief kan være en fordel at anvende som en del af finansieringen af et generationsskifte. Der er imidlertid vigtigt at iagttage reglerne omkring hvordan anfordringsgældsbriefet

¹³² Den juridiske vejledning C.A.6.1.7

skal laves, så man ikke risikerer kursansættelse af gældbrevet, eller at gældsbrevet bliver betragtet som en afgiftspligtig gave.

5.2.5 Sælgerfinansiering via gave

En anden variant af sælgerfinansiering er overdragelse med gave. Her er en del af, eller hele, erlæggelsen fx i forbindelse med succession, en gave. Dette medfører at der skal betales gaveafgift. Som vi tidligere har været inde på, så nedtrappes denne afgift løbende over de kommende år, når gaven gives i forbindelse med overdragelse af en erhvervsvirksomhed. Da gaveafgiften sænkes, så er det en fordel at give gave i forbindelse med overdragelse af virksomheden, fremfor at få pengene ud kontant og der så senere skal betales gaveafgift af pengene i et dødsbo.

En af ulemperne ved denne form for finansiering af generationsskiftet er, at sælger afskæres fra muligheden for at få penge ud til sig selv. Derfor er det vigtigt, at man i forberedelserne til generationsskiftet overvejer om senior har likvider nok. Afhængig af seniors behov og ønsker, så kan der være behov for både at skulle have likvider til pension, forbrug og gaver til andre børn.

Når der gives en gave, der er over kr. 62.900¹³³, skal der betales gaveafgift. Afgiften er i 2017 13% ved overdragelse af en erhvervsvirksomhed. Hvis det er en gave til børn, uden det er i forbindelse med overdragelse af en erhvervsvirksomhed, er afgiften 15%. Denne afgift kan betales af giver, derved slipper man for at betale afgift af afgiften. Dette kan illustreres ved nedenstående eksempel, hvor der gives en gave på 1.000.000:

Afgift betales af modtager		Afgift betales af giver	
Gave	1.000.000	Netto	884.956
Afgift 13%	<u>130.000</u>	Afgift 13%	<u>115.044</u>
Netto	<u>870.000</u>	Gave	<u>1.000.000</u>

Her ser vi, at gaven for giver i alt er 1.000.000, men modtager får henholdsvis 870.000 og 884.956 i gave. Her kan modtager altså få en gave på 1.000.000, men skal så betale 130.000 i afgift, derfor er gaven netto 870.000. Alternativt kan gavemodtager få 884.956, såfremt der modtages en nettogave, hvor det er gavegiver der betaler afgiften. Samlet er gaven den samme for giver, men modtager sparer afgiften af afgiften. Dette er naturligvis kun væsentligt i forbindelse med større gaver, da forskellen på mindre gaver er tilsvarende mindre.

I forbindelse med beregningen af en passivpost efter KSL § 33 D, som omtalt tidligere, så er betingelsen for at passivposten kan beregnes, at der gives en gave. Som vi tidligere har været inde på i afsnit 4.2, så kan vederlæggelsen være fx 500.000 i gave og 1.500.000 i kontanter, men her vil passivposten beregnes af 2.000.000. Derfor vil en del af vederlæggelsen ofte være gave for, at sikre muligheden for, at kunne

¹³³ Den juridiske vejledning C.A.6.2, 2017 niveau for gavekredsen efter BAL § 22, fx børn.

beregne passivposten efter det objektive regelsæt. Denne passivpost beregnes altså på baggrund af den fulde vederlæggelse og ikke kun på gavedelen.

Når der gives en gave, så skal der indsendes en gaveanmeldelse til SKAT. I denne forbindelse skal SKAT tage stilling til værdierne. Hermed sikrer man, at SKAT er enig i værdiansættelsen i forbindelse med et generationsskifte. Denne gaveanmeldelse skal indsendes til SKAT senest 1. maj året efter gaveoverdragelsen. Gaveafgiften skal indbetales samtidig med gaveanmeldelsen, uanset at denne indsendes inden 1. maj. SKAT har 6 måneder til at behandle gaveanmeldelsen, denne frist løb tidligere fra SKAT have modtaget alle de oplysninger de havde bedt om. Nu løber fristen fra anmeldelsestidspunktet.¹³⁴ Fristen har tidligere være 3 måneder, men blev ved lov nr. 1354 af 21. december 2012 ændret fra 3 til 6 måneder. Vi har i SKM2001.380.LSR en afgørelse, hvor SKAT ændrede værdiansættelsen af afgiftspligtig gave, efter fristen var udløbet. Denne ændring af værdiansættelsen blev underkendt som følge af overskridelse af fristen for ændring.¹³⁵

Det er altså vigtigt at have et overblik over hvilke likvider senior har behov for, idet der i forbindelse med et generationsskifte af en erhvervsvirksomhed¹³⁶, er en besparelse på at gaveafgiften i forhold til hvis formuen senere indgår i et dødsbo. Derudover er gaven med til at hjælpe junior med at få finansieret overtagelsen. Det er altså væsentlige, at have fokus på både senior, junior og virksomhedens fremtidige økonomiske stillige, da et succesfuldt generationsskifte søger at tilgodese alle parter. For at sikre flest mulige fordele, er det vigtigt at have en plan for generationsskiftet.

5.2.6 Kontant vederlæggelse via bankfinansiering

En anden finansieringsmulighed er bankfinansieringen. Her ser vi på den kontante vederlæggelse i forbindelse med en overdragelse. Dette kontante vederlag skal finansieres af junior, såfremt han ikke har midlerne privat.

Fordelen ved denne finansiering er, at senior får penge ud til sig selv, enten til forbrug, pension, andre børn eller hvad han ønsker at bruge midlerne på. Hermed sikrer vi, at der dels kan tilgodeses søskende, livet som pensionist, og vi slanker ikke nødvendigvis virksomheden.

Ulempen er her, at junior skal kunne låne pengene i et pengeinstitut. Dermed skal han kunne generere et cash-flow fra virksomheden, som dels skal kunne dække hans forbrug/løn, samt renter og afdrag på lånet. Hvis han overtager virksomheden igennem et holdingselskab, fx ved en kapitalforhøjelse, så vil lånet ligge i holdingselskabet, men som udgangspunkt vil stort set alle pengeinstitutter kræve, at han kautionerer personligt for lånet.¹³⁷

¹³⁴ Artikel Lettelse af generationsskifte, R.R.2017.08.0051

¹³⁵ Den juridiske vejledning C.A.6.2

¹³⁶ Såfremt de øvrige betingelser er opfyldt

¹³⁷ Ud fra vores erfaring, så ser vi at pengeinstitutterne kræver kaution for gæld i selskaber

Vi tilgodeser altså her nogle af de forhold vi tidligere har været inde på, omkring også at give gave til andre børn, indsætte på pensionsopsparing, kunne opfylde de drømme senior har for pensionslivet mv. Det har imidlertid den konsekvens at junior skal kunne stille med likviditeten. Dette vil ofte medføre, at han skal låne pengene i et pengeinstitut og dermed vil skulle afregne renter og afdrag på dette lån. Ved en kontant vederlæggelse flyttes risikoen fra sælger til køber. Hvis vederlæggelsen fx er et gældsbevis, så er det sælger der bærer risikoen for, om han får sine penge. Ved en kontant vederlæggelse får senior sine penge med det samme, og junior bærer risikoen sammen med pengeinstituttet.

5.2.7 Driftsfinansiering via A/B-modellen

En anden type finansiering for køber er driftsfinansieringen via A/B modellen. Denne har vi tidligere omtalt i afsnit 3.8.3. Dette kræver ikke nogen reel finansiering, da det eneste junior skal have finansieret er sit holdingselskab, og hermed den nominelle kapital der skal udvides med. Imidlertid får senior ikke nogen penge ud i forbindelse med kapitalforhøjelsen, men får derimod en forlods udbytteret i en nærmere defineret periode for et givent beløb.

I forbindelse med at senior modtager denne forlods udbytteret, afstår junior fra at modtage udbytte i den periode den forlods udbytteret er tilknyttet aktieklassen. Dermed får junior ikke noget cash-flow i sit holdingselskab i en årrække.

Dette kræver naturligvis stadig en værdiansættelse af virksomheden og den kurs som kapitalforhøjelsen sker til, da det er denne som danner baggrunden for beregningen af forlods udbytteretten. Det er altså fortsat komplekst at beregne og fastsætte værdien af virksomheden, som vi har været inde omkring tidligere.

Dette er en god metode hvis man er i meget god tid, og ikke er interesseret i at succedere. Alternativt kan det være, at det ikke er muligt at opfylde reglerne for at succedere. Som udgangspunkt vil det altid være en fordel at succedere, hvis det er muligt, og man ønsker at beholde virksomheden i en lang årrække.

En ulempe ved denne model er, at senior fortsat har et holdingselskab, hvor der alt andet end lige, står store værdier i. Dette holdingselskab kan i forbindelse med kapitalforhøjelsen blive omfattet af reglerne om pengetank og dermed vil det ikke være muligt at succedere i dette selskab senere. Derfor kan man overveje, som vi tidligere har været inde på, om man ved at benytte A/B modellen reelt set er færdige med generationsskiftet. Dette afhænger igen af de givne omstændigheder, men ofte vil det ikke være den endelige løsning på et generationsskifte.

5.2.8 Selvfinansiering

Den sidste finansieringsmulighed vi vil have med her er selvfinansiering. Man kan sige, at dette er det nederste niveau i finansieringsmulighederne. Her er det i driften pengene finansieres. Selvfinansiering har tidligere været ulovligt, men i forbindelse med vedtagelsen af den nye selskabslov i 2009 blev det muligt,

at lave lovlig selvfinansiering, under iagttagelse af nogle givne forudsætninger. Det er altså stadig udgangspunktet, at det ikke er lovligt at få stillet midler til rådighed, ydet lån eller få sikkerhed til erhvervelsen af kapitalandele i selskabet, i henhold til SL § 206, stk. 1. Det er kun lovligt, såfremt visse betingelser er overholdt. Dermed er selvfinansiering som udgangspunkt ulovligt, men kan være lovligt i en given situation, jf. SL § 206 stk. 2, hvor stk. 3 og §§ 207-209 er overholdt. En af årsagerne til at selvfinansiering er blevet lovliggjort er, at hvis målet var at tømme selskabet, ville man alternativt kunne udlodde kapitalen, idet selvfinansiering skal være inden for de frie midler.

Selvfinansiering er hvor et selskab stiller midler til rådighed, yder et lån eller stiller sikkerhed for tredjemands erhvervelser af kapitalandele i selskabet eller dets moderselskab. Hermed kan man altså låne de midler, man skal anvende til at betale senior med i det selskab man overtager. Alternativt kan selskabet stille sikkerhed for et lån, så det ikke er aktionæren selv der skal stille denne sikkerhed, som vi har været omkring under bankfinansiering.¹³⁸

I SL § 206, stk. 3, skal selskabets centrale ledelsesorgan sikre, at der er foretaget en kreditvurdering af den kreds, der modtager selskabets økonomiske bistand. Altså skal ledelsen, i det selskab der skal overtages, kreditvurdere det selskab/den person der skal overtage en andel af selskabet. Dette kan give anledning til et par overvejelser om, hvordan man kreditvurderer. Hvad gør man, hvis ejeren har et stort forbrug? Vil der være forskel på denne kreditvurdering og en kreditvurdering i et pengeinstitut? Det skal der som udgangspunkt ikke være, men er det også realiteten? Det skal også overvejes om selskabet kan undvære pengene, og om det efter de øvrige bestemmelser i selskabsloven er forsvarligt at yde et lån til selvfinansiering.

Vi har i SL § 207, at generalforsamlingens godkendelse skal foreligge inden der kan ydes økonomisk bistand efter SL § 206, stk. 2. Ledelsen skal udarbejde en skriftlig redegørelse, så generalforsamlingen kan træffe en beslutning. Denne redegørelse skal indeholde:

- Baggrunden for forslaget om økonomisk bistand
- Selskabets interesse i at gennemføre en sådan disposition
- De betingelser, der er knyttet til gennemførelse
- En vurdering af de konsekvenser, som dispositionen måtte medføre for selskabets likviditet og solvens
- Den pris, som tredjemand skal betale for kapitalandelene¹³⁹

Generalforsamlingen skal træffe deres beslutning med såkaldt dobbelt 2/3 majoritet, altså samme majoritet som ved vedtægtsændring efter SL § 106.¹⁴⁰ Derudover, så skal redegørelsen offentliggøres ved Erhvervsstyrelsen senest 2 uger efter generalforsamlingens godkendelse.¹⁴¹ Denne offentliggørelse

¹³⁸ Viden om selvfinansiering i selskaber - <https://www.bdo.dk/getmedia/9f5d58e3-b4c0-4b9e-80c1-9dbcd01be05c/Selvfinansiering-i-selskaber-2017.pdf.aspx>

¹³⁹ SL § 207, stk. 1

¹⁴⁰ SL § 207, stk. 2

¹⁴¹ SL § 207, stk. 3

vil ofte være det, mange selskaber vil være modvillig mod. Dette hænger formentlig sammen med, at det stadig i daglig tale lyder ulovligt med selvfinansiering, selvom det kan være helt lovligt, hvis alle betingelser er opfyldt.

Den samlede økonomiske bistand efter SL § 206, stk. 2 må ikke overstige hvad der er forsvarlig under hensynstagen til selskabets økonomiske stilling. Derudover må den økonomiske bistand maksimalt udgøre de frie reserver.¹⁴² Hvis den økonomiske bistand anvendes til erhvervelse af kapitalandele i selskabet eller kapitalforhøjer, så skal dette ske på sædvanlige markedsvilkår.¹⁴³

Hvis ikke alle betingelser er opfyldt, så er konsekvensen, at det er ulovligt. Det er også vigtigt at huske, at generalforsamlingen skal godkende transaktionen inden. Man kan altså ikke efterfølgende gøre et ulovligt lån til lovlig selvfinansiering.

Vi skal i denne forbindelse også lige komme ind på det ulovlige aktionærlån i henhold til LL § 16E. Her har vi, at såfremt lånet eller sikkerhedsstillelsen er ydet efter SL § 206, stk. 2, 1. og 2. pkt., så finder LL § 16E ikke anvendelse, altså er der ikke tale om et ulovligt aktionærlån. Dette sætter jo så spørgsmålstegn ved, om man så er omfattet af LL § 16E, hvis der eksempelvis ikke er foretaget en tilstrækkelig kreditvurdering. Derfor er det vigtigt at overholde reglerne i SL § 206, så man ikke risikerer at blive omfattet af LL § 16E.

Et alternativ hertil er gældsbrev fra senior holding til junior holding. Her kan gældsbrevet afdrages i takt med, at der modtages udbytte fra driftsselskabet.

Vi har her en naturlig begrænsning i hvor stor en kapitalandel der kan overdrages ved brug af selvfinansiering, da det skal være inden for de frie midler og økonomisk forsvarligt. Når det er sagt, så kan det være en god løsning i de selskaber, hvor der er likvider til det, eventuelt i kombination med et gældsbrev mellem senior og juniors holdingselskaber.

Risikoen ligger her ved selskabet/junior og ikke ved senior, idet senior får kontant vederlag. Junior har lånt midlerne i selskabet, alternativt i et pengeinstitut hvor selskabet har stillet sikkerhed. Havde man i stedet lavet et gældsbrev mellem senior holding og junior holding, så ville risikoen fortsat ligge ved senior, da senior ikke har fået nogle likvider fra salget.¹⁴⁴

¹⁴² SL § 208

¹⁴³ SL § 209

¹⁴⁴ Artikel fra Jesper Seehausen om lovlig selvfinansiering samt artikel BDO om selvfinansiering

6 Case

På baggrund af ovenstående, vil vi nu vise nogle praktiske eksempler på, hvordan et generationsskifte kan gennemføres ved hjælp af de tidligere omtalte omstrukturingsmuligheder. Formålet med nedenstående cases er, at sammenkoble teorien med praktiske eksempler, for derved at øge forståelsen af selve området.

I forbindelse med et generationsskifte er det vigtigt, at være opmærksom på, at der ikke er en endelig løsning som er den "rigtige". Der er mange muligheder med forskellige fordele og ulemper. Hvert generationsskifte må bero på en konkret vurdering. Det er i denne forbindelse vigtigt at søge kompetent rådgivning, idet mulighederne for generationsskifte er mange. Ved at søge kompetent rådgivning vil man blive oplyst de relevante muligheder, således at man træffer den rigtige beslutning på baggrund af det konkrete generationsskifte. Vi har valgt 4 forskellige muligheder for hvordan et generationsskifte kan strikkes sammen. For overblikkes skyld har vi valgt at holde fast i samme fiktive case-familie. Vi har vedlagt årsrapporten for case-virksomheden for 2015 og 2016 som henholdsvis bilag 1 og bilag 2.

Vi vil afrunde hver case med en opstilling af de fordele og ulemper, der efter vores opfattelse er ved det pågældende generationsskifte. På denne måde får familien et nemt overblik og kan ud fra disse afgøre, hvilke forhold der vægter tungest for dem.

6.1 Præsentation af case

Vi har i vores case valgt at tage udgangspunkt i en dansk standardfamilie, hvilket vil sige at der i vores eksempel er tale om en far, mor, søn og datter. Faderen har drevet selvstændig virksomhed i 30 år fra virksomhedens egne lokaler. Virksomheden driver entreprenørforretning i Thy, det har været en ganske stabil forretning, der på nuværende tidspunkt tæller ca. 35 fuldtidsansatte. Virksomheden har aldrig været ramt af større erstatningssager, til trods for selve hovedaktiviteten er særdeles risikofyldt.

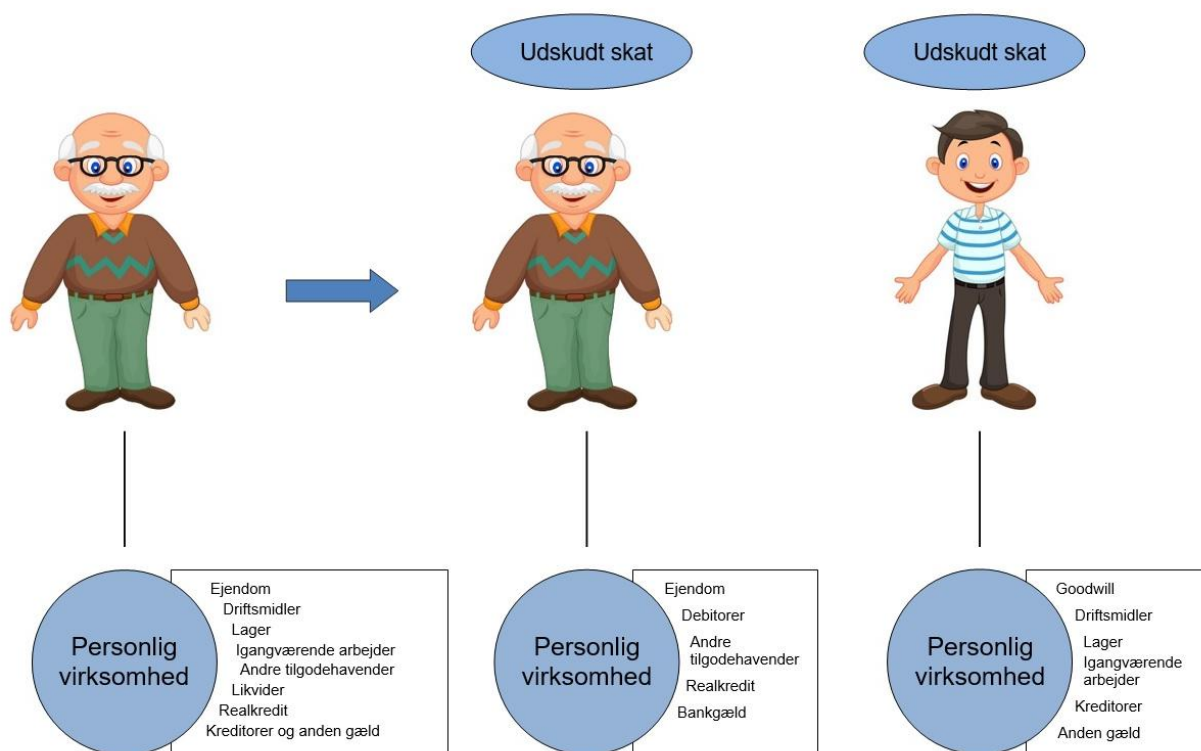
Sønnen, som har kone og 2 børn, har arbejdet de sidste 10 år i virksomheden sammen med sin far og de øvrige ansatte. Datteren har aldrig vist interesse i familievirksomheden, og har i stedet valgt at flytte med kæresten til København, hvor de nu begge læser på Københavns Universitet. Moderen har arbejdet som virksomhedens administrative blæksprutte, og hjulpet virksomhedens bogholder med ad hoc opgaver. For en gennemgang af virksomhedens økonomi henvises der til de i bilagene vedlagte årsrapporter for 2015 og 2016. Der har i hele virksomhedens levetid ikke været indblandet blandet benyttede aktiver i virksomhedens drift, idet faderen altid har ønsket en totalopdeling mellem den private økonomi og virksomhedsøkonomien. Faderen bliver beskattet efter reglerne i virksomhedsskatteordningen og har igennem årene oparbejdet et opsparat overskud på 8 mio. kr. før skat fordelt på forskellige indkomstår. Faderen og moderen har ingen privat gæld, men ejer ud over virksomheden ikke andre aktiver end deres private bolig, småaktier og indestående på omkring kr. 200.000, samt en pensionsopsparing der er optjent i løbet af virksomhedens levetid. Iflg. den seneste opgørelse over pensionsformuen står der kr. 6 mio.

Faderen er begyndt at nærme sig en alder og fysik der gør at han ikke ønsker at drive virksomheden længere. Han ønsker i stedet at trække sig tilbage fra ejerskabet i virksomheden og i stedet påtage sig en rolle som rådgiver for hans søn, som han ønsker at overdrage virksomheden til. Overdragelsen kan ske lige nu eller løbende over en kortere årrække efter faderens ønske. Sønnen har været indstillet på, at han nok skulle overtage virksomheden på et tidspunkt, men til trods herfor har han ikke været i stand til at opspare likvider eller formue, som gør ham i stand til at betale faderen for overdragelsen. Faderen har altid sagt at hans børn kunne få det hele gratis, men han er nu bekymret for, om han og hans kone har råd til pensionisttilværelsen efterfølgende. Han ønsker ikke at forfordele sønnen, og har således udtalt sig principielt om, at hvad sønnen modtager, skal datteren have tilsvarende. Datteren har imidlertid ikke interesse i erhvervsvirksomheden, hvorfor hun skal modtage likvider eller andre aktiver.

Nedenstående cases skal således illustrere de muligheder faderen kan have for at generationsskifte virksomheden uden at forfordele hans børn, mens han samtidig har tilstrækkelige midler til sammen med hans kone at leve et "godt" pensionistliv. Vi starter hver case med en illustration af hvordan generationsskiftet påtænkes gennemført.

6.2 Case 1

I denne case ønsker familien, at sønnen overtager driften og fører denne videre i personlig regi. Ejendommen skal fortsat være faderens, ejet i personlig regi, for at han derved kan opretholde hans virksomhedsskatteordning. Denne beslutning er truffet på baggrund af, at sønnen ikke ønsker at succedere i det opsparede overskud. Generationsskiftet kan illustreres således:

Af hensyn til værdien af virksomheden, er det valgt, at sønnen ikke overtager likvider samt andre tilgodehavender. Derudover succederer han ikke i debitorer, da der er et potentielt tab her, som faderen skal have risikoen på. Sønnen overtager ikke gæld til realkredit, da det hænger sammen med ejendommen. Det er ligeledes besluttet, at han heller ikke overtager gæld til pengeinstitut.

Vi har beregnet goodwill på virksomheden ud fra TSS 2000-10, denne beregning er vedlagt som bilag 3. Baggrunden for at goodwill er beregnet efter TSS 2000-10 er, at det netop er denne værdiansættelsesmetode, der skal anvendes i forbindelse med handel mellem interesseforbundne parter, i dette tilfælde fader og søn.

Vi kommer frem til en goodwill på 2.900.000. Dette er baseret på en kapitaliseringsfaktor over 9 år, ud fra en helhedsbetragtning af virksomheden. I beregningen indgår kun de aktiver og passiver sønnen overtager. Derudover har vi afsat 800.000 i driftsherreløn.

Vi har nedenfor i figur 6 opstillet de regnskabsmæssige værdier, handelsværdier samt skattemæssig værdier for de aktiver og passiver sønnen overtager. Dette medfører en objektiv beregnet passivpost efter KSL § 33 D på kr. 1.920.000, beregnet ud fra de skattemæssige avancer som sønnen indtræder i.

Aktiver der overdrages:	Regnskabsmæssig	Handelsværdi	Skatteværdi	Forskel mellem skatteværdi og handelsværdi
Goodwill	0	2.900.000	0	2.900.000
Driftsmidler	9.000.000	10.000.000	7.500.000	2.500.000
Lager	1.500.000	1.500.000	1.500.000	0
IGVA	1.000.000	1.000.000	0	1.000.000
Kreditorer	-8.000.000	-8.000.000	-8.000.000	0
Anden gæld	-5.000.000	-5.000.000	-5.000.000	0
		2.400.000	-4.000.000	6.400.000
Objektiv beregnet passivpost efter KSL 33 D, 30%:				1.920.000

Figur 6: Aktiver der overdrages, egen tilvirkning

Vælges der i stedet at opgøre en latent skat efter KSL § 33C, så ville der i dette tilfælde være en fordel såfremt kursen er over 53., på baggrund af en beskatningsprocent på 56,5%¹⁴⁵ (topskat).

På baggrund af vores tidligere gennemgået teori og praksis på området for passivpost, har vi erfaret, at der for sønnen er valgfrihed mellem anvendelse af KSL §§ 33 C og 33 D. Derfor vil det for sønnen i denne situation være naturligt, at vælge et nedsalg i den latente skat efter KSL § 33 C. Dette er forudsat at sønnen på baggrund af de konkrete omstændigheder kan godtgøre en kursfastsættelsen af den latente skat på over 53.

En kursfastsættelse på 60, vil medføre et nedslag i den latente skat på 2.169.600. Altså en forskel på 249.600. Det er vigtigt at være opmærksom på ovenstående mulighed, men vi har i vores beregninger valgt at bruge den objektivt beregnede passivpost.

Vi får herefter en markedsværdi på 2.400.000 for virksomheden på baggrund af handelsværdier for de overtagne aktiver og passiver. Faderen erlægges med henholdsvis et anfordringsgældsbrev på 400.000. Derudover giver han sønnen en gave på 80.000, således at der skal afregnes 2.223 i gaveafgift. I denne forbindelse skal der indsendes en gaveanmeldelse, hvorved SKAT skal tage stilling til værdiansættelserne af de overdrage aktiver og passiver. Se nedenstående figur 7:

¹⁴⁵ Avance på 6.400.000 * 0,565 = 3.616.000.

1.920.000/3.616.000 = 0,53097.

Hvordan salgssummen af virksomheden erlægges:	
Markedsværdi virksomhed:	2.400.000
Objektiv beregnet passivpost KSL § 33 D:	-1.920.000
Anfordringsgældsbevis:	-400.000
Bundfradrag 2017 gave	-62.900
Grundlag for gaveafgift:	17.100
Gaveafgiftssats 2017, 13%:	-2.223

Figur 7: Erlæggelse af salgssummen, egen tilvirkning

Vi har derudover opstillet de aktiver og passiver faderen har efter overdragelsen i nedenstående figur 8. Han har fortsat udskudt skat på debitorer, ejendom samt opsparet overskud. Vi får herefter, at han uden sine private aktiver har en egenkapital efter udskudt skat på 8.729.000.

Faderens korrigerede egenkapital i virksomhed efter virksomhedsoverdragelse til søn	
Ejendom	6.500.000
Debitorer	4.200.000
Andre tilgodehavender	1.700.000
Likvider	7.000.000
Udskudt skatteaktiv på debitorer	169.500
Gæld til realkredit	-4.200.000
Gæld til banker	-1.600.000
Udskudt skat på opsparet overskud ¹⁴⁶	-2.441.500
Udskudt skat på ejendomsavance	-2.599.000
Friværdi virksomhed	8.729.000

Figur 8: Faderens egenkapital efter overdragelse til søn, egen tilvirkning

¹⁴⁶ Tallene fremgår af case 2. 56,5% af 8.000.000 fratrukket betalt skat på 2.078.500 = 2.441.500

Ud fra ovenstående beregninger, har vi oplistet følgende fordele og ulemper:

Fordele:

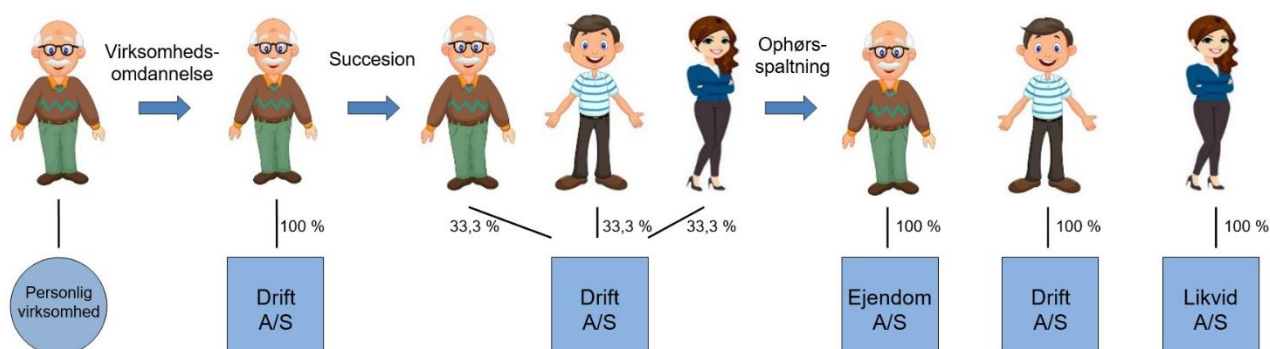
- Far bliver i VSO og bevarer muligheden for at udskyde beskattningen af det opsparede overskud.
- Søn har fået overdraget driften.
- Lavt gavebeløb, faderen har mulighed for at give det samme til datter.
- Ingen beskattning nu ud over kr. 2.223 i gaveafgift. (samt evt. gaveafgift på gave til datter)
- Mindre anfordringsgældsbevis som er overskueligt for sønnen at få afviklet.
- Far får indtægter fra udlejning af ejendom, hermed mulighed for at tjene til privatforbrug.
- Far har fortsat mange likvider. Disse kan bruges til forbrug. (husk imidlertid hæverækkefølgen)

Ulemper

- Ingen risikoafgræsning idet al erhvervsmæssig aktivitet fortsat er i personlig regi.
- Søn skal sikre finansiering af virksomhedens drift, herunder kortfristede passiver på 13 mio. modsvaret af omsætningsaktiver på 2,5 mio.
- Søn indtræder i en større skattebyrde end han bliver godtgjort i form af passivposten.
- Faderen har et stort opsparet overskud, som ikke er en del af generationsskiftet – og kan ikke efterfølgende blive det. § 33 C, stk. 1, 3. pkt. finder ikke længere anvendelse. Der drives heller ikke næring.
- Forholdsvis stor nettoformue ved forældrene, i et dødsbo vil afgiften være 15%

6.3 Case 2

I denne case ønsker familien, at hele virksomheden fordeles i en tredjedel til henholdsvis faderen, sønnen og datteren. Det er herefter meningen, at sønnen skal overtage driftsaktiviteten, mens datteren skal overtage omsættelige aktiver. Faderen har ingen præferencer, men ønsker at børnene ligefordeles i forhold til deres ønsker. Vi kan illustrere generationsskiftet på følgende måde:

Vores løsningsforslag til ovenstående er, at faderen først anvender reglerne i Lov om skattefri virksomhedsomdannelse, hvorefter han skattefrit omdanner sin personlige virksomhed til et selskab. Herefter indtræder begge børn med skattemæssig succession i selskabet, således at ejerforholdet herefter er 1/3 til henholdsvis fader, søn og datter. Efterfølgende ophørsspløttes selskabet skattefrit uden tilladelse, til tre nye selskaber. Det er her meningen, at hver aktionær modtager samtlige aktier i hver sit selskab.

Vi har beregnet goodwill på virksomheden ud fra TSS 2000-10, denne beregning er vedlagt som bilag 4. Baggrunden for at goodwill er beregnet efter TSS 2000-10 er, at det netop er denne værdiansættelsesmetode der skal anvendes i forbindelse med handel mellem interesseforbundne parter. I dette tilfælde fader og faders selskab.

Vi kommer frem til en goodwill på 572.000. Dette er baseret på en kapitaliseringsfaktor over 9 år, ud fra en helhedsbetragtning af virksomheden. I beregningen indgår alle aktiver, da det er hele virksomheden som omdannes. Vi har i lighed med case 1 afsat 800.000 i driftsherreløn.

I forbindelse med den skattefrie virksomhedsomdannelse skal vi have beregnet udskudt skat. Dette er vist i nedenstående figur 9:

Aktiver der overdrages:	Regnskabsmæssig	Handelsværdi	Skatteværdi	Forskel mellem skatteværdi og handelsværdi
Goodwill	0	572.000	0	572.000
Ejendom	6.500.000	7.500.000	2.900.000	4.600.000
Driftsmidler	9.000.000	10.000.000	7.500.000	2.500.000
Lager	1.500.000	1.500.000	1.500.000	0
IGVA	1.000.000	1.000.000	0	1.000.000
Debitorer	4.200.000	4.200.000	4.500.000	-300.000
Andre tilgodehavender	1.700.000	1.700.000	1.700.000	0
Likvider	7.000.000	7.000.000	7.000.000	0
Realkredit	-4.200.000	-4.200.000	-4.200.000	0
Bankgæld	-1.600.000	-1.600.000	-1.600.000	0
Kreditorer	-8.000.000	-8.000.000	-8.000.000	0
Anden gæld	-5.000.000	-5.000.000	-5.000.000	0
	12.100.000	14.672.000	6.300.000	8.372.000
Beregnet udskudt skat der skal afsættes i selskabets åbningsbalance				1.841.840

Figur 9: Udskudt skat ved skattefri virksomhedsomdannelse., egen tilvirkning

Her har vi altså, at der er udskudt skat på aktiverne på i alt 1.841.840. Denne udskudte skat skal med i åbningsbalancen. Denne er indsat nedenfor, i figur 10:

Åbningsbalance 1. januar 2017 (nye selskab)			
Aktiver		Passiver	
Goodwill	572.000,00	Selskabskapital	500.000,00
Driftsbygning	7.500.000,00	Overkurs	12.330.160,00
Driftsmidler	10.000.000,00	Udskudt skat	1.841.840,00
Lager	1.500.000,00	Realkreditgæld	4.200.000,00
IGVA	1.000.000,00	Gæld til banker	1.600.000,00
Debitorer	4.200.000,00	Kreditorer	8.000.000,00
Andre tilgodehavender	1.700.000,00	Anden gæld	5.000.000,00
Likvider	7.000.000,00		
	33.472.000,00		33.472.000,00

Figur 10: Åbningsbalance, egen tilvirkning

I forbindelse med den skattefrie virksomhedsomdanning skal vi have opgjort faderens anskaffelsessum på aktierne. I denne beregning skal der tages højde for udskudt skat på opsparet overskud. Se nedenstående figur 11 for beregningen af aktiernes anskaffelsessum. Her skal man være opmærksom på, at det skattemæssige tab på debitorer ikke indgår i aktiernes anskaffelsessum i henhold til VOL § 4, stk. 2.

Opgørelse af skattemæssig anskaffelsessum for aktier faderen modtager i selskabet	Handelsværdi	Oversigt opsparet overskud	Handelsværdi
Goodwill	572.000	Opsparet, 32%	700.000
Driftsbygning	7.500.000	Heraf skat	-224.000
Driftsmidler	10.000.000	Opsparet, 32% efter skat	476.000
Lager	1.500.000	Opsparet, 30%	800.000
IGVA	1.000.000	Heraf skat	-240.000
Debitorer	4.200.000	Opsparet, 30% efter skat	560.000
Andre tilgodehavender	1.700.000	Opsparet, 28%	900.000
Likvider	7.000.000	Heraf skat	-252.000
Subtotal	33.472.000	Opsparet, 28% efter skat	648.000
Heraf fratrækkes gæld	-18.800.000	Opsparet, 25%	3.500.000
Handelsværdi af aktiver og gæld	14.672.000	Heraf skat	-875.000
Avance	-8.372.000	Opsparet, 25% efter skat	2.625.000
Korrektion negativ avance debitorer, VOL § 4, stk. 2	-300.000	Opsparet, 24,5%	600.000
Korrigeret avance	-8.672.000	Heraf skat	-147.000
Anskaffelsessum	6.000.000	Opsparet, 24,5% efter skat	453.000
Konto for opsparet overskud fratrækkes	-5.921.500	Opsparet, 23,5%	700.000
Skattemæssig anskaffelsessum aktier	78.500	Heraf skat	-164.500
		Opsparet, 23,5% efter skat	535.500
		Opsparet, 22%	800.000
		Heraf skat	-176.000
		Opsparet, 22% efter skat	624.000
		Konto for opsparet overskud, ex. skat	5.921.500

Figur 11: Faderens anskaffelsessum på aktierne, egen tilvirkning

Faderens skattemæssige anskaffelsessum på aktierne er jf. ovenstående 78.500. Herefter succederer børnene i hver én tredjedel af aktierne, i henhold til ABL § 34. Her indtræder børnene i faderens anskaffelsessum på aktierne, således at hver af de tre efter successionen har en anskaffelsessum på 26.167, svarende til 1/3 af 78.500. I forbindelse med successionen overdrager faderen 2/3 dele af selskabet. I denne forbindelse skal han vederlægges med enten gældsbrief eller kontanter, alternativt kan han give en gave til børnene. I dette tilfælde vederlægges faderen primært med et anfordringsgældsbrief, da casefamilien ikke har frie midler til at betale en større gaveafgift med. Imidlertid ønsker faderen at give børnene en mindre gave, for i denne forbindelse af kunne anvendes reglerne i KSL § 33 D omkring

beregning af passivposten. Vi har i nedenstående figur 12 beregnet passivposten med 22%, samt gaveafgiften med 13%, idet der er tale om succession i en erhvervsvirksomhed.

Hvordan salgssummen for aktierne erlægges pr. barn	
Egenkapital til handelsværdi iflg. åbningsbalance	12.830.160
Heraf overdrages 1/3 del	4.276.720
1/3 del af faderens anskaffelsessum	26.167
Avance på den del der succederes i	4.250.553
Passivpost efter KSL § 33 D	-935.122
Handelsværdi af 1/3 af virksomhed	4.276.720
Fratrukket passivpost	-935.122
Erlægges på anfordringsgældsbrev	-3.275.000
Gave der gives i 2017:	66.598
Heraf bundfradrag for gaver 2017-sats	-62.900
Grundlag for gaveafgift	3.698
Gaveafgift på overdragelse af aktiv virksomhed 13%	481

Figur 12: Erlæggelse for aktierne pr. barn, egen tilvirkning

Ud fra ovenstående får hver af børnene en gave på 66.598, hvoraf de 62.900 er omfattet af bundfradraget for gaver i 2017. Derudover erlægges de hver faderen med et gældsbrev på kr. 3.275.000. Hermed vil hver af børnene altså kun skulle finansiere en afgift på kr. 481 i forbindelse med generationsskiftet.

Det er vores opfattelse, at succession i dette tilfælde vil være muligt, idet vi anser reglerne herfor for opfyldt. Vi vurderer blandt andet, at der i dette tilfælde ikke er tale om et pengekasselskab omfattet af ABL § 34, stk. 6. Dette vurderer vi på baggrund af, at der blot foreligger en åbningsbalance for det nystiftede selskab, og således ikke direkte efter ABL § 34, stk. 6's opgørelsesmetode kan fastlås, hvorvidt der er tale om et pengekasselskab. I disse tilfælde, hvor selskabet er relativt nyt må der ifølge lovbemærkningerne til ABL § 34 henses til den periode, hvor selskabet rent faktisk har eksisteret. Det er i dette konkrete tilfælde derfor efter vores opfattelse blot åbningsbalancen for det nystiftede selskab der kan danne grundlag for en vurdering af selskabstypen. Idet der også efter ABL § 34, stk. 6 foreligger et krav om indtægtstypen og størrelsen heraf, må der nødvendigvis skeles til de indtægtstyper og størrelser heraf der er registreret forud for den skattefrie virksomhedsomdanning, og dermed er bogført i den personlige virksomhed.

Efter der er sket succession, er ejerforholdet nu 1/3 til henholdsvis faderen, sønnen og datteren. De ønsker nu at foretage en skattefri ophørssplætning uden tilladelse, hvorefter de hver ejer hvert deres selskab. Her er det en forudsætning for at dette kan ske skattefrit, at de kun vederlægges med aktier i

de modtagende selskaber. Det er i denne forbindelse ligeledes væsentligt at iagttage reglerne i FUSL § 15 A, stk. 2, omkring balancetilpasning, hvorefter forholdet mellem aktiver og forpligtelser i det indskydende selskab skal svare til forholdet mellem aktiver og forpligtelser i de modtagende selskaber. Årsagen til at vi foretager spaltningen som en ophørsspaltning er, at vi i denne forbindelse undgår grenkravet i FUSL § 15 A, stk. 3. Grenkravet vil i denne forbindelse have været en stopklods for vores konstruktion, da det i denne forbindelse ikke ville være muligt skattefrit at spalte selskabet i 3 selskaber, da der reelt kun er to virksomheder i selskabet.

Vi får herefter følgende spaltningsbalance for de tre modtagende selskaber, se figur 13:

	Åbningsbalance 2017	Selskab fader	Selskab søn	Selskab datter
Goodwill	572.000		572.000	
Ejendom	7.500.000	7.500.000		
Driftsmidler	10.000.000		10.000.000	
Lager	1.500.000			1.500.000
IGVA	1.000.000	42.667		957.333
Debitorer	4.200.000	3.614.666	585.334	
Andre tilgodehavender	1.700.000			1.700.000
Likvider	7.000.000			7.000.000
Aktiver	33.472.000	11.157.333	11.157.334	11.157.333
Selskabskapital	500.000	166.667	166.667	166.667
Overkurs	12.330.160	4.110.053	4.110.053	4.110.053
Egenkapital	12.830.160	4.276.720	4.276.720	4.276.720
Udskudt skat	1.841.840	964.585	666.642	210.613
Realkreditgæld	4.200.000	4.200.000		
Gæld til banker	1.600.000	1.600.000		
Kreditorer	8.000.000		1.330.000	6.670.000
Anden gæld	5.000.000	116.028	4.883.972	
Gæld	20.641.840	6.880.613	6.880.614	6.880.613
Passiver	33.472.000	11.157.333	11.157.334	11.157.333
Forholdet mellem aktiver og gæld	1,62	1,62	1,62	1,62
Skattemæssig anskaffelsessum	78.500	26.167	26.167	26.167

Figur 13: Spaltningsbalance, egen tilvirkning

Som det fremgår af ovenstående, har vi for at opnå samme forhold mellem aktiver og forpligtelser i de modtagende selskaber som der var i det indskydende selskab, været nødt til at tilgodese datteren anderledes end det oprindelige ønske. Løsningen på denne problemstilling er, at der efter ophørsspaltningen foretages en handel, hvor sønnens selskab overtager igangværende arbejder og lager

fra henholdsvis faderens og datterens selskab. Denne handel kan foregå ved at sønnens selskab erlægger de to andre selskaber med et gældsbrief, idet sønnens selskab ikke har likvider. Selskaberne må gerne handle internt til handelsværdier. I forbindelse med handlerne vil den udskudte skat på igangværende arbejder blive udløst med i alt kr. 220.000 i henholdsvis datterens og faderens selskab.

Ud fra ovenstående beregninger, har vi oplyst følgende fordele og ulemper:

Fordele:

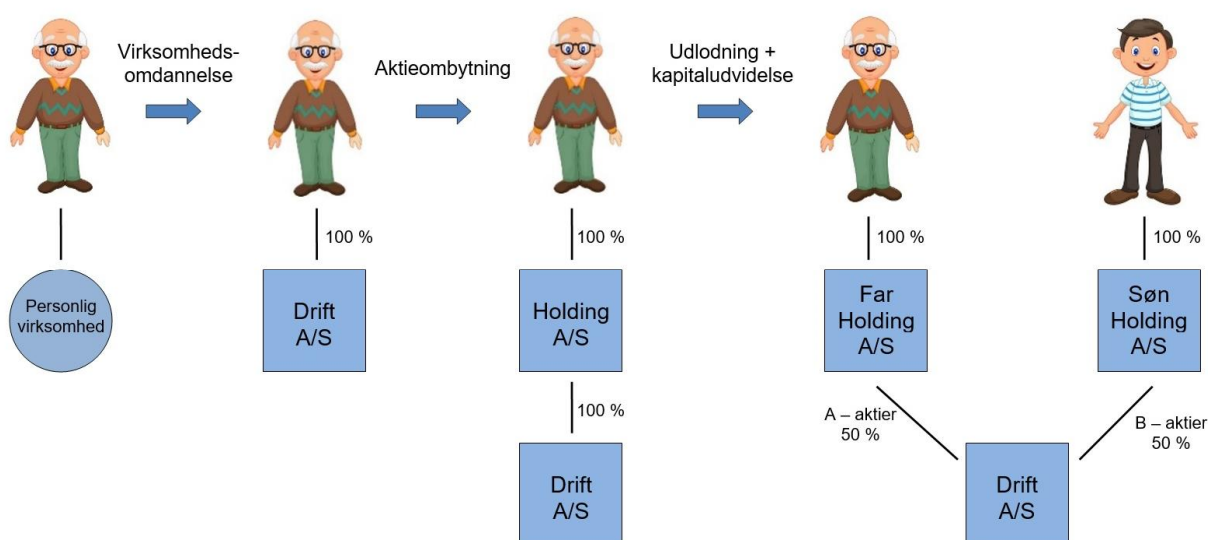
- Udskudt skat på opsøret overskud indgår i anskaffelsessum på aktierne.
- Søn har fået overdraget driften.
- Lavt gavebeløb.
- Begge børn tilgodeses ens og så vidt muligt i forhold til deres ønsker/interesser.
- Ingen beskatning nu ud over kr. 481 i gaveafgift for hver af børnene. Samt 220.000 i udskudt skat på igangværende arbejder i forbindelse med efterfølgende handel mellem selskaberne.
- Far får indtægter fra udlejning af ejendom, hermed mulighed for at tjene til privatforbrug igennem lønindkomst fra selskab.
- Der er sket succession i alle aktiver og formuen er fordelt med 1/3 til hver gren af familien.
- Der er sket risiko afgrænsning.
- Hvert familiemedlem har eget selskab og kan selv disponere herover.
- Sønnen er klar til at kunne aktieombytte i umiddelbar forlængelse af ovenstående, hvis han ønsker dette, uden de andre nødvendigvis også skal aktieombytte.

Ulemper

- Søn skal sikre finansiering af virksomhedens drift, herunder kortfristede passiver på 6,23 mio. modsvaret af omsætningsaktiver på 0,5 mio.
- Søn og datter indtræder i en større skattebyrde end de bliver godtgjort i form af passivposten.
- Forholdsvis stor nettoformue ved forældrene. I et dødsbo vil afgiften være på 15%.
- Stort anfordringsgældsbrief som kan være uoverskueligt for børnene at få afviklet.
- Datteren indtræder i en forholdsvis stor forskelskat mellem passivposten og den aktuelle skat. For at opnå en økonomisk fordel, kan hun ikke hæve midlerne ud umiddelbart med det samme eller over kortere tid. Samme er gældende for sønnen, men hans interesser er umiddelbart at beholde selskabet i en lang årrække.

6.4 Case 3

I denne case ønsker familien, at faderen og sønnen skal deles om virksomheden 50/50, men at det skal være i selskabsregi og med hver sit holdingselskab. Sønnen har imidlertid ikke mange likvide midler og kan ikke finansiere et opkøb af aktierne igennem sit eget holdingselskab, da han ikke kan få købet finansieret. Vores løsningsforslag er, at faderen først omdanner virksomheden til et selskab ved en skattefri virksomhedsomdannelse, for derefter at lave en aktieombytning. Det er herefter meningen, at sønnen skal overtage 50% af aktierne i driftsselskabet. Dette sker ved at foretage en kapitalforhøjelse med B-aktier, hvor faderens A-aktier får forlodsudbyttet. Vi kan illustrere generationsskiftet på følgende måde:

Virksomhedsomdannelsen foregår på samme måde som ovenfor i case 2, hvorfor vi her kan gentage:

Vi har beregnet goodwill på virksomheden ud fra TSS 2000-10, denne beregning er vedlagt som bilag 4. Baggrunden for at goodwill er beregnet efter TSS 2000-10 er, at det netop er denne værdiansættelsesmetode der skal anvendes i forbindelse med handel mellem interesseforbundne parter, i dette tilfælde fader og faders selskab.

Vi kommer frem til en goodwill på 572.000. Dette er baseret på en kapitaliseringsfaktor over 9 år, ud fra en helhedsbetragtning af virksomheden. I beregningen indgår alle aktiver, da det er hele virksomheden som omdannet. Vi har i lighed med case 1 afsat 800.000 i driftsherreløn.

I forbindelse med den skattefrie virksomhedsomdannelse skal vi have beregnet udskudt skat. Dette er vist i ovenstående figur 9.

Her har vi ligeledes, at der er udskudt skat på aktiverne på i alt 1.841.840. Denne udskudte skat skal med i åbningsbalancen. Denne er indsat ovenfor, i figur 10.

I forbindelse med den skattefrie virksomhedsomdannelselse skal vi have opgjort faderens anskaffelsessum på aktierne. I denne beregning skal der tages højde for udskudt skat på opsparet overskud. Se ovenstående figur 11 for beregningen af aktiernes anskaffelsessum. Her skal man være opmærksom på, at det skattemæssige tab på debitorer ikke indgår i aktiernes anskaffelsessum i henhold til VOL § 4, stk. 2.

Herefter aktieombytter faderen skattefrit sine aktier i Drift A/S med aktier i det nystiftede Holding A/S uden tilladelse ved hjælp af reglerne i ABL § 36. Her kan der imidlertid også aktieombyttes skattefrit med tilladelse, da vi anser faderens begrundelser i risikoafgrænsning, forberedelse af generationsskifte, eventuel udskillelse af ejendom i eget selskab mv., som gyldige forretningsmæssige begrundelser. Det er en betingelse for en skattefri aktieombytning, at den foregår til handelsværdier. Den skattefrie aktieombytning foretages i umiddelbar forlængelse af den skattefrie virksomhedsomdannelselse, hvorfor værdierne allerede er opgjort til handelsværdier. Vi kan derfor opstille følgende åbningsbalance fra Holding A/S som er vist i nedenstående figur 14:

Åbningsbalance 1. januar 2017 (nyt holdingselskab)			
Aktiver		Passiver	
Kapitalandel	12.830.160	Selskabskapital	500.000
		Overkurs	12.330.160
Aktiver	12.830.160	Passiver	12.830.160

Figur 14: Åbningsbalance. egen tilvirkning

Efter den skattefrie aktieombytning er foretaget, udloddes der fra driftsselskabet et udbytte til det nystiftede holdingselskab, svarende til driftsselskabets likvide beholdning på 7 mio. kr. Denne udlodning er ikke skattepligtig for holdingselskabet i henhold til ABL § 4 B, da holdingselskabet ejer over 10% af kapitalen i driftsselskabet. Tidligere var der i ABL § 36 A, stk. 7 indsat en værnsregel om, at en skattefri aktieombytning foretaget efter det objektive regelsæt ikke muliggjorde en efterfølgende udbytteudlodning som oversteg det ordinære resultat. Denne regel er ikke længere gældende, da den ikke er medtaget i den nye udgave af de objektive regler i ABL § 36, stk. 6 og 7.¹⁴⁷

Årsagen til ovenstående udlodning er, at vi ønsker at slanke balancen i driftsselskabet inden sønnen nyttegner B-aktier. Således nedbringer vi faderens forlods udbytteret/perioden denne ret er tilknyttet A-aktierne. Hermed sikrer vi, at perioden indtil sønnen kan få udbyttet op i eget selskab forkortes så meget som muligt. Dette er relevant, da sønnen har lånt pengene til nyttegningen i banken og renterne hertil tilskrives hvert år uden afdrag i den periode sønnens B-aktier ikke er berettigede til udbytte.

¹⁴⁷ Generationsskifte og omstruktureringer side 248

Egenkapitalen i driftsselskabet kan herefter opgøres således:

Egenkapital i henhold til åbningsbalance i driftsselskabet: 12.830.160

Udlodning af udbytte, svarende til de likvide beholdninger: 7.000.000

Herefter er egenkapitalen: 5.830.160

Efter udlodningen nytegner sønnens holdingselskab B-aktier nom. 500.000 til kurs 100, således ejerskabet i driftsselskabet herefter er fordelt 50/50 mellem faderens og sønnens holdingselskaber.

I forbindelse med nytegningen af B-aktierne opgøres sønnens uberettigede andel af egenkapitalen således¹⁴⁸:

Ejerandel af (selskabets værdi + tegningsbeløb) – tegningsbeløb

Altså:

$$50\% \text{ af } (5.830.160 + 500.000) - 500.000 = 2.665.080$$

Hermed kan vi opgøre faderens forlodsudbytteret til: $2.665.080 / 50\% = 5.330.160$

Forlodsudbytteretten på 5.330.160 er et udtryk for den del af egenkapitalen faderen giver afkald på i forbindelse med sønnens nytegning af B-aktier.

Denne forlods udbytteret skal forrentes med en given procent, som er markedsbestemt tillagt en eventuel risikopræmie. I dette tilfælde har vi på baggrund af sikkerheden i virksomhedens drift og de øvrige omstændigheder vurderet, at der ikke skal fastsættes en risikopræmie. Derfor har vi valgt at forrente forlods udbytteretten med 3 %, svarende til en bankrente på et sikret erhvervslån.

¹⁴⁸ SKM2004.416.LR

Forlods udbytteretten kan hermed opgøres således som vist nedenfor i figur 15¹⁴⁹:

Opgørelse af forlodsudbytteret		
Forlodsudbytteret primo		5.330.160,00
Forretning 2017	3%	5.490.064,80
Udbytteudlodning 2017		-1.200.000,00
Rest udbytteret ultimo 2017		4.290.064,80
Forretning 2018	3%	4.418.766,74
Udbytteudlodning 2018		-1.200.000,00
Rest udbytteret ultimo 2018		3.218.766,74
Forretning 2019	3%	3.315.329,75
Udbytteudlodning 2019		-1.200.000,00
Rest udbytteret ultimo 2019		2.115.329,75
Forretning 2020	3%	2.178.789,64
Udbytteudlodning 2020		-1.200.000,00
Rest udbytteret ultimo 2020		978.789,64
Forretning 2021	3%	1.008.153,33
Udbytteudlodning 2021		-1.200.000,00

Figur 15: Opgørelse forlodsudbytteret, egen tilvirkning

Vi forudsætter at der kommer en udbytteudlodning på 1.200.000 hvert år i ovenstående beregninger. Beregninger viser, at såfremt forudsætningerne holder, så vil forlodsudbytteretten med en forrentning på 3% være indfriet i forbindelse med udbytteudlodningen i 2021, altså efter 5 år. Skulle virksomheden modsætningsvis ikke være i stand til, at genere overskud til årlige udbytteudlodninger på 1,2 mio., så foreslår vi for sønnens skyld, at der i aftalen indsættes en tidsbegrænset periode hvortil forlodsudbytteretten tilknyttes. Denne kan i dette eksempel være 7 år, som også er normal praksis på området. Denne tidsbegrænsning tilgodeser sønnen, og er især relevant i de situationer hvor virksomheden ikke formår at genere de overskud der er budgetteret med i forbindelse med værdiansættelsen. I disse situationer vil forrentningen medføre at forlodsudbytteretten vil øges, hvorved sønnens tidshorisont for at modtage udbytte udskydes. Dermed vil det være sønnen der bærer risikoen for at selskabet generer de overskud der er budgetteret med.

¹⁴⁹ SKM2016.219.SR

Ud fra ovenstående gennemgang, har vi oplistet følgende fordele og ulemper:

Fordele:

- Udskudt skat på opsparet overskud indgår i anskaffelsessum på aktierne.
- Søn er indtrådt i 50% af driften.
- Intet gavebeløb eller gældsbev.
- Datter holdes udenfor, sønnen forfordes ikke, hvorfor datter heller ikke skal have noget.
- Ingen beskatning, hverken ved far, søn eller i nogle af selskaberne.
- Faderen bibeholder en indtægtskilde, både til at få udbytte samt løn.
- Der er sket risikoafgrænsning.
- Der er ingen passivpost og dermed ingen forskelsskat mellem denne og faktiske latente skattebyrde.

Ulemper

- Søn skal sikre finansiering af kapitalforhøjelsen.
- Der går 5-7 år inden sønnen begynder at få udbytte. Indtil da skal hele hans privatforbrug dækkes af løn fra driftsselskabet.
- Der er ikke sket noget egentligt generationsskifte, idet faderen stadig ejer 50%.
- Faderen har store midler i sit holdingselskab, dette skal der planlægges et generationsskifte på.
- Efter forlodsudbytteretten er opbrugt, er der risiko for at faderens holdingselskab bliver omfattet af pengetanksreglerne. Dermed kan der ikke ske succession i dette selskab.
- Selve A/B-modellen kræver god tidsplanlægning, da forlodsudbytteretten strækkes sig over en årrække.

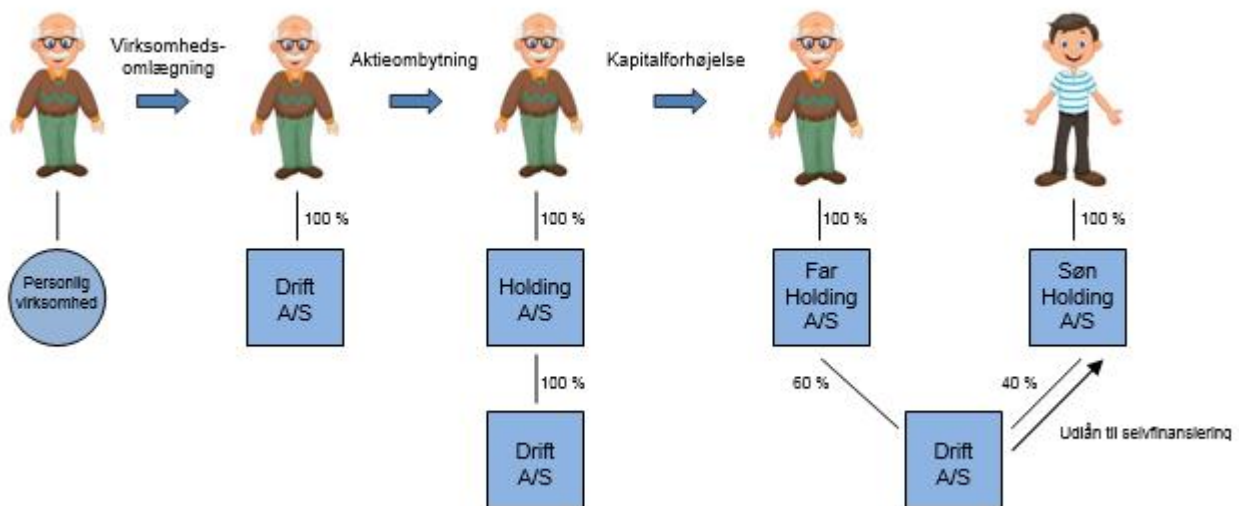
6.5 Case 4

I denne case ønsker familien, at faderen og sønnen skal deles om virksomheden 60/40, men at der skal være i selskabsregi og med hver sit holdingselskab. Sønnen har imidlertid ikke mange likvide midler til at finansiere et opkøb af aktierne kontant igennem sit eget holdingselskab. Idet faderens selskab er forholdsvis likvid, har de drøftet muligheden for at sønnen kan undgå at betale renter eksternt til fx et pengeinstitut i forbindelse med køb af kapitalandele i driftsselskabet.

Vores løsningsforslag er, at faderen først omdanner virksomheden til et selskab ved en skattefri virksomhedsomdannelse, for derefter at lave en skattefri aktieombytning uden tilladelse. Dette har denne konsekvens, at faderens nystiftede holding selskab ikke skattefrit kan afstå aktierne i en periode på 3 år. Vi forudsætter her, at SKAT som udgangspunkt kun ville have givet tilladelse efter det subjektive regelsæt, såfremt aktierne ikke afstås i en periode på 3 år.

Det er herefter meningen at sønnen stifter et holdingselskab, som kapitalforhøjer i driftsselskabet ved hjælp af selvfinansiering og dermed midlerne i driftsselskabet.

Vi kan illustrere generationsskiftet på følgende måde:

Virksomhedsomdannelsen foregår på samme måde som ovenfor i case 2 og 3, hvorfor vi her kan gentage:

Vi har beregnet goodwill på virksomheden ud fra TSS 2000-10, denne beregning er vedlagt som bilag 4. Baggrunden for at goodwill er beregnet efter TSS 2000-10 er, at det netop er denne værdiansættelsesmetode der skal anvendes i forbindelse med handel mellem interesseforbundne parter, i dette tilfælde fader og faders selskab.

Vi kommer frem til en goodwill på 572.000. Dette er baseret på en kapitaliseringsfaktor over 9 år, ud fra en helhedsbetragtning af virksomheden. I beregningen indgår alle aktiver, da det er hele virksomheden som omdannes. Vi har i lighed med case 1 afsat 800.000 i driftsherreløn.

I forbindelse med den skattefrie virksomhedsomdannelse skal vi have beregnet udskudt skat. Dette er vist i ovenstående figur 9.

Her har vi ligeledes, at der er udskudt skat på aktiverne på i alt 1.841.840. Denne udskudte skat skal med i åbningsbalancen. Denne er indsat ovenfor, i figur 10.

Herefter aktieombytter faderen skattefrit sine aktier i Drift A/S med aktier i det nystiftede Holding A/S uden tilladelse ved hjælp af ABL § 36. Her kan der imidlertid også aktieombyttes skattefrit med tilladelse, da vi anser faderens begrundelser i risikoafgrænsning, forberedelse af generationsskifte, eventuel udskillelse af ejendom i eget selskab mv., som forretningsmæssige begrundelser.

Det er en betingelse for en skattefri aktieombytning, at den foregår til handelsværdier. Den skattefrie aktieombytning foretages i umiddelbar forlængelse af den skattefrie virksomhedsomdannelse, hvorfor værdierne allerede er opgjort til handelsværdier. Vi kan derfor opstille følgende åbningsbalance fra Holding A/S som er vist i ovenstående figur 11.

Herefter kapitalforhøjer sønnens holdingselskab med nominelt 333.333, svarende til 40% af kapitalen efter kapitalforhøjelsen. Kapitalforhøjelsen anses ikke for en afståelse for faderen, hvorfor det ikke vil have skattemæssige konsekvenser for faderen eller hans holdingselskab.

Vi har en kurs på aktierne på 2.566, hvilket svarer til at sønnen skal indbetale 8.553.440 til driftsselskabet, fordelt med 333.333 i nominel aktiekapital og 8.220.107 i overkurs. Herefter vil den samlede egenkapital i driftsselskabet udgøre 21.383.600, som fordeles jf. nedenstående figur 16:

Egenkapital driftsselskabet:	12.830.160
Fordelt således:	
Selskabskapital	500.000
Frie reserver	12.330.160
Kapitalforhøjelse med nom. 333.333	333.333
Nominel aktiekapital herefter	833.333
Overkurs i forbindelse med kapitalforhøjelse	8.220.107
I alt skal søn låne overkurs og nom. forhøjelse	8.553.440
Egenkapital i driftsselskabet herefter	21.383.600
Fordelt således:	
Selskabskapital	833.333
Overført resultat	20.550.267
	21.383.600
Søns holdingselskabs andel, 40%	8.553.440
Faders holdingselskabs andel, 60%	12.830.160
	21.383.600

Figur 16: Opgørelse over egenkapital efter kapitalforhøjelse, egen tilvirkning

Sønnen skal låne 8.553.440 i driftsselskabet til at finansiere hans holdingselskabs nytegning af kapitalandele i driftsselskabet. Det er i denne forbindelse vigtigt at iagttage selskabsrettens regler i SEL §§ 206-209, herunder bl.a. ledelsens redegørelse, kreditvurdering, godkendelse på generalforsamling mv., som er omtalt i afsnit 5.2.8. Vi forudsætter i denne forbindelse at alle krav er opfyldt, således at selvfinansieringen er lovlig. Vi mener renten på lånet kan fastsættes til 4% p.a. ud fra de konkrete omstændigheder. Dette vil medføre en forrentning i år 1 på: $8.553.440 * 4\% = 342.138$. Forudsat at driftsselskabets udlodning er 1.200.000 som i ovenstående case 3, så vil sønnens udbytteandel udgøre 480.000, hvilket vil kunne dække renterne samt et mindre afdrag. Vi kan i nedenstående figur 17 illustrere selskabets egenkapital efter kapitalforhøjelse samt udlån til selvfinansiering således:

Egenkapital i driftsselskabet efter kapitalforhøjelse:	21.383.600
Fordelt således:	
Selskabskapital	500.000
Bunden selvfinansieringsreserve	8.553.440
Frie reserver	12.330.160

Figur 17: Fordeling af egenkapital. egen tilvirkning

Vi har dermed at selskabets egenkapital har mange frie reserver. Disse reserver vil normalvis kunne udloddes og dermed kunne afdrage en del af den gæld sønnens holdingselskab har i forbindelse med selvfinansieringen. Dette er imidlertid ikke tilfældet her, da faderes umiddelbart inden kapitalforhøjelsen har foretaget en skattefri virksomhedsomdanning efterfulgt af en skattefri aktieombytning. Faderens holdingselskab er derfor omfattet af holdingkravet på 3 år. Praksis viser at en kapitalforhøjelse med efterfølgende udlodning af bl.a. overkurs i forbindelse med kapitalforhøjelsen skattemæssigt kan anses som en delafståelse for faderens holdingselskab, jf. SKM2015.71.SR. En sådan delafståelse vil derfor indebære en risiko for at holdingkravet ikke anses for opfyldt.

For at imødekomme denne risiko, vil vores anbefaling være enten at vente 3 år med at udlodde mere end årets resultat. Alternativt indhente et bindende svar på konsekvenserne af en eventuel ekstra udlodning inden denne foretages.

Vi har udarbejdet nedenstående figur 18, som viser hvordan egenkapitalen og lånet til selvfinansiering påvirkes over de første 5 år. Vi antager her, at selskabet hvert år har et overskud på 1.200.000 som udloddes, mens der i år 4 og år 5 foretages en ekstraordinær udlodning, da faderens holdingselskab her ikke vil anses for at bryde holdingkravet.

Hermed kan vi se, at ultimo år 5 er sønnens holdingselskabs lån nedbragt til 1.046.733. Forrentningen i de 5 år er samlet på 1.493.293. Denne rente er tilfaldet selskabet frem for fx et pengeinstitut.

Selvfinansieringsoversigt			Oversigt over ekstraordinære udlodninger	
Primo		8.553.440	Egenkapital i driftsselskabet efter år 3	
Forrentning, år 1	4%	342.138	Selskabskapital	833.333
Udlodning, år 1 - søns andel		-480.000	Bunden reserve for selvfinansiering	8.123.089
Rest gæld ultimo år 1		8.415.578	Frie reserver	12.427.178
Forrentning, år 2	4%	336.623		21.383.600
Udlodning, år 2 - søns andel		-480.000	Ekstraordinær udlodning år 4	10.000.000
Rest gæld ultimo år 2		8.272.201	Søns andel heraf:	-4.000.000
Forrentning, år 3	4%	330.888	Egenkapital efter udlodning år 4	
Udlodning, år 3 - søns andel		-480.000	Selskabskapital	833.333
Rest gæld ultimo år 3		8.123.089	Bunden reserve for selvfinansiering	3.968.012
Forrentning, år 4	4%	324.924	Frie reserver	6.582.255
Udlodning, år 4 - søns andel inkl. ekstraudlodning		-4.480.000		11.383.600
Rest gæld ultimo år 4		3.968.012	Ekstraordinær udlodning år 5	6.500.000
Forrentning, år 5	4%	158.720	Søns andel heraf:	-2.600.000
Udlodning, år 5 - søns andel inkl. ekstraudlodning		-3.080.000	Egenkapital efter udlodning år 5	
Rest gæld ultimo år 5		1.046.733	Selskabskapital	833.333
			Bunden reserve for selvfinansiering	1.046.733
			Frie reserver	3.003.534
				4.883.600

Figur 18: Oversigt over lovlig selvfinansiering, egen tilvirkning

3 år efter faderens omstruktureringer vil sønnens holdingselskab have mulighed for at købe aktier fra faderens holdingselskab, som vil være et skattefrit salg for faderens holdingselskab, idet holdingkravet her er udløbet. Denne overtagelse vil eventuelt kunne finansieres med et gældsbevis mellem de to holdingselskaber.

Ud fra ovenstående gennemgang, har vi oplyst følgende fordele og ulemper:

Fordele:

- Udskudt skat på opsparet overskud indgår i faderens anskaffelsessum på aktierne.
- Søn er indtrådt i 40% af driften.
- Intet gavebeløb eller gældsbrief til faderen.
- Datter holdes udenfor, sønnen forfordes ikke, hvorfor datter heller ikke skal have noget.
- Ingen beskatning, hverken ved far, søn eller i nogle af selskaberne.
- Faderen bibeholder en indtægtskilde, både til at få udbytte samt løn.
- Der er sket risiko afgrænsning.
- Der er ingen passivpost og dermed ingen forskelsskat mellem denne og den latente skattebyrde.
- Sønnens holdingselskab kan købe aktier af faderens holdingselskab efter 3 år skattefrit.
- Sønnens finansieringsomkostninger i forbindelse med købet bliver i driftsselskabet og dermed i familien.
- Et større overskud i driftsselskabet og dermed større udlodninger vil tilfalde sønnens holdingselskab med det samme i forhold til ejerandel. Dette kan anvendes efter sønnens egen ønske, til fx afdrag, udbytte, konsolidering mv.

Ulemper

- De første 3 år går en stor del af sønnens udbytte til renter og kun en mindre del til afdrag.
- Der er ikke sket noget egentligt generationsskifte, idet faderen stadig ejer 60%.
- Faderen har store midler i sit holdingselskab, dette skal der planlægges et generationsskifte på.
- Efter ordinære og ekstraordinære udbytter er der risiko for at faderens holdingselskab bliver omfattet af pengetanksreglerne. Dermed kan der ikke ske succession i dette selskab efterfølgende.
- Modellen kræver god tidsplanlægning, da afdragene på lånet strækker sig over en årrække.
- Faderens holdingkrav medføre at der skal ske kapitalforhøjelse og der ikke kan ske afståelse, dette medfører et større finansieringsbehov for sønnen.
- Sønnens renter har ikke nogen skatteværdi, da de bliver akkumuleret som underskud til fremførsel i sønnens holdingselskab.

7 Konklusion

Vi har i vores afsluttende afhandling på vores kandidatstudie ved Aalborg Universitet, valgt at beskæftige os med området generationsskifte. Selve området omkring generationsskiftet har vist sig at være yderst komplekst, idet der skal tages højde for rigtig mange forhold. Grundlæggende har det vist sig, at den danske skatteret er indrettet særdeles fleksibel og muliggør forskellige metoder, for at generationsskifte en virksomhed skattefrit. Dette fleksible system er ganske brugbart i praksis, idet et generationsskifte og ønskerne i forbindelse hermed, i langt de fleste tilfælde er individuelle fra situation til situation.

Mulighederne for at der kan ske et generationsskifte skattefrit er dog ikke ens, hvad enten virksomheden drives i personlig- eller i selskabsregi. Mulighederne for skattefrie omstruktureringer i den personlige virksomhed, er reelt yderst begrænset kontra de omfattende muligheder der er for virksomheder drevet i selskabsform. For den personlige virksomhed, er der faktisk kun én mulighed for at lave en skattefri omstrukturering. Denne indebærer, at indehaveren ved anvendelse af reglerne i Lov om skattefri virksomhedsomdannelse, skattefrit omdanner sin personlige virksomhed til et selskab. Herefter vil indehaveren, som nu er blevet kapitalejer, have samme muligheder for, at foretage skattefrie omstruktureringer som de øvrige selskaber i Danmark. Omdannelsen fra den personlige virksomhed til et selskab, vil endvidere åbne døren for en bredere palet af finansieringsløsninger i forbindelse med, at virksomheden på et senere tidspunkt skal generationsskiftes.

De skattefrie omstruktureringer for selskaber indebærer bl.a. muligheden for at foretage en skattefri aktieombytning, skattefri spaltning, skattefri tilførsel af aktiver og en skattefri fusion.

Ved den skattefrie aktieombytning ombytter kapitalejeren sine aktier i eksempelvis et driftsselskab med aktier i et nystiftet holdingselskab. I forbindelse med denne transaktion sker der skattemæssig succession, hvorefter den oprindelige anskaffelsessum på aktierne i driftsselskabet "ruller" over på de nye aktier i det erhvervende selskab, som nu er blevet et holdingselskab. Ved efterfølgende afhændelse af driftsselskabet, vil der således ikke ske avancebeskatning af afståelsesbeløbet i privatsfæren, men derimod i holdingselskabet. Denne konstruktion kan være særdeles relevant, bl.a. i de tilfælde hvor aktierne i driftsselskabet har en væsentlig negativ anskaffelsessum, som følge af en tidligere foretaget skattefri virksomhedsomdannelse. Denne konstruktion indebærer endvidere, at kapitalejeren, under iagttagelse af specifikke krav som eksempelvis holdingkravet, kan sælge aktierne i sit driftsselskab skattefrit. Denne regel anses ikke helt uvæsentlig i de situationer hvor der i forbindelse med et generationsskifte vælges en model, hvor der sælges aktier. Derudover giver konstruktionen ligeledes mulighed for øvrige dispositioner, som i opløbet til et generationsskifte kan laves med fordel, herunder bl.a. opdeling i A- og B-aktier, mulighed for kapitalforhøjelser e.l.

For så vidt angår den skattefrie spaltning, er dette et værktøj, der også anses for relevant i de forskellige situationer, hvor der skal generationsskiftes. Den skattefrie spaltning kan foretages som en grenspaltning og som en ophørsspaltning. I praksis ses den skattefrie ophørsspaltning oftest, idet regelsættet for denne er mere lempelig kontra en skattefri grenspaltning. Selve spaltningen muliggør en opdeling af den

virksomhed, der skal generationsskiftes, ud i separate dele. Modellen er især interessant og anvendelig i de situationer, hvor en erhverver ikke ønsker at overtage hele virksomheden, men blot en bid heraf. Tilsvarende kan en spaltning hjælpe med at slanke et selskab, således at de driftsaktiviteter der ønskes overdrages placeres i et særskilt selskab, hvorefter det vil blive billigere for en erhverver, at købe sig ind i virksomheden.

Ved en skattefri tilførsel af aktiver forstås den transaktion, hvor et indskydende selskab tilfører sin virksomhed, eller en gren af denne, til et andet selskab, mod at blive vederlagt i aktier. Selve modellen kan anvendes i forbindelse med generationsskifter, omend den efter vores personlige erfaringer, ikke er så anvendt i praksis. Tilsvarende gælder for den skattefrie fusion, som også er en af de muligheder, der er for at omstrukturere sin koncernstruktur skattefrit i forbindelse med et generationsskifte. Her gælder dog det faktum, at der ved en fusion sammensmeltes flere virksomheder til én, hvilket som udgangspunkt ikke vil være aktuelt i et konkret generationsskifte. Her vil det som udgangspunkt i stedet være aktuelt, at spalte det selskab, der skal generationsskiftes ud i flere dele, hvorpå der herefter kan ske en udvælgelse af de aktiviteter, der skal overdrages til erhververen.

I forbindelse med et generationsskifte, er der en række væsentlige forhold man skal have for øje. Vi har set på nogle af disse, men disse har naturligvis ikke været udtømmende. Vi har behandlet de forhold, vi har anset som værende de væsentligste.

Et af de væsentligste punkter omkring et generationsskifte er selve værdiansættelsen af den overdragne virksomhed. I forbindelse med et generationsskifte og/eller omstruktureringer er værdiansættelsen af virksomheden helt essentielt. Når der handles mellem interesseforbundne parter kan vi anvende TSS cirkulærerne. Disse kan både anvendes i forbindelse med værdiansættelse af goodwill og aktierne i et selskab. Handles der uden for interesseforbundne parter, tillader SKAT som udgangspunkt en fri værdiansættelse, idet det antages, at parterne har modstridende interesser. Der skal i alle tilfælde foretages en konkret vurdering af hvilken værdiansættelsesmetode, der skal anvendes. Efter L183 blev vedtaget, er det nu SKAT der bære bevisbyrden for, at TSS ikke kan anvendes ved handel mellem interesseforbundne parter.

Overordnet set, er begrundelsen for at foretage ovenstående skattefrie omstruktureringer at tilpasse sig den struktur, man ønsker at have. Inden et påtænkt generationsskifte gennemføres, således at dette ikke medfører afståelsesbeskatning hos overdrager. I forbindelse med at bibeholde det skattefrie generationsskifte fra start til slut, er det nødvendigt også at se på mulighederne for, at foretage et generationsskifte med succession. Her er der både for den personlige virksomhed og for virksomheden drevet i selskabsform mulighed for qua reglerne i kildeskatteloven og aktieavancebeskatningsloven, at en særlig udvalgt personkreds, kan indtræde i en virksomhed med succession. Overdragelse med succession medfører, at der ikke hos overdrageren sker beskatning. Derved kan man groft sagt sige, at overdragelse med succession er til overdragers fordel. Konsekvensen for dette er nemlig, at det er erhververen som indtræder i overdragerens skattemæssige stilling, og derved overtager den latente skatteforpligtelse fra overdrageren. I forbindelse med, at erhververen indtræder i den latente skat, ses det ofte, at selve handelsværdien for virksomheden, er tilsvarende lavere, som følge af, at den latente skat overdrages

sammen med virksomheden. Ydes der i forbindelse med et generationsskifte en gave, er det muligt beregne en passivpost, som fragår det beløb, som erhververen skal betale gaveafgift af. Passivposten kan opgøres efter to forskellige metoder henholdsvis KSL § 33 C og KSL § 33 D. KSL § 33 D er den objektiv beregnede passivpost, som udgør 22% for aktier og 30% for aktiver i den personlige virksomhed af den konstaterede avance for overdrageren. Alternativt kan man anvende KSL § 33 D, som giver et nedslag i den latente skat. Ved anvendelse af KSL § 33 D, er det ikke "bare" at beregne et facit, idet den latente skat skal kursfastsættes ud fra nogen nærmere opstillede betingelser. Disse betingelser er subjektive, og praksis på området er ikke helt entydigt. Det vil derfor være tilrådeligt, at opstille sine egne betingelser, og herefter vurdere hvilken bestemmelse der medfører størst fordel, idet der henses til, at der er valgfrihed mellem bestemmelserne.

I forbindelse med et generationsskifte sker der overdragelse af en virksomhed til en anden. Som betaling for denne virksomhed, kan overdrageren enten erlægges med kontanter eller lignende. Alternativt kan overdrageren vælge, at give virksomheden i gave. Såfremt virksomheden gives i gave, skal der dog iagttages de regler, der er på dette område. Der skal betales gaveafgift såfremt værdien er over bundgrænsebeløbet, eller alternativt afregnes indkomstskat af gaveværdien. Dette er afhængig af, hvilken personkreds gaven ydes til. I forbindelse med de situationer, hvor virksomheden generationsskiftes og der i denne forbindelse gives en gave, er det vigtigt at være opmærksom på den netop vedtagne afgiftsnedsækning. Denne afgiftsnedsækning muliggøre, at generationsskifter inden for den nærmeste familie kan foretages billigere. Afgiftsnedsækningen er fuldt indfaset i 2020, hvorefter gaveafgiften på overdragelser af erhvervsvirksomheder, under givne betingelser, beskattes med en gaveafgift på blot 5%. Denne lovændring medfører en væsentlig likviditetsbesparelse i de situationer, hvor der i forbindelse med et generationsskifte gives en gave, sammen med de øvrige krav for afgiftsnedsættelsen i øvrigt er overholdt.

Afgiftsnedsættelsen giver anledning til at overveje om et generationsskifte kan udskydes indtil afgiftsnedsættelsen er fuldt indfaset, og gaveafgiften herefter er 5%. I forlængelse af dette, kan man dog sagtens foretage de øvrige nødvendige tilpasninger i forbindelse med planlægningen af generationsskiftet, herunder få omdannet den personlige virksomhed, få koblet et holdingselskab på mv.

Det er imidlertid ikke kun skattemæssige overvejelser man skal gøre sig i forbindelse med et generationsskifte. Det finansieringsmæssige aspekt i et generationsskifte er mindst ligeså vigtigt, idet en manglende finansiering i sig selv vil være en naturlig stopklods for, at generationsskiftet kan gennemføres. Det vil i forbindelse med finansieringen oftest ikke være muligt for overdrager, at give hele virksomheden i gave. Man skal huske på, at overdrageren som oftest vil være oppe i alderen og efter virksomheden er generationsskiftet til en nye generation, vil der for overdrageren være et behov for penge til at udleve en fornuftigt pensionisttilværelse. Tilsvarende vil det heller ikke være en mulighed "bare" at tømme virksomheden for midler og bruge disse til at finansiere generationsskiftet med. Denne løsning vil medføre, at kapitalgrundlaget i virksomheden vil forsvinde, hvorefter der kan være risiko for, at der slet ikke er nogen virksomhed, at videreføre for den person der skal overtage. Der er således nogle væsentlige betragtninger der skal overvejes i forbindelse med det finansieringsmæssige aspekt ved

et generationsskifte. Vi har i vores afhandling behandlet forskellige former for løsningsforslag på finansieringsdelen af et generationsskifte. Vi har tillige i vores cases oplistet de fordele og ulemper de konkrete finansieringsmetoder medfører for de personer, der indgår i det pågældende generationsskifte. For så vidt angår finansiering af generationsskiftet, er der i selskabsregi omfattende muligheder. Bl.a. muligheden for selvfinansiering, hvor driftsselskabet selv finansierer sin egen overtagelse uden der skal ud og lånes midler eksternt. Der er endvidere mulighed for, at opdele aktieklassen i henholdsvis A- og B-aktier, hvorved erhververen kan købe sig billigt ind, mod at A-aktierne får en forlods udbytteret. Denne finansieringsmulighed kræver dog, at generationsskiftet planlægges i god tid, idet en sådan forlods udbytteret typisk strækker sig over en forholdsvis lang periode.

Selve finansieringsdelen giver tillige anledning til at overveje tidspunktet for, hvornår der skal ske generationsskifte. Er det senior der skal overdrage virksomheden til junior, er det mest fordelagtige tidspunkt at gøre dette på i de samfundstider, hvor der er lavkonjunkturer og prisen på virksomheden derfor er lav. En lav værdiansættelse af seniors virksomhed, vil medføre, at den betaling eller gaveafgift der i forbindelse med overdragelsen til junior skal betales vil være lavere. Modsat er det selvfølgelig gældende, at såfremt senior vælger at afhænde virksomheden til 3. mand, vil det være mest fordelagtig at gøre dette i højkonjunkturer, hvor værdien af virksomheden vil være højere.

Generelt er det danske skattesystem opbygget ganske fornuftigt og fleksibelt i relation til generationsskiftet. I de situationer, hvor overdrager har ulejlighet sig med at planlægge sit generationsskifte, er der ganske fine muligheder for, at generationsskiftet kan gennemføres skattefrit fra start til slut og dermed uden skattebetaling for virksomheden og de involverede parter i øvrigt.

8 Litteratur

8.1 Bøger

“Generationskifte og omstruktureringer – det skatteretlige grundlag” af Birgitte Sølvkær Olesen, udgivet af Jurist- og Økonomforbundet Forlag 2017, 5. udgave.

“Lærebog om indkomstskat” af Aage Michelsen, Steen Askholt, Jane Bolander, John Engsig, Liselotte Madsen, Anders Nørgaard Laursen og Inge Langhave Jeppesen, udgivet af Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2015, 16 udgave (anvendt som baggrunds litteratur)

“Selskabsret” af Erik Werluff, udgivet af Karnov Group Denmark 2013, 9. udgave

Derudover er materiale fra undervisning i omstruktureringer i efterårssemesteret 2016 anvendt som baggrundsmateriale

8.2 Artikler

Artikel Jesper Seehausen – Lovlig selvfinansiering: <https://dk.linkedin.com/pulse/lovlig-selvfinansiering-hvad-er-nu-det-noget-jesper-seehausen>

Artikel fra BDO om lovlig selvfinansiering: <https://www.bdo.dk/getmedia/9f5d58e3-b4c0-4b9e-80c1-9dbcd01be05c/Selvfinansiering-i-selskaber-2017.pdf.aspx>

Artikel fra Revision og Regnskabsvæsen: Lettelse af generationskifte, udgivet i R.R.2017.08.0051

Generationskifte, udgivet af Revitax - <https://brandtrevision.dk/faglig-info/generationsskifte/>

8.3 Domme, bindende svar, styresignaler mv.

SKM2001.174.LSR	SKM2007.106.SR	SKM2016.412.SKAT
SKM2001.380.LSR	SKM2007.807.DEP	SKM2016.413.SR
SKM2002.83.LSR	SKM2008.182.SR	
SKM2002.173.LSR	SKM2008.875.LSR	TfS 1985.371.LR
SKM2002.215.LR	SKM2008.876.LSR	TfS 1997.206 LR
SKM2002.428.LSR	SKM2009.481.LR	TfS 1997.207 LR
SKM2002.514.TSS	SKM2010.2.SR	TfS 1997.511.LSR
SKM2002.620.EFD	SKM2010.210.SR	TfS 1997.661 LR
SKM2002.644.LRS	SKM2010.481.BR	TfS 1997.941 LR
SKM2003.118.TSS	SKM2011.406.SKAT	TfS 1998.161.LR
SKM2003.458.LR	SKM2012.321.SKAT	TfS 1998.701.LSR
SKM2003.512.LR	SKM2012.728.SR	TfS 1999.297 LR
SKM2003.547.LR	SKM2014.732.LSR	TfS 1999.787 LR
SKM2004.416.LR	SKM2015.71.SR	TfS 2000.369 LSR
SKM2005.167.ØI	SKM2015.131.LSR	TfS 2000.958.LSR
SKM2005.549.LR	SKM2015.141.LSR	TfS 2001.174 LSR
SKM2006.280.SR	SKM2015.195.SR	TfS 2003.943
SKM2006.345.LSR	SKM2015.302.VLR	TfS 2006.217.VLD
SKM2006.447.SKAT	SKM2016.219.SR	TfS 2006.720 LSR

8.4 Love, vejledninger og cirkulærer

Love som angivet i afsnit 2.5

Fusionsdirektivet

Den juridiske vejledning

TSS 2000-05

TSS 2000-09

TSS 2000-10

8.5 Internetsider

<http://www.skm.dk/aktuelt/nyheder/2017/april/lavere-bo-og-gaveafgift-gavner-tusindvis-af-familieejede-virksomheder> (Udtalelse skatteminister)

<http://www.skat.dk/SKAT.aspx?oId=2170704> (Ophævelse af TSS 1982)

<http://www.skat.dk/SKAT.aspx?oID=82338> (TSS-2000-10)

<http://www.skat.dk/SKAT.aspx?oId=2250646> (kapitalafkastsats)

<http://www.skat.dk/SKAT.aspx?oId=82336> (TSS-2000-09)

<http://www.skat.dk/skat.aspx?oId=1813207&chk=208529> (vejledning Transfer Pricing)

<https://www.invested.dk/encyclopedia/beta/> (beta værdier)

<https://www.statbank.dk/statbank5a/SelectVarVal/saveselections.asp> (rente statsobligation)

8.6 Figurliste

Figur 1: Eks. på aktieombytning	46
Figur 2: TSS 2000-10 egen tilvirkning	76
Figur 3: Formel DCF-model	78
Figur 4: Fastsættelse af WACC	79
Figur 5: Illustration af DCF-model.....	80
Figur 6: Aktiver der overdrages, egen tilvirkning	101
Figur 7: Erlæggelse af salgssummen, egen tilvirkning	102
Figur 8: Faderens egenkapital efter overdragelse til søn, egen tilvirkning.....	102
Figur 9: Udskudt skat ved skattefri virksomhedsomdannelse., egen tilvirkning	105
Figur 10: Åbningsbalance, egen tilvirkning	105
Figur 11: Faderens anskaffelsessum på aktierne, egen tilvirkning	106
Figur 12: Erlæggelse for aktierne pr. barn, egen tilvirkning	107
Figur 13: Spaltningsbalance, egen tilvirkning	108
Figur 14: Åbningsbalance. egen tilvirkning	111
Figur 15: Opgørelse forlodsudbyttet, egen tilvirkning.....	113
Figur 16: Opgørelse over egenkapital efter kapitalforhøjelse, egen tilvirkning.....	117
Figur 17: Fordeling af egenkapital. egen tilvirkning	118
Figur 18: Oversigt over lovlig selvfinansiering, egen tilvirkning	119

9 Bilag

9.1 Bilag 1 – årsrapport for NC AAU Entreprenør 2015

NC AAU Entreprenør

v/ **Anders Andersen**

Årsrapport

2015

Indholdsfortegnelse

	<u>Side</u>
Påtegning og erklæring	
Indehavers påtegning	1
Den uafhængige revisors erklæring om review af årsregnskabet	2
Virksomhedsoplysninger	
Virksomhedsoplysninger	3
Årsregnskab 1. januar - 31. december 2015	
Anvendt regnskabspraksis	4
Resultatopgørelse	7
Balance	8
Noter	10

Indehavers påtegning

Undertegnede har dags dato aflagt årsrapporten for 2015 for NC AAU Entreprenør v/Anders Andersen. Årsrapporten omfatter ikke de private indkomst- og formueforhold.

Årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Jeg anser den valgte regnskabspraksis for hensigtsmæssig, og efter min opfattelse giver årsregnskabet et retvisende billede af virksomhedens aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultat.

Ingen af virksomhedens aktiver er pantsat eller behæftet med ejendomsforbehold ud over de anførte, og der påhviler ikke virksomheden eventualforpligtelser, som ikke fremgår af årsregnskabet. De private eventualforpligtelser og pantsætninger indgår ikke i årsregnskabet.

Thisted, den 25. maj 2016

Anders Andersen

Den uafhængige revisors erklæring om review af årsregnskabet

Til Anders Andersen

Vi har udført review af årsregnskabet for NC AAU Entreprenør v/Anders Andersen for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2015, der omfatter anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance og noter.

Indehaverens ansvar for årsregnskabet

Virksomhedens indehaver har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Indehaveren har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som indehaveren anser nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Revisors ansvar

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet. Vi har udført vores review i overensstemmelse med den internationale standard vedrørende opgaver om review af historiske regnskaber og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning. Dette kræver, at vi udtrykker en konklusion om, hvorvidt vi er blevet bekendt med forhold, der giver os grund til at mene, at regnskabet som helhed ikke i alle væsentlige henseender er udarbejdet i overensstemmelse med den relevante regnskabsmæssige begrebsramme. Dette kræver også, at vi overholder etiske krav.

Et review af et regnskab udført efter den internationale standard vedrørende opgaver om review af historiske regnskaber er en erklæringsopgave med begrænset sikkerhed. Revisor udfører handlinger, der primært består af forespørgsler til indehaveren og, hvor det er hensigtsmæssigt, andre i virksomheden, samt anvendelse af analytiske handlinger og vurdering af det opnåede bevis.

Omfanget af de handlinger, der udføres ved et review, er betydeligt mindre end ved en revision udført efter de internationale standarder om revision. Vi udtrykker derfor ingen revisionskonklusion om årsregnskabet.

Konklusion

Ved det udførte review er vi ikke blevet bekendt med forhold, der giver os grund til at mene, at årsregnskabet ikke giver et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2015 samt af resultatet af virksomhedens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2015 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Hanstholm, den 25. maj 2016

BRANDT

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 25 49 21 45

Jens Jensen
statsautoriseret revisor

Virksomhedsoplysninger

Virksomheden	NC AAU Entreprenør Thyvej 1 7700 Thisted
	CVR-nr.: 12 34 56 78 Hjemsted: Thisted Kommune Regnskabsår: 1. januar - 31. december
Daglig ledelse	Anders Andersen

Anvendt regnskabspraksis

Årsrapporten for NC AAU Entreprenør er aflagt i overensstemmelse med årsregnskabslovens bestemmelser for klasse A-virksomheder.

Årsrapporten er aflagt efter samme regnskabspraksis som sidste år.

Om den anvendte regnskabspraksis kan i øvrigt oplyses følgende:

Generelt

Vederlag til indehaver

I resultatopgørelsen er der ikke indregnet vederlag til virksomhedens indehaver.

Generelt om indregning og måling

I resultatopgørelsen indregnes indtægter i takt med, at de indtjenes, herunder indregnes værdireguleringer af finansielle aktiver og forpligtelser. I resultatopgørelsen indregnes ligeledes alle omkostninger, herunder afskrivninger og nedskrivninger.

Aktiver indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde virksomheden, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå virksomheden, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til kostpris. Efterfølgende måles aktiver og forpligtelser som beskrevet nedenfor for hver enkelt regnskabspost.

Ved indregning og måling tages hensyn til forudsigelige tab og risici, der fremkommer inden årsrapporten aflægges, og som vedrører forhold, der eksisterede på balancedagen.

Resultatopgørelsen

Nettoomsætning

Nettoomsætning indregnes i resultatopgørelsen, såfremt levering og risikoovergang til køber har fundet sted inden årets udgang. Nettoomsætningen indregnes eksklusive moms og afgifter og med fradrag af rabatter i forbindelse med salget.

Råvarer og hjælpematerialer

Råvarer og hjælpematerialer omfatter kostpris for årets solgte varer.

Anvendt regnskabspraksis

Personaleomkostninger

Personaleomkostninger omfatter lønninger og øvrige lønrelaterede omkostninger, herunder sygedagpenge til virksomhedens ansatte med fradrag af lønrefusioner fra det offentlige. Desuden indregnes arbejdsbeklædning og øvrige personaleomkostninger.

Salgsomkostninger

Salgsomkostninger omfatter omkostninger, der vedrører distribution og salg samt reklame- og markedsføringsomkostninger.

Lokaleomkostninger

Lokaleomkostninger omfatter husleje, vedligeholdelse, forbrug af el og varme samt skatter og forsikringer.

Administrationsomkostninger

Administrationsomkostninger omfatter kontoromkostninger, forsikringer og kontingenter.

Finansielle indtægter og omkostninger

Finansielle indtægter og omkostninger indregnes i resultatopgørelsen med de beløb, der vedrører regnskabsåret. Finansielle indtægter og omkostninger omfatter renteindtægter og renteomkostninger.

Skatter

Idet virksomheden er personligt ejet, indgår det skattemæssige resultat af virksomheden i indehaverens samlede indkomst- og formueforhold vedrørende regnskabsåret. Skyldige og udskudte skatter indregnes ikke i resultatopgørelsen og balancen.

Balancen

Materielle anlægsaktiver

Materielle anlægsaktiver måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger. Der afskrives ikke på grunde.

Der foretages lineære afskrivninger baseret på følgende vurdering af aktivernes forventede brugstider:

Bygninger	20 år
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	3-7 år

Aktiver med en kostpris på under 12.800 kr. pr. enhed indregnes som omkostninger i resultatopgørelsen i anskaffelsesåret.

Fortjeneste og tab ved afhændelse af materielle anlægsaktiver opgøres som forskellen mellem salgsprisen med fradrag af salgsomkostninger og den regnskabsmæssige værdi på salgstidspunktet. Fortjeneste eller tab indregnes i resultatopgørelsen under afskrivninger.

Anvendt regnskabspraksis

Varebeholdninger

Varebeholdninger måles til kostpris efter FIFO-metoden. I tilfælde, hvor kostprisen er højere end nettorealisationsværdien, nedskrives til denne lavere værdi.

Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser

Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser måles til nominal værdi. Der nedskrives til imødegåelse af forventede tab.

Igangværende arbejder for fremmed regning

Igangværende arbejder for fremmed regning måles til salgsværdien af det udførte arbejde. Salgsværdien måles på baggrund af færdiggørelsesgraden på balancedagen og de samlede forventede indtægter på det enkelte igangværende arbejde.

Gældsforpligtelser

Gældsforpligtelser måles til den nominelle restgæld på balancedagen.

Resultatopgørelse 1. januar - 31. december

Note	2015	2014
1 Nettoomsætning	45.500.000	43.000.000
2 Råvarer og hjælpematerialer	-18.700.000	-16.935.000
Bruttofortjeneste I	26.800.000	26.065.000
3 Lønninger	-18.760.000	-18.405.000
Bruttofortjeneste II	8.040.000	7.660.000
4 Salgskostninger	-750.000	-800.000
5 Bilomkostninger	-2.000.000	-1.950.000
6 Lokaleomkostninger	-350.000	-330.000
7 Administrationsomkostninger	-1.200.000	-1.150.000
Resultat før afskrivninger	3.740.000	3.430.000
8 Afskrivninger	-1.750.000	-1.700.000
Driftsresultat	1.990.000	1.730.000
9 Finansielle indtægter	60.000	75.000
10 Finansielle omkostninger	-400.000	-405.000
Årets resultat	1.650.000	1.400.000

Balance 31. december

Aktiver			
<u>Note</u>		<u>2015</u>	<u>2014</u>
Anlægsaktiver			
11	Grunde og bygninger	7.000.000	7.500.000
11	Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	5.750.000	6.000.000
	Materielle anlægsaktiver i alt	<u>12.750.000</u>	<u>13.500.000</u>
	Anlægsaktiver i alt	<u>12.750.000</u>	<u>13.500.000</u>
Omsætningsaktiver			
12	Varebeholdninger	2.000.000	2.500.000
	Varebeholdninger i alt	<u>2.000.000</u>	<u>2.500.000</u>
13	Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser	3.400.000	3.200.000
14	Igangværende arbejder for fremmed regning	2.500.000	800.000
	Andre tilgodehavender	<u>1.200.000</u>	<u>1.500.000</u>
	Tilgodehavender i alt	<u>7.100.000</u>	<u>5.500.000</u>
	Likvide beholdninger	<u>8.000.000</u>	<u>7.830.000</u>
	Omsætningsaktiver i alt	<u>17.100.000</u>	<u>15.830.000</u>
	Aktiver i alt	<u>29.850.000</u>	<u>29.330.000</u>

Balance 31. december

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Passiver		
<u>Note</u>		
Egenkapital		
15 Egenkapital	11.080.000	10.180.000
Egenkapital i alt	<u>11.080.000</u>	<u>10.180.000</u>
Gældsforpligtelser		
Gæld til realkreditinstitutter	4.500.000	4.700.000
Gæld til pengeinstitutter	3.500.000	3.700.000
Langfristede gældsforpligtelser i alt	<u>8.000.000</u>	<u>8.400.000</u>
Leverandører af varer og tjenesteydelser	5.570.000	5.350.000
Anden gæld	5.200.000	5.400.000
Kortfristede gældsforpligtelser i alt	<u>10.770.000</u>	<u>10.750.000</u>
Gældsforpligtelser i alt	<u>18.770.000</u>	<u>19.150.000</u>
Passiver i alt	<u>29.850.000</u>	<u>29.330.000</u>

Noter

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
1. Nettoomsætning		
Omsætning	43.000.000	42.500.000
Igangværende arbejder til salgspris, primo	-5.000.000	-4.500.000
Igangværende arbejder til salgspris, ultimo	7.500.000	5.000.000
	<u>45.500.000</u>	<u>43.000.000</u>
2. Råvarer og hjælpematerialer		
Varekøb, Danmark	18.200.000	17.235.000
	<u>18.200.000</u>	<u>17.235.000</u>
Lager af råvarer, primo	2.500.000	2.200.000
Lager af råvarer, ultimo	-2.000.000	-2.500.000
	<u>500.000</u>	<u>-300.000</u>
	<u>18.700.000</u>	<u>16.935.000</u>
3. Lønninger		
Lønninger	16.000.000	15.750.000
Pensioner	1.280.000	1.260.000
Andre personaleomkostninger	1.480.000	1.395.000
	<u>18.760.000</u>	<u>18.405.000</u>
4. Salgsomkostninger		
Restaurationsbesøg	50.000	45.000
Anden repræsentation	60.000	57.000
Rejser	120.000	150.000
Annoncer	350.000	293.000
Sponsorater	35.000	33.000
Dekoration og udsmykning	25.000	27.000
Reklameartikler og gaver	60.000	65.000
Konstaterede tab på tilgodehavender fra salg	50.000	30.000
Ændring i nedskrivning på tilgodehavender fra salg	0	100.000
	<u>750.000</u>	<u>800.000</u>

Noter

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
5. Bilomkostninger		
Brændstof, varebiler	1.100.000	1.080.000
Forsikring og vægtafgift, varebiler	350.000	330.000
Vedligeholdelse, varebiler	<u>550.000</u>	<u>540.000</u>
	<u>2.000.000</u>	<u>1.950.000</u>
6. Lokaleomkostninger		
Lagerleje	70.000	70.000
Varme	55.000	45.000
El, vand og gas	57.000	55.000
Ejendomsskat og forsikring	34.000	33.000
Vedligeholdelse	68.000	63.000
Rengøring	38.000	37.000
Vagtværn	<u>28.000</u>	<u>27.000</u>
	<u>350.000</u>	<u>330.000</u>
7. Administrationsomkostninger		
Kontorartikler	170.000	150.000
Edb-omkostninger	240.000	350.000
Inkassoomkostninger	5.000	20.000
Vedligeholdelse af inventar	65.000	75.000
Mindre nyanskaffelser	272.000	100.000
Telefon og telefax	140.000	135.000
Porto og gebyrer	22.000	25.000
Regnskabsmæssig assistance	66.000	65.000
Økonomisk og skattemæssig rådgivning	15.000	20.000
Advokat	20.000	25.000
Forsikringer	125.000	120.000
Faglitteratur og tidsskrifter	10.000	10.000
Kontingenter	<u>50.000</u>	<u>55.000</u>
	<u>1.200.000</u>	<u>1.150.000</u>

Noter

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
8. Afskrivninger		
Afskrivning på bygninger	500.000	500.000
Afskrivning på andre anlæg, driftsmateriel og inventar	<u>1.250.000</u>	<u>1.200.000</u>
	<u>1.750.000</u>	<u>1.700.000</u>
9. Finansielle indtægter		
Renter, pengeinstitutter	<u>60.000</u>	<u>75.000</u>
	<u>60.000</u>	<u>75.000</u>
10. Finansielle omkostninger		
Renter, pengeinstitutter	270.000	270.000
Renter til realkreditinstitutter	<u>130.000</u>	<u>135.000</u>
	<u>400.000</u>	<u>405.000</u>
11. Materielle anlægsaktiver		
	<u>Grunde og bygninger</u>	<u>Andre anlæg, driftsmateriel og inventar</u>
Kostpris 1. januar 2015	10.000.000	17.000.000
Tilgang	0	1.000.000
Afgang	<u>0</u>	<u>-500.000</u>
Kostpris 31. december 2015	<u>10.000.000</u>	<u>17.500.000</u>
Af- og nedskrivninger 1. januar 2015	2.500.000	11.000.000
Årets af- og nedskrivninger	500.000	1.250.000
Tilbageførsel af af- og nedskrivninger på afhændede aktiver	<u>0</u>	<u>-500.000</u>
Af- og nedskrivninger 31. december 2015	<u>3.000.000</u>	<u>11.750.000</u>
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2015	<u>7.000.000</u>	<u>5.750.000</u>
Ejendomsvurdering 1. oktober 2015	<u>5.000.000</u>	

Noter

	<u>31/12 2015</u>	<u>31/12 2014</u>
12. Varebeholdninger		
Råvarer og hjælpematerialer	2.000.000	2.500.000
	<u>2.000.000</u>	<u>2.500.000</u>
13. Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser		
Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser	3.700.000	3.500.000
Nedskrivning på tilgodehavender	-300.000	-300.000
	<u>3.400.000</u>	<u>3.200.000</u>
14. Igangværende arbejder for fremmed regning		
Salgsværdi af periodens produktion	7.500.000	5.000.000
Modtagne acantobetalinger	-5.000.000	-4.200.000
	<u>2.500.000</u>	<u>800.000</u>
15. Egenkapital		
Saldo 1. januar 2015	<u>10.180.000</u>	<u>9.480.000</u>
Årets resultat	<u>1.650.000</u>	<u>1.400.000</u>
Hævet kontant	<u>-750.000</u>	<u>-700.000</u>
	<u>11.080.000</u>	<u>10.180.000</u>

9.2 Bilag 2 – årsrapport for NC AAU Entreprenør 2016

NC AAU Entreprenør

v/ **Anders Andersen**

Årsrapport

2016

Indholdsfortegnelse

	<u>Side</u>
Påtegning og erklæring	
Indehavers påtegning	1
Den uafhængige revisors erklæring om review af årsregnskabet	2
Virksomhedsoplysninger	
Virksomhedsoplysninger	3
Årsregnskab 1. januar - 31. december 2016	
Anvendt regnskabspraksis	4
Resultatopgørelse	7
Balance	8
Noter	10

Indehavers påtegning

Undertegnede har dags dato aflagt årsrapporten for 2016 for NC AAU Entreprenør v/Anders Andersen. Årsrapporten omfatter ikke de private indkomst- og formueforhold.

Årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Jeg anser den valgte regnskabspraksis for hensigtsmæssig, og efter min opfattelse giver årsregnskabet et retvisende billede af virksomhedens aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultat.

Ingen af virksomhedens aktiver er pantsat eller behæftet med ejendomsforbehold ud over de anførte, og der påhviler ikke virksomheden eventualforpligtelser, som ikke fremgår af årsregnskabet. De private eventualforpligtelser og pantsætninger indgår ikke i årsregnskabet.

Thisted, den 25. maj 2016

Anders Andersen

Den uafhængige revisors erklæring om review af årsregnskabet

Til Anders Andersen

Vi har udført review af årsregnskabet for NC AAU Entreprenør v/Anders Andersen for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2016, der omfatter anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance og noter.

Indehaverens ansvar for årsregnskabet

Virksomhedens indehaver har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Indehaveren har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som indehaveren anser nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Revisors ansvar

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet. Vi har udført vores review i overensstemmelse med den internationale standard vedrørende opgaver om review af historiske regnskaber og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning. Dette kræver, at vi udtrykker en konklusion om, hvorvidt vi er blevet bekendt med forhold, der giver os grund til at mene, at regnskabet som helhed ikke i alle væsentlige henseender er udarbejdet i overensstemmelse med den relevante regnskabsmæssige begrebsramme. Dette kræver også, at vi overholder etiske krav.

Et review af et regnskab udført efter den internationale standard vedrørende opgaver om review af historiske regnskaber er en erklæringsopgave med begrænset sikkerhed. Revisor udfører handlinger, der primært består af forespørgsler til indehaveren og, hvor det er hensigtsmæssigt, andre i virksomheden, samt anvendelse af analytiske handlinger og vurdering af det opnåede bevis.

Omfanget af de handlinger, der udføres ved et review, er betydeligt mindre end ved en revision udført efter de internationale standarder om revision. Vi udtrykker derfor ingen revisionskonklusion om årsregnskabet.

Konklusion

Ved det udførte review er vi ikke blevet bekendt med forhold, der giver os grund til at mene, at årsregnskabet ikke giver et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2016 samt af resultatet af virksomhedens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2016 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Hanstholm, den 25. maj 2016

BRANDT

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 25 49 21 45

Jens Jensen
statsautoriseret revisor

Virksomhedsoplysninger

Virksomheden	NC AAU Entreprenør Thyvej 1 7700 Thisted
	CVR-nr.: 12 34 56 78 Hjemsted: Thisted Kommune Regnskabsår: 1. januar - 31. december
Daglig ledelse	Anders Andersen

Anvendt regnskabspraksis

Årsrapporten for NC AAU Entreprenør er aflagt i overensstemmelse med årsregnskabslovens bestemmelser for klasse A-virksomheder.

Årsrapporten er aflagt efter samme regnskabspraksis som sidste år.

Om den anvendte regnskabspraksis kan i øvrigt oplyses følgende:

Generelt

Vederlag til indehaver

I resultatopgørelsen er der ikke indregnet vederlag til virksomhedens indehaver.

Generelt om indregning og måling

I resultatopgørelsen indregnes indtægter i takt med, at de indtjenes, herunder indregnes værdireguleringer af finansielle aktiver og forpligtelser. I resultatopgørelsen indregnes ligeledes alle omkostninger, herunder afskrivninger og nedskrivninger.

Aktiver indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde virksomheden, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå virksomheden, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til kostpris. Efterfølgende måles aktiver og forpligtelser som beskrevet nedenfor for hver enkelt regnskabspost.

Ved indregning og måling tages hensyn til forudsigelige tab og risici, der fremkommer inden årsrapporten aflægges, og som vedrører forhold, der eksisterede på balancedagen.

Resultatopgørelsen

Nettoomsætning

Nettoomsætning indregnes i resultatopgørelsen, såfremt levering og risikoovergang til køber har fundet sted inden årets udgang. Nettoomsætningen indregnes eksklusive moms og afgifter og med fradrag af rabatter i forbindelse med salget.

Råvarer og hjælpematerialer

Råvarer og hjælpematerialer omfatter kostpris for årets solgte varer.

Anvendt regnskabspraksis

Personaleomkostninger

Personaleomkostninger omfatter lønninger og øvrige lønrelaterede omkostninger, herunder sygedagpenge til virksomhedens ansatte med fradrag af lønrefusioner fra det offentlige. Desuden indregnes arbejdsbeklædning og øvrige personaleomkostninger.

Salgsomkostninger

Salgsomkostninger omfatter omkostninger, der vedrører distribution og salg samt reklame- og markedsføringsomkostninger.

Lokaleomkostninger

Lokaleomkostninger omfatter husleje, vedligeholdelse, forbrug af el og varme samt skatter og forsikringer.

Administrationsomkostninger

Administrationsomkostninger omfatter kontoromkostninger, forsikringer og kontingenter.

Finansielle indtægter og omkostninger

Finansielle indtægter og omkostninger indregnes i resultatopgørelsen med de beløb, der vedrører regnskabsåret. Finansielle indtægter og omkostninger omfatter renteindtægter og renteomkostninger.

Skatter

Idet virksomheden er personligt ejet, indgår det skattemæssige resultat af virksomheden i indehaverens samlede indkomst- og formueforhold vedrørende regnskabsåret. Skyldige og udskudte skatter indregnes ikke i resultatopgørelsen og balancen.

Balancen

Materielle anlægsaktiver

Materielle anlægsaktiver måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger. Der afskrives ikke på grunde.

Der foretages lineære afskrivninger baseret på følgende vurdering af aktivernes forventede brugstider:

Bygninger	20 år
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	3-7 år

Aktiver med en kostpris på under 12.800 kr. pr. enhed indregnes som omkostninger i resultatopgørelsen i anskaffelsesåret.

Fortjeneste og tab ved afhændelse af materielle anlægsaktiver opgøres som forskellen mellem salgsprisen med fradrag af salgsomkostninger og den regnskabsmæssige værdi på salgstidspunktet. Fortjeneste eller tab indregnes i resultatopgørelsen under afskrivninger.

Anvendt regnskabspraksis

Varebeholdninger

Varebeholdninger måles til kostpris efter FIFO-metoden. I tilfælde, hvor kostprisen er højere end nettorealisationsværdien, nedskrives til denne lavere værdi.

Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser

Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser måles til nominal værdi. Der nedskrives til imødegåelse af forventede tab.

Igangværende arbejder for fremmed regning

Igangværende arbejder for fremmed regning måles til salgsværdien af det udførte arbejde. Salgsværdien måles på baggrund af færdiggørelsesgraden på balancedagen og de samlede forventede indtægter på det enkelte igangværende arbejde.

Gældsforpligtelser

Gældsforpligtelser måles til den nominelle restgæld på balancedagen.

Resultatopgørelse 1. januar - 31. december

Note	2016	2015
1 Nettoomsætning	49.000.000	45.500.000
2 Råvarer og hjælpematerialer	-20.520.000	-18.700.000
Bruttofortjeneste I	28.480.000	26.800.000
3 Lønninger	-19.600.000	-18.760.000
Bruttofortjeneste II	8.880.000	8.040.000
4 Salgsomkostninger	-940.000	-750.000
5 Bilomkostninger	-2.090.000	-2.000.000
6 Lokaleomkostninger	-340.000	-350.000
7 Administrationsomkostninger	-1.120.000	-1.200.000
Resultat før afskrivninger	4.390.000	3.740.000
8 Afskrivninger	-2.250.000	-1.750.000
Driftsresultat	2.140.000	1.990.000
9 Finansielle indtægter	20.000	60.000
10 Finansielle omkostninger	-360.000	-400.000
Finansielle poster netto	-340.000	-340.000
Årets resultat	1.800.000	1.650.000

Balance 31. december

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Aktiver		
Note		
Anlægsaktiver		
11 Grunde og bygninger	6.500.000	7.000.000
11 Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	9.000.000	5.750.000
Materielle anlægsaktiver i alt	<u>15.500.000</u>	<u>12.750.000</u>
Anlægsaktiver i alt	<u>15.500.000</u>	<u>12.750.000</u>
Omsætningsaktiver		
12 Varebeholdninger	1.500.000	2.000.000
Varebeholdninger i alt	<u>1.500.000</u>	<u>2.000.000</u>
13 Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser	4.200.000	3.400.000
14 Igangværende arbejder for fremmed regning	1.000.000	2.500.000
Andre tilgodehavender	1.700.000	1.200.000
Tilgodehavender i alt	<u>6.900.000</u>	<u>7.100.000</u>
Likvide beholdninger	<u>7.000.000</u>	<u>8.000.000</u>
Omsætningsaktiver i alt	<u>15.400.000</u>	<u>17.100.000</u>
Aktiver i alt	<u>30.900.000</u>	<u>29.850.000</u>

Balance 31. december

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Passiver		
<u>Note</u>		
Egenkapital		
15 Egenkapital	12.100.000	11.080.000
Egenkapital i alt	<u>12.100.000</u>	<u>11.080.000</u>
Gældsforpligtelser		
Gæld til realkreditinstitutter	4.200.000	4.500.000
Gæld til pengeinstitutter	1.600.000	3.500.000
Langfristede gældsforpligtelser i alt	<u>5.800.000</u>	<u>8.000.000</u>
Leverandører af varer og tjenesteydelser	8.000.000	5.570.000
Anden gæld	5.000.000	5.200.000
Kortfristede gældsforpligtelser i alt	<u>13.000.000</u>	<u>10.770.000</u>
Gældsforpligtelser i alt	<u>18.800.000</u>	<u>18.770.000</u>
Passiver i alt	<u>30.900.000</u>	<u>29.850.000</u>

Noter

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
1. Nettoomsætning		
Omsætning	52.500.000	43.000.000
Igangværende arbejder til salgspris, primo	-7.500.000	-5.000.000
Igangværende arbejder til salgspris, ultimo	4.000.000	7.500.000
	<u>49.000.000</u>	<u>45.500.000</u>
2. Råvarer og hjælpematerialer		
Varekøb, Danmark	20.020.000	18.200.000
	<u>20.020.000</u>	<u>18.200.000</u>
Lager af råvarer, primo	2.000.000	2.500.000
Lager af råvarer, ultimo	-1.500.000	-2.000.000
	<u>500.000</u>	<u>500.000</u>
	<u>20.520.000</u>	<u>18.700.000</u>
3. Lønninger		
Lønninger	16.750.000	16.000.000
Pensioner	1.340.000	1.280.000
Andre personaleomkostninger	1.510.000	1.480.000
	<u>19.600.000</u>	<u>18.760.000</u>
4. Salgskostninger		
Restaurationsbesøg	75.000	50.000
Anden repræsentation	65.000	60.000
Rejser	150.000	120.000
Annoncer	470.000	350.000
Sponsorater	37.000	35.000
Dekoration og udsmykning	19.000	25.000
Reklameartikler og gaver	57.000	60.000
Konstaterede tab på tilgodehavender fra salg	67.000	50.000
	<u>940.000</u>	<u>750.000</u>

Noter

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
5. Bilomkostninger		
Brændstof, varebiler	1.200.000	1.100.000
Forsikring og vægtafgift, varebiler	360.000	350.000
Vedligeholdelse, varebiler	<u>530.000</u>	<u>550.000</u>
	<u>2.090.000</u>	<u>2.000.000</u>
6. Lokaleomkostninger		
Lagerleje	70.000	70.000
Varme	45.000	55.000
El, vand og gas	55.000	57.000
Ejendomsskat og forsikring	35.000	34.000
Vedligeholdelse	65.000	68.000
Rengøring	40.000	38.000
Vagtværn	<u>30.000</u>	<u>28.000</u>
	<u>340.000</u>	<u>350.000</u>
7. Administrationsomkostninger		
Kontorartikler	175.000	170.000
Edb-omkostninger	210.000	240.000
Inkassoomkostninger	7.000	5.000
Vedligeholdelse af inventar	47.000	65.000
Mindre nyanskaffelser	154.000	272.000
Telefon og telefax	145.000	140.000
Porto og gebyrer	18.000	22.000
Regnskabsmæssig assistance	67.000	66.000
Økonomisk og skattemæssig rådgivning	75.000	15.000
Advokat	45.000	20.000
Forsikringer	115.000	125.000
Faglitteratur og tidsskrifter	10.000	10.000
Kontingenter	<u>52.000</u>	<u>50.000</u>
	<u>1.120.000</u>	<u>1.200.000</u>

Noter

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
8. Afskrivninger		
Afskrivning på bygninger	500.000	500.000
Afskrivning på andre anlæg, driftsmateriel og inventar	<u>1.750.000</u>	<u>1.250.000</u>
	<u>2.250.000</u>	<u>1.750.000</u>
9. Finansielle indtægter		
Renter, pengeinstitutter	<u>20.000</u>	<u>60.000</u>
	<u>20.000</u>	<u>60.000</u>
10. Finansielle omkostninger		
Renter, pengeinstitutter	250.000	270.000
Renter til realkreditinstitutter	<u>110.000</u>	<u>130.000</u>
	<u>360.000</u>	<u>400.000</u>
11. Materielle anlægsaktiver		
	<u>Grunde og bygninger</u>	<u>Andre anlæg, driftsmateriel og inventar</u>
Kostpris 1. januar 2016	10.000.000	17.500.000
Tilgang	0	5.000.000
Afgang	<u>0</u>	<u>-3.500.000</u>
Kostpris 31. december 2016	<u>10.000.000</u>	<u>19.000.000</u>
Af- og nedskrivninger 1. januar 2016	3.000.000	11.750.000
Årets af- og nedskrivninger	500.000	1.750.000
Tilbageførsel af af- og nedskrivninger på afhændede aktiver	<u>0</u>	<u>-3.500.000</u>
Af- og nedskrivninger 31. december 2016	<u>3.500.000</u>	<u>10.000.000</u>
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2016	<u>6.500.000</u>	<u>9.000.000</u>
Ejendomsvurdering 1. oktober 2016	<u>5.000.000</u>	

Noter

	<u>31/12 2016</u>	<u>31/12 2015</u>
12. Varebeholdninger		
Råvarer og hjælpematerialer	1.500.000	2.000.000
	<u>1.500.000</u>	<u>2.000.000</u>
13. Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser		
Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser	4.500.000	3.700.000
Nedskrivning på tilgodehavender	-300.000	-300.000
	<u>4.200.000</u>	<u>3.400.000</u>
14. Igangværende arbejder for fremmed regning		
Salgsværdi af periodens produktion	4.000.000	7.500.000
Modtagne acantobetalinger	-3.000.000	-5.000.000
	<u>1.000.000</u>	<u>2.500.000</u>
15. Egenkapital		
Saldo 1. januar 2016	<u>11.080.000</u>	<u>10.180.000</u>
Årets resultat	<u>1.800.000</u>	<u>1.650.000</u>
Hævet kontant	<u>-780.000</u>	<u>-750.000</u>
	<u>12.100.000</u>	<u>11.080.000</u>

9.3 Bilag 3 – TSS 2010-10 til case 1

Goodwill beregnet efter TSS-cirkulære 2000-10

	<u>2016</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>	<u>I alt/gen-</u> <u>nemsnit</u>
Driftsresultat før skat	1.800.000	1.650.000	1.400.000	
Tilbageførte finansielle poster netto	340.000	340.000	330.000	
Korrigeret resultat	<u>2.140.000</u>	<u>1.990.000</u>	<u>1.730.000</u>	
Vægtning af korrigeret resultat	3	2	1	6
Vægtet resultat	6.420.000	3.980.000	1.730.000	2.021.667
Udviklingstendens	<u>150.000</u>	<u>260.000</u>		205.000
Driftsherreløn (min. 250.000, max 1.000.000)				<u>-800.000</u>
Vægtet resultat korrigeret for udvikl.tendens				1.426.667
Aktiver ifl. balance 31/12 -2016				
Materielle anlægsaktiver	9.000.000			
Varelager	1.500.000			
Tilgodehavender	<u>1.000.000</u>			
Aktiver i alt	<u>11.500.000</u>			
Forrentning af aktiver (sats i 2016)	<u>4%</u>			<u>-460.000</u>
Til forrentning af goodwill				<u>966.667</u>
Kapitaliseringsfaktor (sats for 2016)	<u>9%</u>	over 5 år	=	2,00
Beregnet goodwill				<u>1.933.333</u>
Kapitaliseringsfaktor (sats for 2016)	<u>9%</u>	over 9 år	=	3,00
Beregnet goodwill				<u>2.900.000</u>
Kapitaliseringsfaktor (sats for 2016)	<u>9%</u>	over 17 år	=	4,50
Beregnet goodwill				<u>4.350.000</u>

9.4 Bilag 4 – TSS 2010-10 til case 2+3+4

Goodwill beregnet efter TSS-cirkulære 2000-10

	<u>2016</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>	<u>I alt/gen-</u> <u>nemsnit</u>
Driftsresultat før skat	1.800.000	1.650.000	1.400.000	
Tilbageførte finansielle poster netto	340.000	340.000	330.000	
Korrigeret resultat	<u>2.140.000</u>	<u>1.990.000</u>	<u>1.730.000</u>	
Vægtning af korrigeret resultat	3	2	1	6
Vægtet resultat	6.420.000	3.980.000	1.730.000	2.021.667
Udviklingstendens	<u>150.000</u>	<u>260.000</u>		205.000
Driftsherløn (min. 250.000, max 1.000.000)				<u>-800.000</u>
Vægtet resultat korrigeret for udvikl.tendens				1.426.667
Aktiver ifl. balance 31/12 -2016				
Materielle anlægsaktiver	15.500.000			
Varelager	1.500.000			
Tilgodehavender	6.900.000			
Likvider	<u>7.000.000</u>			
Aktiver i alt	<u>30.900.000</u>			
Forrentning af aktiver (sats i 2016)	<u>4%</u>			<u>-1.236.000</u>
Til forrentning af goodwill				<u>190.667</u>
Kapitaliseringsfaktor (sats for 2016)	<u>9%</u>	over 5 år	=	2,00
Beregnet goodwill				<u>381.333</u>
Kapitaliseringsfaktor (sats for 2016)	<u>9%</u>	over 9 år	=	3,00
Beregnet goodwill				<u>572.000</u>
Kapitaliseringsfaktor (sats for 2016)	<u>9%</u>	over 17 år	=	4,50
Beregnet goodwill				<u>858.000</u>